

Anàlisi de la gestió del Parc Natural del Montseny dins dels estudis de base per a la revisió del Pla especial

Documents:

Memòria

ECAFIR, S. L.

C/. BIGAL, 11, 2.ªn, 4.ª - Tel. 418 10 31 - 08022 BARCELONA

Desembre 2004

ESTUDI D'ANÀLISI DE LA GESTIÓ DEL PARC NATURAL DEL MONTSENY DINS DELS ESTUDIS DE BASE PER A LA REVISIÓ DEL PLA ESPECIAL

ÍNDEX

1. Introducció.
 - 1.1. Reflexions prèvies.
 - 1.2. Antecedents.
 - 1.3. Tendències futures.
 - 1.4. Àmbit territorial i titularitat.
 - 1.5. Àmbit temporal.
 - 1.6. Fonts d'informació.
 - 1.7. Organització actual de la gestió.
 - 1.8. Abast actual de la gestió.
2. Objectius.
 - 2.1. Els objectius de la revisió del Pla especial.
 - 2.3. Els objectius d'aquest estudi.
 - 2.4. Definició d'objectius particulars.
3. Metodologia de treball.
 - 3.1. Recerca d'informació.
 - 3.2. Tractament de les dades.
 - 3.3. Anàlisi dels resultats.
 - 3.4. Propostes de millora de la gestió.
4. Anàlisi de la gestió per a la conservació i tractament físic del territori.
 - 4.1. Activitats de control i seguiment del planejament.
 - 4.1.1. Control del compliment de la normativa i elaboració d'informes previs preceptius.
 - 4.1.2. Control de la circulació.
 - 4.1.3. Control de l'activitat cinegètica i piscícola.
 - 4.1.4. Seguiment de l'estat de les línies elèctriques.
 - 4.1.5. Seguiment de les activitats esportives.
 - 4.1.6. Vigilància del patrimoni.
 - 4.1.7. Control de les activitats extractives.
 - 4.2. Plans de prevenció i restauració.
 - 4.2.1. Plans de prevenció, plans municipals i millores en la infraestructura de prevenció d'incendis forestals.
 - 4.2.2. Restauració d'entorns singulars i fonts.
 - 4.2.3. Execució del Pla Director del Turó de l'Home.
 - 4.2.4. Actuacions per a la gestió de la fauna.
 - 4.3. Adquisició de terrenys i manteniment del patrimoni.
 - 4.3.1. Adquisició de terrenys estratègics.
 - 4.3.2. Manteniment i millora de les comunicacions, instal·lacions, eines, maquinària...
 - 4.3.3. Actuacions de gestió del patrimoni, manteniment de finques..
5. Anàlisi de la gestió pel foment del desenvolupament i participació.
 - 5.1. Consells, comissions i convenis.
 - 5.2. Política agrícola, forestal, turística i cultural. Subvencions i projectes.
 - 5.3. Infraestructures i serveis generals. Arranjaments, millores, senyalització...
 - 5.4. Informació, educació ambiental y freqüentació.
6. Anàlisi de la gestió de les activitats generals i de suport.
 - 6.1. Direcció i organització general.
 - 6.2. Parc mòbil, material tècnic, informatització de dades, ... del Parc.
 - 6.3. Activitats de formació de personal.
 - 6.4. Subprograma d'activitats, d'informació i publicitat, col·laboracions...
7. Anàlisi del pressupost per a la gestió.
 - 7.1. Evolució de les dotacions pressupostàries per a la gestió.

- 7.2. Indicadors econòmics de la gestió i comparativa amb d'altres espais.
- 7.3. Detecció de mancances pressupostàries per a la gestió.
- 8. Anàlisi del personal per a la gestió.
 - 8.1. Evolució del personal dedicat a la gestió del Parc.
 - 8.2. Anàlisi de l'organització del personal.
 - 8.3. Indicadors d'eficiència del personal.
 - 8.4. Detecció de mancances de personal.
- 9. Anàlisi del grau de compliment de la gestió del Parc en relació als objectius marcats pel Pla especial.
 - 9.1. Compliment quant a la conservació de l'espai.
 - 9.2. Compliment quant a infraestructures i serveis.
 - 9.3. Compliment quant al desenvolupament socioeconòmic de les poblacions rurals.
 - 9.4. Adaptació de la gestió a la normativa ambiental vigent.
- 10. Anàlisi de la percepció dels habitants del Parc i veïns de la gestió realitzada.
 - 10.1. Anàlisi a partir de recerca bibliogràfica.
 - 10.2. Anàlisi a partir de l'enquesta realitzada recentment.
- 11. Anàlisi de la gestió dins l'avaluació del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya.
 - 11.1. Introducció.
 - 11.2. Avaluació de l'estat i context.
 - 11.2.1. Característiques generals.
 - 11.2.2. Valors del medi natural.
 - 11.2.3. Pressions i amenaces.
 - 11.2.4. Població i activitats productives.
 - 11.3. Avaluació de la legislació i planificació.
 - 11.3.1. Disseny de l'espai.
 - 11.3.2. Planificació de la gestió i participació pública.
 - 11.4. Avaluació dels mitjans disponibles.
 - 11.4.1. Gestió.
 - 11.4.2. Recursos disponibles.
 - 11.4.3. Participació pública en la gestió.
 - 11.4.4. Equipaments i infraestructures.
 - 11.5. Avaluació del funcionament.
 - 11.5.1. Grau de formalització dels procediments.
 - 11.5.2. Grau d'execució de les actuacions programades.
 - 11.5.3. Disciplina, informes preceptius i coordinació administrativa.
 - 11.5.4. Recerca.
 - 11.6. Avaluació de les activitats i serveis.
 - 11.6.1. Atenció als visitants i senyalització.
 - 11.6.2. Ajuts a la població local.
 - 11.6.3. Activitats educatives, recerca i publicacions.
 - 11.7. Avaluació dels resultats.
 - 11.7.1. Canvis en el patrimoni natural i cultural.
 - 11.7.2. Impactes en el patrimoni natural.
 - 11.7.3. Canvis en la freqüentació.
 - 11.7.4. Canvis en l'educació, la sensibilització i la percepció.
 - 11.7.5. Canvis socioeconòmics.
- 12. Proposta d'un sistema d'indicadors per a l'anàlisi de la gestió.
 - 12.1. Introducció.
 - 12.2. Proposta d'indicadors d'avaluació de l'estat del Parc.
- 13. Proposta de millores en la gestió.
 - 13.1. Organització i funcionament.
 - 13.2. Conservació i tractament físic del territori.
 - 13.3. Participació i foment.
 - 13.4. Educació ambiental i ús públic.
 - 13.5. Pressupost.
 - 13.6. Estructura del personal i mitjans tècnics.
- 14. Conclusions.

ESTUDI D'ANÀLISI DE LA GESTIÓ DEL PARC NATURAL DEL MONTSENY DINS DELS ESTUDIS DE BASE PER A LA REVISIÓ DEL PLA ESPECIAL

1. Introducció.

1.1. Reflexions prèvies.

La creació d'un espai natural, com és el cas del Parc Natural del Montseny, és un instrument per tal d'aconseguir fonamentalment la conservació i/o restauració d'un espai natural i/o cultural i el foment d'activitats o usos públics de caire recreatiu, educatiu o científic. Passat un temps, és obligat valorar l'efectivitat d'aquest instrument per a la protecció. No essent automàtica aquesta efectivitat un cop aprovat o creat un espai natural, cal demostrar-la objectivament. Per tant, entenem com anàlisi de la gestió l'avaluació de l'efectivitat, en aquest cas del Pla especial del Parc del Montseny, per aconseguir les finalitats o objectius establerts al mateix.

Aquesta anàlisi, però, és força complicada, com correspon a qualsevol anàlisi de sistemes complexes, on les variables són moltes, interrelacionades i on a més la subjectivitat és elevada, com ocorre en qualsevol procés on intervé el pensament humà. A més, molt sovint, els resultats de la gestió són contradictoris, en el sentit de que a més de resultats esperats d'acord amb els objectius establerts, se'n produeixen d'altres inesperats, no necessàriament negatius o contraris als objectius inicials. I és natural que sigui així, ja que aquest comportament que podríem anomenar "caòtic" matemàticament és típic de sistemes multifactorials interdependents que els fan a la pràctica impredecibles.

Per altra banda, inclús arribats a la identificació exacta d'un resultat o tendència significatiu, la seva valoració en termes de l'efectivitat per l'acompliment de l'objectiu de la gestió pot ser molt complicat i fins i tot contradictori. Per exemple, que el nombre de visitants disminueixi és per una banda important per la reducció de la freqüentació i l'impacte que la pressió humana exerceix en certs indrets, però, implica una falta d'atracció turística, recreativa o educativa del mateix espai. Efectivament, caldria una anàlisi més detallada: com es distribueixen en l'espai aquests visitants, quines activitats fan, quins són els motius que els duen a venir, com han evolucionat amb el temps aquests paràmetres, com es corresponen aquestes tendències amb les tendències generals de la població del país envers la resta d'espais naturals, etc. Tot i així, la valoració del resultat final pot ser molt difícil, i encara més decidir fins a quin punt es fruit de la gestió aplicada, o bé s'hauria produït igual com a conseqüència d'una tendència generalitzada no orientada, o fins i tot si

la mateixa gestió ha pogut induir efectes negatius no previstos o no volguts.

Aquesta complexitat de l'anàlisi fa que els seus resultats o conclusions puguin ser molt diferents segons l'avaluador, els criteris de partida, els indicadors utilitzats, etc. I això donant sempre per sentat l'honestedat i afany d'objectivitat de l'avaluador. Així, en aquest cas, ens seria tan fàcil justificar, que no demostrar, l'excel·lència de la gestió realitzada al Parc Natural del Montseny (sobretot basada en la comparativa de recursos pressupostaris i personals esmerçats en la gestió en relació a d'altres espais naturals de Catalunya) com, contràriament, la mediocritat dels resultats obtinguts en relació als objectius proposats i en relació als mitjans esmerçats comparativament amb d'altres espais. Evidentment, com sol ocórrer, l'aproximació a la veritat normalment es troba en un punt intermig i trobarem clarobscur en la gestió, des de fites realment aconseguides fins aspectes clarament millorables.

L'important però en aquesta anàlisi és encertar en la identificació d'aquells punts conflictius en què precisament la gestió pot influir efectivament per a la seva millora. Com sempre, la definició exacta del problema, la formulació precisa de la pregunta, és el millor pas per a la seva resolució. Per tant, essent l'objectiu principal d'aquesta anàlisi de la gestió la detecció de mancances que puguin ser millorables mitjançant els nous instruments que permetin la revisió del Pla especial, és per això que ha de concloure amb unes propostes de millora de la gestió, sense que això suposi que la gestió no hagi estat prou bona fins a l'actualitat. Però qualsevol actuació humana és perfectible.

Amb aquest esperit, coneixedors d'antuvi de la complexitat i subjectivitat intrínseca de l'avaluació de la gestió, però amb l'objectiu honest de poder ajudar a la seva millora, sempre possible, i a més en un moment clau en què s'aborda la revisió del Pla especial, és amb el que comencem aquest treball.

Es de justícia agrair la confiança dipositada en nosaltres, per la direcció del parc per a la realització d'aquesta anàlisi, encàrrec que se'ns ha fet sense cap condicionament previ i que abordem amb total independència i esperit de màxima objectivitat i honestedat.

Finalment, és interessant recordar que l'any 2002 s'aprova el Pla d'Acció per als Espais Naturals Protegits de l'Estat Espanyol d'Europarc-Espanya, que va comptar amb una àmplia participació de la majoria de responsables d'espais naturals protegits de l'estat (Múgica & Gómez-Limón, coord., 2002). Amb relació a l'avaluació dels espais protegits, aquest pla d'acció formula tres recomanacions amb caràcter d'urgència:

- a) impulsar la realització d'auditories operatives que reflecteixin l'abast del compliment dels objectius dels espais naturals protegits i els seus costos
- b) assegurar la participació tant d'auditors interns com externs en l'avaluació dels espais naturals protegits per a garantir la seva objectivitat i credibilitat

- c) assegurar que els principals usuaris de les avaluacions siguin els òrgans gestors i rectors dels espais naturals protegits, així com els seus organismes responsables superiors, i també que les avaluacions siguin difoses per informar la societat

Per tant, el present treball encaixa dins d'aquestes recomanacions essent per altra banda un primer pas fonamental per a la implantació del sistema de qualitat en la gestió del Parc.

1.2. Antecedents.

El Parc del Montseny va néixer l'any 1977, a partir de l'aprovació del Pla especial del Parc Natural del Montseny (Llei del sòl), amb data 26 de juliol de 1977 per la Comissió Provincial d'Urbanisme de Barcelona, per a l'àmbit de la província de Barcelona, i el 26 de gener de 1978 per Ordre Ministerial, per a l'àmbit de Girona (BOE de 14 de març de 1978).

Posteriorment es declara Reserva de la Biosfera el 28 d'abril de 1978, parc natural (d'acord amb la Llei d'espais naturals) pel Decret 103/1987 de 20 de febrer de la Generalitat de Catalunya, i s'integra al Pla d'espais d'interès natural pel Decret 328/1992, de 14 de desembre.

A partir de l'inici dels anys 90 es planteja la necessitat de revisió del Pla especial vigent des de l'any 1977. S'arriba a crear una Comissió d'Assessorament per a la revisió del Pla especial i s'organitza finalment entre el gener i el juny de 1994 unes Jornades de debat sobre l'ordenació del Parc natural anomenades "El Montseny i el futur".

Aquestes jornades van comptar amb una elevada participació tant dels agents locals com d'experts externs i se'n poden treure conclusions de gran interès per avaluar o analitzar la gestió realitzada del parc fins llavors. Per tant, les conclusions d'aquestes jornades que seran analitzades més endavant, ens permetran conèixer l'estat de la qüestió l'any 1994 i poder comparar-la amb l'actual, passats ja 10 anys més de gestió del Parc.

Tot i que l'interès per la revisió del Pla especial encetada l'any 1994 no va fructificar en aquesta modificació, sí va servir per fer una anàlisi en profunditat de la gestió realitzada fins aleshores, de la qual en prengueren bona nota els gestors del Parc i moltes de les reivindicacions realitzades en aquell moment, s'han anat tenint en compte en la reorientació de la gestió a un nivell més local, més participativa i més tecnificada des de llavors.

Per tant, disposant d'una bona "fotografia" de l'estat de la gestió l'any 1994 i realitzant-ne una altra avui, des d'una òptica més independent quant a la metodologia d'anàlisi, ens permetrà una bona aproximació en l'anàlisi de la gestió i la seva evolució en el temps.

1.3. Tendències futures.

El fet que el parc natural del Montseny hagi estat un dels primers parcs naturals creats a l'Estat espanyol, amb una important dotació pressupostària des dels seus inicis i un Pla especial innovador l'any 1977, que ha permès una gestió activa i intensa sobre el territori, suposa que ha estat un camp de proves real de la història de l'evolució de les relacions entre la societat i el medi natural en aquests anys. Entre aquests canvis cal destacar els següents, els quals, s'han produït també al Montseny:

- a) el naixement i consolidació entre la població de les idees de protecció de la natura, de la valoració del paisatge i la sensibilització social envers els temes ambientals
- b) la incorporació dels espais naturals a les polítiques d'ordenació del territori i, com a conseqüència, al planejament urbanístic
- c) la crisi de les activitats econòmiques vinculades al sector primari als espais rurals de muntanya i la seva progressiva substitució per les activitats relacionades amb el sector terciari
- d) el canvi progressiu en els models de gestió dels espais naturals tradicionalment intervinguts com són els mediterranis des de polítiques més aviat passives de protecció estricta a més actives d'intervenció directa

Tots aquests processos s'han esdevingut al Montseny i el Pla especial vigent, junt amb els recursos econòmics i humans esmerçats pel seu desenvolupament, ha permès arribar al segle XXI en un bon nivell d'aplicació, gestió i compliment dels objectius, sobretot si ho comparem amb d'altres espais similars a Catalunya. Però és un pla ja absolutament inviable per afrontar els reptes i tendències futures que s'albiren.

En aquest sentit, reproduïm part de la presentació de la memòria del parc de l'any 2000, que amb gran clarividència i simplicitat d'exposició (molt millor del que podríem fer nosaltres) exposa els objectius del futur basat en les tendències que es preveuen:

"El Montseny pot, ben segur, presentar un balanç força positiu per a encarar el s. XXI, es tracta d'un espai protegit consolidat, amb un elevat grau de consens social, amb unes disposicions normatives que s'han incorporat en gran mesura a les actuacions que es duen a terme al seu interior, amb una intensa gestió damunt del territori, que es posa de relleu en la presència de personal i en l'aplicació any rera any d'un programa associat a un pressupost que s'ha traduït en importants inversions i millores.

Així doncs, el parc natural del Montseny parteix d'una situació que no resulta agosarat de quantificar qualificar com a òptima per a afrontar els objectius que el nou segle obligarà a plantejar-se, objectius que de fet ja és obligat plantejar-se a hores d'ara.

Bo i reconeixent que el parc ha assolit una estructura organitzativa sòlida i un pressupost consolidat en la banda alta, estem obligats a una reflexió seriosa sobre quin ha de ser el paper del parc, des de les

possibilitats que ofereix la seva gestió, pot desenvolupar en un futur que ja ha arribat. En aquest darrer quart de segle s'han produït canvis prou significatius i s'han apuntat tendències prou evidents, que requereixen una anàlisi rigorosa i, possiblement, l'adaptació d'uns instruments que han assolit, sens dubte, objectius molt importants, però que van ser concebuts pensant en un model de territori diferent de l'actual i més allunyat encara del que podem tenir demà.

Caldrà doncs aportar propostes en relació amb temes que van prenent una importància cabdal:

En l'àmbit de la preservació del medi natural, cada vegada sembla més clar que una política estricta de protecció passiva, basada en l'exclusió de determinats espais de l'activitat humana, pot no ser suficient o, fins i tot, ser contraproduent per abordar els principals canvis que es produeixen en el paisatge del massís: l'increment del sòl forestal i la pèrdua progressiva d'aquest mosaic agrícola, forestal i de zones de pastura que definia el paisatge d'aquesta muntanya i que, malgrat tot, encara es manté. L'augment del bosc, d'altra banda amb una gestió feble, multiplica a més el risc de focs forestals de grans proporcions difícilment controlables. Sembla doncs convenient emprendre una intervenció més activa en l'evolució del paisatge. L'increment progressiu del pressupost dedicat a programes de restauració i tractament físic del territori i actuacions que s'han iniciat els darrers anys, com la recuperació i foment de les pastures o l'operació de reconstrucció del paisatge del turó de l'Home i el seu entorn, entre d'altres, apunten en aquesta direcció.

En l'àmbit de la recerca i l'estudi dels sistemes naturals el pla de seguiment de paràmetres ecològics recull ja sèries d'estudis, en alguns casos, prou dilatades i un volum d'informació pou significatiu. Així doncs, malgrat la prudència que imposa el ritme de les actuacions científiques, resulta indefugible plantejar-se la disponibilitat i utilització d'aquestes dades i la seva traducció –si convé– en orientacions per a la gestió. En aquest sentit, els mitjans tecnològics que s'han desenvolupat darrerament constitueixen un instrument imprescindible.

En l'àmbit del desenvolupament econòmic, el tòpic dels darrers anys ha estat, sens dubte, la utilització de l'adjectiu "sostenible". En tot cas, el pla especial definia un model "compatible" amb els seus objectius i pretenia afavorir-lo, tant des del punt de vista normatiu, com des del punt de vista d'inversions en infraestructures i de subvencions a particulars. Es tractava d'un model basat primordialment en el sector primari i, encara més, en un determinat funcionament del sector primari basat en els recursos de la pròpia finca. És evident que cal també revisar a fons aquest model i plantejar-se quin ha de ser en el futur el model compatible i, sobretot, si aquest serà un model possible.

Cal examinar la dimensió que ha pres l'ús públic, el turisme, dins del parc, reconeixent que aquest és el veritable motor de les activitats econòmiques que es realitzen a la muntanya, analitzant també els factors de risc que això pot comportar i cercant alternatives perquè aquest sigui també el factor principal que garanteixi la protecció del paisatge. En aquest sentit l'elaboració d'un model d'ús públic ha d'esdevenir un exercici obligat. L'experiència que està comportant la creació d'un nucli d'equipaments al Pla de la Calma – Tagament, amb totes les activitats que hi són associades, suposa un assaig força interessant.

Finalment, cal recordar la dimensió d'espai per a la cooperació que sempre ha tingut el projecte del parc natural del Montseny, com a projecte que ha permès concertar els objectius i actuacions de les diferents administracions que hi concorren, començant pel món local, i que ha aconseguit concentrar els interessos d'amplis sectors de la

societat. Els òrgans de participació en la gestió del parc ofereixen el marc adequat per a fer efectiu aquest exercici de coordinació interadministrativa i de debat social".

1.4. Àmbit territorial i titularitat.

El Parc Natural del Montseny s'estén al llarg de la serralada Prelitoral catalana i ocupa una superfície de 30.120,10 ha. L'àmbit territorial del Parc es distribueix entre divuit municipis de les comarques d'Osona, la Selva i el Vallès Oriental, dels quals tretze pertanyen a la província de Barcelona i cinc a la de Girona (*veure plànol de base municipal*).

Comarques i municipis	ha del parc	%
VALLÈS ORIENTAL	16.970	56,3
1 Gualba		
2 Fogars de Montclús		
3 Montseny		
4 Sant Pere de Vilamajor		
5 Cànoves - Samalús		
6 Montmay - Figaró		
7 Tagamanent		
8 Aiguafreda		
9 La Garriga		
10 Sant Esteve de Palau Tordera		
11 Campins		
OSONA	6.954,3	23,1
12 El Brull		
13 Seva		
14 Viladrau		
LA SELVA	6.196,8	20,6
15 Arbúcies		
16 Riells del Montseny		
17 Sant Feliu de Buixalleu		
18 Breda		

Taula 1: Distribució de la superfície del Parc per comarques i municipis.

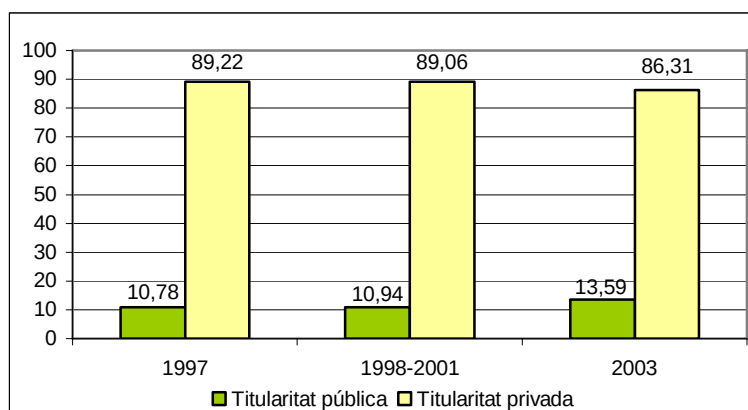
El Parc Natural del Montseny és gestionat per les Diputacions de Barcelona i Girona en col·laboració amb els municipis que en formen part. L'oficina de gestió del Parc se situa a Fontmartina, dins del terme municipal de Fogars de Montclús a la província de Barcelona, des d'on es realitzen part de les tasques administratives i de gestió d'aquest espai natural. Alhora representa un punt de contacte amb els ajuntaments i els seus habitants i un centre d'informació per a tots els visitants.

El Pla especial de protecció data de l'any 1977 pel sector que pertany a Barcelona i de l'any 1978 al de Girona (*veure plànol de situació*). Aquest pla fa una zonificació del territori en funció del tipus de protecció:

	Superfície (ha)
- Reserva natural (àrea del parc):	16.294,70
- Reserva natural qualificada (àrea del parc):	1.077,70
- Zona d'influència:	12.747,70
- Superfície total:	30.120,10

Del total de la superfície del Parc (30.120,10 ha), un 13,59% és de propietat pública (4.093,73 ha) i un 86,31% de propietat privada (26.026,37 ha). En aquest sentit, des de l'administració s'ha vist necessari mantenir un canal de comunicació permanent amb els propietaris privats i alhora un control de les actuacions que aquests realitzen a dins l'espai protegit.

Des de l'administració es treballa per anar augmentant progressivament la superfície de titularitat pública, tal com es pot comprovar al gràfic següent.

Gràfic 1: Percentatge de titularitat pública i privada del Parc de 1997 a 2003.

Tot i que de les 4.093,73 ha de titularitat pública n'hi ha 279,54 ha que pertanyen a la Generalitat de Catalunya, l'augment de la superfície de propietat pública de 1997 a 2003 ha estat promoguda íntegrament per la Diputació de Barcelona.

Aquest major pes específic de la titularitat pública presenta un efecte destacable sobre la gestió ja que l'esforç pressupostari destinat al manteniment de les finques pròpies (en aquest cas de la pròpia Diputació de Barcelona) és cada cop més important en termes relatius. Ja veurem aquest efecte en l'anàlisi pressupostaria, però cal valorar molt bé sempre l'interès d'una major titularitat pública del parc. Entenem que només és justificada quan concorren circumstàncies de perill per a la salvaguarda dels valors naturals que es pretén conservar (finques amb concessions vigents d'activitats extractives, llicències d'activitats que poden posar en risc certs valors d'interès, amb patrimoni cultural d'alt interès que la propietat privada no pot mantenir,

Per tant, cal que aquesta progressiva adquisició de finques es faci sense afectar la despesa destinada en general a la resta de superfície del Parc no pública. També cal garantir que el temps destinat del personal del parc se segueixi distribuint equitativament per tot el territori del Parc, la qual cosa és cada cop més difícil ja que la gestió del propi patrimoni requereix d'un gran esforç personal de manteniment. Es una crítica incipient dels habitants del Parc que l'administració del Parc es destina cada cop més a actuacions a les finques pròpies en detriment de les privades, que cal tenir molt en compte en el futur.

L'àmbit temporal que comprèn el present estudi va des del naixement del Parc Natural del Montseny fins al moment actual. En aquest sentit, podem organitzar l'estudi en dues escales temporals; la primera d'elles se situa l'any 1994 en què es van fer unes jornades de debat per analitzar la gestió del parc fins al moment, la segona d'elles se situa entre els anys 1997-2003 amb la informació extreta a partir de les memòries del Parc Natural i dels arxius generats a l'oficina d'informació del parc. L'anàlisi de la gestió en aquests dos àmbits temporals i la comparació entre els objectius assolits per cadascun d'ells, ens permetrà fer una anàlisi detallada de l'evolució de la gestió al llarg de tots aquests anys.

Taula 2: Informació analitzada de l'any 1976 fins al 2003.

Per a la realització del present estudi s'han analitzat diferents fonts que han estat facilitades per l'Oficina d'informació del Parc Natural.

10

La documentació corresponent a les finques privades és la que ha generat més expedients i informes i ocupa bona part de la totalitat dels arxius. La resta de documents correspon a les finques de titularitat pública, àrees de caça, activitats d'educació ambiental, ofertes, comunicacions, publicacions, personal, banc de dades, inventaris, subvencions i informació diversa.

En segon lloc s'ha comptat amb les memòries del Parc Natural, publicades per les Diputacions de Barcelona i Girona, de 1997 fins al 2003, d'on s'ha pogut recollir bona part de la informació necessària per a la realització d'aquest estudi.

En tercer lloc i per tal de comptar amb el màxim de fonts informatives de la gestió del Parc des dels seus inicis, s'han analitzat unes Jornades de debat sobre l'ordenació del Parc Natural del Montseny de l'any 1994 per conèixer els diferents mecanismes i actuacions de gestió realitzats per l'administració amb anterioritat a aquesta data.

També s'ha comptat amb altres fonts d'informació diversa (enquestes, fulletons informatius, informes i documents varis) que també formen part dels arxius de consulta i que han estat cedits pel personal que gestiona el Parc.

Finalment, una altra font d'informació ha estat el treball realitzat per la ICHN sobre l'avaluació del sistema d'espais naturals protegits, que ens ajudarà a situar l'eficàcia de la gestió al Parc del Montseny en l'entorn dels parcs de Catalunya, així com a establir un sistema d'indicadors de la gestió que puguin ser pràctics i fàcilment aplicables al cas del Parc del Montseny.

A partir de l'anàlisi d'aquesta documentació s'ha pogut fer el present estudi de base que ha de servir per a la posterior revisió del Pla especial.

1.7. Organització actual de la gestió.

La gestió del Parc es porta a terme mitjançant el concurs de l'administració gestora del Parc (la Diputació de Barcelona i la Diputació de Girona) i dos òrgans de gestió: el Consell Coordinador, que garanteix la participació de les administracions públiques amb competències dins l'espai protegit i de les organitzacions interessades en la seva gestió, i la Comissió Consultiva, formada pels representants dels ciutadans que per la seva activitat econòmica o participació en els afers públics, volen tenir una participació activa en el desenvolupament del Pla.

Les dues Diputacions s'encarreguen de vetllar pel compliment del Pla especial però no tenen competències per penalitzar les accions que es contraposen al planejament. Únicament poden fer-ho constar a l'administració corresponent o emetre una denúncia al respecte.

Pel que fa a l'administració, la gestió del Parc s'organitza a través de cinc unitats o àrees que depenen de la direcció: Unitat de Manteniment, Obres i Serveis, Unitat de Control i Educació Ambiental, Administració, Delineació i Cartografia i Sobreguardes, cadascuna de

les quals s'estructura amb el treball de diferents tècnics, guardes i personal destinat a diverses tasques.

Unitat de Manteniment, Obres i Serveis:
Auxiliar tècnic
Encarregat
Colla de Manteniment
Tècnic forestal
Unitat de Control i Educació Ambiental:
Personal d'atenció al públic
Tècnic d'ús públic
Personal del pla d'informació
Administració
Delineació i Cartografia
Sobreguardes:
Guardes

Taula 3: Organització del personal que gestiona el Parc.

Pel que fa a l'organització dels guardes forestals, a partir de l'any 2003 s'han començat a organitzar en dues unitats: la Unitat de Guarderia Zona Ponent i la Unitat de Guarderia Zona Llevant.

En la gestió del Parc també hi intervé el personal vinculat a les empreses concessionàries d'equipaments o en règim de conveni amb ajuntaments i altres entitats, personal del Pla d'informació i del Pla de Vigilància i Prevenció d'Incendis.

Els cinc grans eixos o subprogrames en què es divideix el Programa anual a portar a terme dins del Parc a partir del qual s'organitza el treball de tot el personal, són els següents:

1. Conservació i tractament físic del territori
2. Foment del desenvolupament i participació
3. Ús social
4. Educació ambiental
5. Activitats generals i de suport

Cada any s'elabora la memòria de l'exercici anterior, on es fa una valoració de les actuacions realitzades en cadascun d'aquests subprogrames.

Ens aturarem una mica en la presentació d'aquests grans eixos o subprogrames ja que l'anàlisi de la gestió la farem per a cada un d'aquests grans eixos, exceptuant l'anàlisi de l'ús social i d'educació ambiental que es desenvolupa en un altre estudi de base per a la revisió del Pla especial:

1. Conservació i tractament físic del territori

A partir d'aquest subprograma, es vetlla pel compliment de la normativa del Pla especial per a la preservació del patrimoni natural i arquitectònic del Parc Natural i es realitzen les actuacions necessàries per a la conservació i restauració del medi.

Per aconseguir aquest objectiu es realitza una vigilància i control permanent del compliment del planejament vigent. Els guardes forestals i el personal tècnic són els qui s'encarreguen d'elaborar els diferents informes per a cadascuna de les actuacions, incidències i activitats realitzades al Parc susceptibles d'incomplir la normativa del Pla especial. Aquests informes, a decisió del personal tècnic, poden derivar en denúncies per a l'aplicació de les corresponents mesures legals.

Dins d'aquest subprograma també es porten a terme els plans de prevenció d'incendis forestals mitjançant el desplegament de diferents efectius tècnics i humans per a la vigilància i la prevenció dels incendis i el manteniment i la millora dels accessos i de la infraestructura disponible.

Els plans de restauració del medi natural i el paisatge s'han centrat entre 1998-2003 en el desenvolupament del Pla Director del turó de l'Home, intentant assolir any rere any els objectius establerts per aquest.

Pel que fa al manteniment del patrimoni natural i arquitectònic es realitza l'adquisició de terrenys i actuacions de millora i restauració de finques i patrimoni públics.

Per últim, dins d'aquest subprograma s'elabora un pla de seguiment dels paràmetres ecològics (meteorologia, sismologia, hidrologia, contaminació atmosfèrica, vegetació i fauna).

2. Foment del desenvolupament i participació

La participació s'organitza a partir del Consell Coordinador i la Comissió Consultiva que es reuneixen cadascun d'ells aproximadament dos cops l'any, per prendre determinacions sobre les activitats a desenvolupar.

A partir d'aquest subprograma s'estableixen els convenis per a la gestió de serveis i equipaments d'atenció als visitants, per a la prestació de serveis, per a la recerca i la docència, per a la cooperació internacional, etc.

Per al desenvolupament d'una política agrícola, forestal, turística i cultural en acord amb la normativa del Parc, s'adjudiquen subvencions a les activitats econòmiques, a l'habitatge i a la restauració del patrimoni arquitectònic així com a entitats culturals i es desenvolupa des de l'any 1993 el subprograma d'activitats culturals "Viu el parc".

En relació a les infraestructures i serveis generals, es realitza el servei de recollida selectiva d'escombraries per mitjà de contenidors repartits pel Parc en quatre termes municipals i es fa un manteniment i condicionament constant de la xarxa viària.

3. Ús social

Per tal de fer compatible la preservació dels valors naturals i culturals del territori amb l'ús social que se'n fa d'aquests, la gestió del Parc Natural se centra en la creació i el manteniment d'equipaments i en la realització d'activitats de participació i d'informació.

Les actuacions es basen en disposar dels mitjans i dels equipaments necessaris per acollir l'afluència de visitants i alhora facilitar-los tota la informació disponible per tal que, tant les activitats que realitzin com el seu comportament, vetllin per a la preservació de l'entorn. Per a fer-ho possible es realitzen campanyes informatives, publicacions diverses (tríptics, fulletons, guies, cartells), activitats programades i es disposa d'un sistema de qualitat dels equipaments i serveis d'ús públic del Parc.

4. Educació ambiental

El Parc Natural del Montseny posa a disposició dels visitants, estudiants, escolars i públic en general un seguit d'equipaments per al desenvolupament de les activitats d'educació ambiental. En aquest sentit, la gestió del Parc es centra en el manteniment dels equipaments existents i la creació de nous i en el desenvolupament d'activitats, exposicions, conferències i cursos destinats a la potenciació de l'educació ambiental i a un millor coneixement d'aquest espai protegit.

5. Activitats generals i de suport

Per tal de portar a terme una bona gestió del Parc, el personal que hi treballa realitza periòdicament reunions de coordinació, d'informació, de seguiment de les activitats realitzades dels responsables dels equipaments en règim de concessió, etc. A través d'aquestes reunions el personal es manté permanentment informat de qualsevol esdeveniment o actuació que s'hagi produït dins del Parc. També es prenen decisions i es programen les activitats a desenvolupar en l'exercici següent.

Com a complement a aquestes reunions es realitzen cursos, jornades i seminaris adreçats al personal del Parc per tal de garantir els processos de formació constant.

Per últim, cada any es realitza un manteniment dels vehicles del parc mòbil i se n'adquireixen de nous en funció de les necessitats.

1.8. Abast actual de la gestió.

El document bàsic normatiu i d'ordenació del Parc Natural del Montseny és el Pla especial, a partir del qual s'organitza la gestió del mateix.

Segons aquest document les competències de les Diputacions són les següents:

- A l'àrea del parc:
 - a) redacció, tramitació i proposta de plans i projectes urbanístics, rotulació, circulació i aprofitament forestal i prevenció d'incendis
 - b) concedir llicències d'obres i moviments de terres als expedients municipals, autoritzar tales o noves plantacions a

- expedients d'ICONA i autoritzar la realització d'instal·lacions o camins a qualsevol Organisme o particular
- c) realitzar obres de construcció de xarxes viàries primària, secundària i turística, obres d'higiene i conservació i obres de millora d'edificis públics
- d) fomentar el manteniment dels usos agraris i del poblament associat a través d'ajudes
- e) adquirir terrenys per facilitar la futura gestió del Parc
- f) desenvolupar les Normes del Pla especial a les ordenances i reglaments

- A l'àrea de preparc:

- a) redactar el planejament urbanístic i els projectes d'urbanització
- b) promoure la rotulació i senyalització
- c) proposar mesures per mantenir els usos agraris i el poblament associat a l'àrea del preparc per facilitar la circulació i estacionament de vehicles, la repoblació i aprofitament agrícola i forestal, la protecció zoològica i la prevenció d'incendis
- d) inspeccionar i controlar les actuacions urbanístiques a través dels Serveis Tècnics
- e) col·laborar en les funcions de vigilància general i inspecció urbanística a través dels seus agents i guardes jurats

Tenint en compte el Pla especial del Parc Natural del Montseny, la gestió del parc ha de vetllar pel compliment de les normes urbanístiques de l'àrea delimitada com a parc i preparc i de les zones en què es divideixen aquestes dues àrees, així com establir les mesures necessàries per al compliment de les normes referents a la infraestructura viària.

El Pla especial divideix el Parc en dos grans àmbits: l'àrea del parc i l'àrea del preparc i fixa unes normes urbanístiques generals per a cadascuna d'elles. Aquestes dues àrees es divideixen en 7 zones:

- Àrea del parc:
 1. Zona de reserva natural
 2. Zona de reserva natural qualificada
- Àrea del preparc:
 3. Zona de paisatge e historic-artística
 4. Zona d'influència
- Àrea de parc i de preparc:
 5. Zona d'equipaments tipus A
 6. Zona d'equipaments tipus B
 7. Zona habitacional

Per a cadascuna de les dues àrees principals (parc i preparc) defineix el seu principi bàsic, els seus usos i parcel·lacions i detalla quines són les seves limitacions en quant a edificació, estructura viària,

circulació vial, aprofitaments piscícoles i de caça, publicitat i altres. Per a l'àrea del preparc també defineix les limitacions en quant a la urbanització i estableix la protecció per a les lleres públiques i riberes de rius.

Per a cada zona s'especifiquen també unes normes urbanístiques que han de fer complir les Diputacions:

- a) Zona de reserva natural: es defineixen els seus usos, les limitacions en quant a edificació, circulació vial, aprofitaments piscícoles i de caça, les prohibicions i els actes que necessiten llicència prèvia.
- b) Zona de reserva natural qualificada: es defineix el seu principi bàsic, els seus usos i prohibicions i estableix que els terrenys inclosos dins d'aquesta reserva passin a domini públic amb preferència sobre qualsevol altre terreny del Parc Natural.
- c) Zona de paisatge i historic-artística: estableix el principi bàsic d'ordenació tutelar i defineix quins són els elements inamovibles i tutelats, els elements integrants d'aquesta zona i especifica que les normes d'aplicació han de ser les Normes Generals del àrea del Parc Natural.
- d) Zona d'influència: estableix els seus usos, les condicions d'edificació, les limitacions a la urbanització i a la infraestructura viària i la coordinació entre planejaments.
- e) Zona d'equipaments tipus A: descriu el tipus d'ordenació, tipus i característiques d'edificació, usos admesos, solars, composició estètica i aparcaments.
- f) Zona d'equipaments tipus B: defineix el principi bàsic, les limitacions a la construcció, els usos admesos i les prohibicions.
- g) Zona habitacional: defineix les normes de planejament d'aquest espai en relació a les normes de volum, higiene i ús i fa una divisió en dues subzones: subzona d'extensió urbana i subzona de nuclis antics.

Es un Pla especial bàsicament urbanístic, en el sentit que dedica un gran esforç a les limitacions de l'edificació i en canvi molt poc a la regulació de l'ús públic com correspondria a un Pla especial actual d'un espai natural protegit.

Entre les mancances destacables del Pla especial actualment vigent que afecten a la gestió actual podem comentar les següents:

- a) l'absència d'uns objectius clarament definits. Així, per a cada àrea o zona de normativa especial defineix un "principio básico" com per exemple per l'àrea de parc en l'article 2 del Pla especial:

"Art. 2 Principio básico: Ordenación tutelar

La flora, la fauna, los ecosistemas por ellos formados, la configuración geológica de la montaña, las edificaciones rústicas o monumentales e incluso las actividades agropecuarias de sus habitantes constituyen elementos de un conjunto del mayor interés natural, paisajístico, forestal, rústico e histórico, que se protegerá y mejorará, en coordinación con los Organismos afectados y la propiedad, para asegurar el equilibrio ecológico en dicho territorio, evitar la degradación de valores naturales y posibilitar a la Comunidad el conocimiento y disfrute de los valores reseñados en la doble vertiente cultural y recreativa"

- b) la manca de definició dels òrgans de participació i de concreció de les tasques de l'òrgan de gestió
- c) l'absència de regulació de l'ús públic, en particular, d'aquelles activitats avui més conflictives relacionades amb la pràctica d'activitats esportives i recreatives en el medi natural
- d) l'absència de normes de protecció específica dels sistemes naturals del paisatge i del patrimoni cultural
- e) l'absència d'un programa d'actuacions
- f) finalment, la lògica inadaptació als principis bàsics de la nova normativa urbanística a Catalunya, en particular, i en relació al medi ambient, al principi de sostenibilitat

2. Objectius.

2.1. Els objectius de la revisió del Pla especial.

El consell coordinador, en la sessió de 31 de maig de 2002, va prendre la decisió d'impulsar l'aprovació d'un document marc que estableix, a grans trets, les línies mestres que han d'orientar la revisió del Pla especial:

- a) el reconeixement de la validesa de l'objectiu bàsic del pla: la preservació dels valors naturals i del paisatge del Montseny, d'una manera compatible amb el desenvolupament i la qualitat de vida dels seus habitants i amb l'establiment d'un model que garanteixi l'ús social d'aquest espai, fonamentat en el patrimoni natural i cultural de la muntanya
- b) la contribució del parc a un model d'ordenació del territori, que ha de permetre vertebrar el planejament dels municipis en un projecte d'àmbit supramunicipal
- c) l'anàlisi dels límits actuals del pla, per tal de millorar la seva adaptació al planejament municipal i afavorir la seva coherència geogràfica i la connectivitat amb els espais naturals circumdants
- d) la revisió del model bàsic d'ordenació actual, basat en una divisió inicial en dos grans àmbits: una àrea de parc i una de preparc, model avui superat i obsolet
- e) la definició d'un model de conservació del medi natural i el paisatge, fonamentat en l'anàlisi de l'evolució del paisatge, els avenços en el coneixement científic i el consens social.
- f) el foment de les activitats del sector primari, reconeixent la seva importància no sols socioeconòmica sinó també ambiental, com a sector fonamental en l'arquitectura del paisatge montsenyenc
- g) l'adaptació a la nova realitat econòmica que dibuixa la primordial rellevància de les activitats vinculades al sector terciari
- h) l'establiment d'una xarxa viària i d'una xarxa d'equipaments com a instruments que han de contribuir amb eficàcia als objectius del pla.
- i) l'aprofundiment en els mecanismes de participació en la gestió del parc, tant des del punt de vista de la coordinació i corresponsabilització política i administrativa, com des del punt de vista de la implicació social.

2.2. Els objectius d'aquest estudi.

L'objectiu d'aquest estudi de base és fonamentalment donar suport als treballs de revisió del Pla especial en aquells aspectes relacionats amb la gestió, i que entre d'altres serien bàsicament fer una anàlisi dels aspectes següents:

- a) l'adequació dels òrgans de gestió del Parc als objectius del Pla especial
- b) l'adequació dels mecanismes legals i administratius per a dur a terme la gestió
- c) l'adequació dels recursos materials, personals i econòmics per l'acompliment dels objectius de la gestió
- d) la percepció dels habitants al Parc i dels seus visitants en relació a la gestió realitzada

2.3. Definició d'objectius particulars.

Els objectius específics d'aquest estudi són els següents:

- a) fer una diagnosi de la gestió realitzada els darrers 10 anys
- b) avaluar el grau de compliment dels objectius establerts al Pla especial
- c) detectar els punts febles de la gestió actual
- d) proposar un model o sistema d'indicadors per a l'anàlisi de la gestió en el futur
- e) realitzar propostes concretes de millora de la gestió que puguin ser introduïdes a la propera revisió del Pla especial

3. Metodologia de treball.

3.1. Recerca d'informació.

No hi ha un model definit per aquest tipus d'estudi, més encara quan la particularitat del mateix és molt gran, donat que els mecanismes de gestió i la pròpia possibilitat efectiva de gestió és molt variable en cada espai, en funció de paràmetres tan diversos com el pressupost per a la gestió, la base legal que fonamenta la possibilitat de gestió, l'administració que gestiona, la titularitat dels terrenys gestionats, etc.

Un primer aspecte a decidir és el temps de gestió per a fer aquesta anàlisi. Hem proposat 10 anys, des del 1994 a 2003, tenint en compte que entre el gener i el juny de 1994 es van fer unes Jornades de debat sobre l'ordenació del Parc Natural del Montseny, que ofereixen molta informació per tal d'analitzar la gestió fins l'any 1993.

L'altre aspecte bàsic de l'estudi és la decisió dels aspectes a analitzar. Hem realitzat un anàlisi de la gestió diferenciada per tres dels cinc grans grups d'actuació:

- a) activitats de conservació i tractament físic del territori
- b) activitats pel foment del desenvolupament i participació
- c) activitats generals i de suport

atès que l'anàlisi de les activitats d'ús social i educació ambiental es tracten en un altre estudi de base.

Tot seguit presentem les conclusions de les jornades de debat sobre l'ordenació del parc natural del Montseny de l'any 1994 que ens serviran com a marc de referència per a l'anàlisi de la gestió a partir d'aquesta data.

"PRIMERA TAULA RODONA. L'EVOLUCIÓ SOCIO-ECONÒMICA

Qüestions inicials

Els temes que es van plantejar en la primera de les taules rodones i que quedaven recollits en el text de presentació del programa van ser:

- 1. Si el model de desenvolupament del parc natural ha estat capaç de garantir un nivell de qualitat de vida dels seus habitants equivalent a la resta de ciutadans del país i si aquest model és suficient per afrontar el futur.*
- 2. Si la declaració del parc ha comportat costos addicionals en les activitats i les propietats del massís o bé si les polítiques actuals són suficients per repartir els costos del parc entre la societat.*
- 3. Si l'actual planejament ofereix un marc acceptable per a la concertació entre interessos públics i privats, així com una concertació entre les polítiques i les competències de les diferents administracions implicades (local, provincial i autonòmica).*

Principals aportacions recollides en el debat

- 1. La preservació del Montseny cal que sigui inclosa en un context territorial més ampli (importants eixos de comunicació, regió metropolitana).*
- 2. El binomi protecció-desenvolupament en un espai natural com el Montseny és complex però factible.*

3. *El futur del món rural i no tan sols el del Montseny ha de passar, en gran mesura, per la promoció d'activitats productives no agràries.*
4. *S'hauran d'estudiar els mecanismes que permetin una reforma de la fiscalitat en els espais protegits tenint en compte les càrregues que l'ús social del territori implica en aquelles explotacions agràries que no poden reconvertir-se al sector de serveis.*
5. *És innegable que la creació del parc ha estimulat l'existència i la creació d'empreses d'acollida de visitants. El flux d'aquests visitants ha de ser canalitzat adequadament (per mitjà d'infraestructures viàries, equipaments, itineraris...). Cal procurar que els beneficis de les iniciatives (públiques i privades) lligades al sector de serveis reverteixin en la població local. La proposta més recurrent i més acceptada és la que demana el foment d'un turisme social, que valori el patrimoni humà, social, cultural i natural del massís, com a antítesi del turisme de masses. També hi ha veus que demanen redistribuir els fluxos de visitants cap a altres àrees equipades adequadament.*
6. *Un objectiu acceptat per tothom és que s'ha d'intentar fixar i mantenir la població resident al Montseny, per a la qual cosa s'han fet diferents propostes:*
 - *Estudiar si el nou Pla pot permetre l'ampliació dels edificis existents o l'edificació de nous habitatges per atendre els usos que no siguin estrictament agraris.*
 - *Incrementar les campanyes de rehabilitació de masies.*
 - *Continuar els programes per dotar tots els habitatges escampats pel parc d'aigua, llum i telèfon. La política de subvencions a l'activitat forestal hauria de plantejar-se l'augment substancial dels beneficis dels propietaris forestals que en viuen. L'activitat cinegètica pot ser un bon complement a l'activitat forestal.*
 - *I, finalment, caldria promoure una imatge pròpia, una «marca Montseny», que doni sortida comercial als productes locals (productes d'artesanía de qualitat, alimentació...) i que aprofiti la tecnologia agroalimentària i els circuits de promoció existents. Això pot ajudar a aquells que volen continuar vivint «al» Montseny i «del» Montseny.*

SEGONA TAULA RODONA. EL PLANEJAMENT I LA GESTIÓ

Qüestions inicials

1. *Si el parc del Montseny requereix una organització administrativa diferent de l'actual, que integri totes les entitats locals i supramunicipals, amb una redistribució de les responsabilitats de finançament i noves funcions de gestió.*
2. *Valorar les funcions de la Comissió Consultiva i el sistema d'elecció dels seus membres.*
3. *I, en tercer lloc, si cal reforçar els lligams entre la Comissió Consultiva i el Consell Coordinador.*

Principals aportacions recollides en el debat

1. *L'Administració té l'obligació de ponderar tots els interessos que concorren en un espai determinat. Però en tot cas, els sistemes de representació i pluralisme social no poden afirmar-se com a instruments suplantadors de la unitat política i la sobirania afirmada en la nostra Constitució, ja que l'interès general no és fraccionable en un feix d'interessos sectorials. Dit d'una altra manera, la participació ciutadana en l'activitat administrativa ha de servir en la gestió de l'interès col·lectiu i no per defensar interessos particulars.*

2. De l'estudi de 58 espais naturals protegits (ENP) espanyols es desprèn que la participació orgànica es fa per mitja d'un òrgan col·legiat que pot rebre molts noms: patronat, junta rectora, consell de protecció, consell assessor, consell coordinador o junta de protecció. El problema sorgeix quan se n'ha de decidir la representativitat i les competències. El primer grup majoritari representat són habitualment les administracions públiques; el segon grup més nombrós és el d'«experts» (científics, universitaris, associacions...). Finalment, hi ha una representació complexa dels interessos socials. El segon problema apareix en el moment de decidir quants i quins membres representen cada sector.
3. És convenient refer el Decret 229/1991, derogat per la sentència del TSJ de Catalunya, i debatre abans les formes de representació.
4. Cal recordar que tot i l'existència de dues administracions que gestionen el parc natural (la Diputació de Barcelona i la Diputació de Girona), ho fan a partir d'un únic document. Aquest caràcter unitari s'ha de mantenir.
5. S'hauria d'agilitar la tramitació de permisos i informes previs en expedients en matèria d'usos, obres o instal·lacions.

Del que hem presentat es desprenen diferents propostes, algunes de les quals molt contraposades entre elles i que apunten a camins ben diferents. En essència, les principals diferències de criteri rau en tres punts:

- a) Quina ha de ser l'administració o les administracions que gestionin el Montseny.
- b) Si cal una redefinició dels òrgans gestors del parc especialment del Consell Coordinador.
- c) Quin paper es reserva a la propietat privada en l'òrgan gestor del parc, si l'actual o aquest ha de variar. Des d'algun sector de la propietat s'ha demanat una presència paritària d'aquest col·lectiu respecte a la suma de la representació de tots els altres interessos públics i privats.

TERCERA Taula Rodona. Equipaments, Infraestructures i Serveis

Qüestions inicials

La política del parc natural des de la seva creació i pel que fa als equipaments, les infraestructures i els serveis; ha anat dirigida a:

- a) Evitar l'aïllament de la població escampada i assegurar-li un mínim de serveis (llum, telèfon, proveïment d'aigua, accés a la cultura...). Pensem que estem parlant d'uns 200 habitatges, que agrupen unes 650 persones.
- b) Assegurar als habitants una xarxa de camins moderna que cobreixi tot el massís i que lligui cada masia i cada nucli als centres de serveis principals. I això valorant els efectes que pot produir quant a la permeabilitat del massís.
- c) Donar suport al desenvolupament de les activitats econòmiques compatibles amb el parc natural.
- d) Definir els límits de la coexistència dins el parc natural d'infraestructures de caràcter general (línies elèctriques, embassaments...) amb relació als seus objectius.

Principals aportacions recollides en el debat

1. En una zona en que els habitatges són dispersos, la xarxa de camins públics i no públics és estratègica per al manteniment de la població local, com ho són altres infraestructures de comunicació: telèfon, correu.

2. *Cal anar millorant la qualitat dels equipaments domèstics que permeten que la gent continuï vivint al parc: depuració d'aigües, recollida d'escombraries, millora o ampliació d'habitatges, serveis a la gent gran.*
3. *El parc s'ha de mantenir amb un grau d'artificialització baix, un creixement equilibrat i el manteniment del patrimoni natural.*
4. *Els habitants del parc han de gaudir d'un nivell de qualitat de vida igual al de la resta del país.*
5. *L'èxit de les polítiques d'ordenació en un ENP passen per la suma dels esforços de les administracions i els particulars i la convergència de diferents sensibilitats des del punt de vista de percepció de les prioritats. En aquesta línia, el paper dels ajuntaments, l'administració més propera als habitants, és clau.*
6. *Hi ha opinions que exigeixen que es tingui cura de la utilització dels recursos hídrics, especialment a la conca de la Tordera. Diversos sectors reclamen no donar noves concessions per a noves embotelladores d'aigua, ni permetre la construcció de nous embassaments, com el previst de la Llavina.*
7. *Moltes propostes coincideixen en el fet que cal insistir en la distribució per zones d'usos, per ordenar els fluxos de visitants i els llocs d'acollida. Avaluar la capacitat de càrrega del Montseny. Potenciar els recorreguts a peu i limitar els motoritzats. És en aquesta línia que s'ha demanat de realitzar una auditoria del Montseny.*
8. *Hi ha hagut unanimitat a opinar que el Pla ha de garantir la possibilitat d'accés als joves que es volen independitzar en habitatges dignes.*

QUARTA TAULA RODONA. EL PATRIMONI NATURAL I EL PATRIMONI HISTORICO-CULTURAL

Qüestions inicials

Quan el 1976 es va promoure el Pla especial del parc natural del Montseny, la intenció de l'administració promotora recollia el sentir general de la societat catalana d'evitar-ne la degradació i l'artificialització irreversibles, com estava succeint en d'altres espais del nostre país. Alhora, calia fer compatible el seu aprofitament econòmic i social amb aquest objectiu inicial.

Una posició de partida assumida per les diferents parts concurrents a la taula és que el Montseny no és un espai verge, sinó un espai humanitzat, amb característiques específiques. La qüestió bàsica és com mantenir les característiques dels paisatges en una societat canviant com la nostra. El dinamisme actual reclama solucions noves per preservar el patrimoni natural i cultural d'un massís, en una situació ben diferent de la de fa cent anys, o cinquanta o quinze.

Principals aportacions recollides en el debat

D'aquestes premisses van partir les diferents propostes que se sentiren en la taula de la Garriga, i que sintetitzem a continuació:

1. *Entendre el parc natural com un espai profundament humanitzat i, en aquest sentit, com un paisatge culturalment viu i en evolució.*
2. *No entendre la defensa d'un espai natural com la creació d'una «illa» en un entorn hostil. Entendre la defensa del seu patrimoni com un concepte integrat (tant el patrimoni biològic com el cultural) i buscar les línies de concomitància entre els conceptes de «natura» i «cultura», entre espai rural i espai urbà.*
3. *Mantenir i preservar (i reconstruir quan es pugui) el patrimoni arquitectònic, cultural i etnològic. Continuar l'elaboració de catàlegs i prioritzar actuacions en matèria de patrimoni. Escoltar la població local en qüestions de preservació.*

4. *Mantenir el pla de prevenció d'incendis atesos els seus bons resultats. Incrementar la vigilància els dies festius.*
5. *Mantenir i millorar els plans de seguiment i control del patrimoni biològic i dels paràmetres físico-químics i socio-econòmics del Montseny. Incorporar-hi científics i investigadors de dins i fora de la Universitat.*

CINQUENA TAULA RODONA. L'ÚS PÚBLIC

Qüestions a debatre

1. *Com mantenir i fer compatibles els interessos i els béns de caràcter privat que es donen al Montseny amb el manteniment de la qualitat del paisatge.*
2. *Discutir si s'han de mantenir o variar les línies seguides fins ara quant a creació d'infraestructures i equipaments, tant públics com privats; en les campanyes d'informació al públic visitant i en la formació ambiental adreçada als escolars.*
3. *Debatre, en definitiva, si s'ha de mantenir i ordenar el dret públic o bé si és millor fomentar la privatització de l'ús d'aquest patrimoni.*

Principals aportacions recollides en el debat

1. *La ciutat ha considerat tradicionalment el territori rural com a proveïdor de béns agrícoles, ramaders o forestals. Aquesta visió ha anat canviant en els darrers temps mercès als avenços dels mitjans de transport i comunicació, que fan que el proveïment pugui venir de llocs ben distants del que és l'entorn territorial immediat, i que aquest es dediqui a altres funcions.*
2. *Així, la ciutat ha elaborat d'unes dècades ençà una visió més activa del territori rural. D'aquí es deriven quatre actituds possibles:*
 - *veure l'espai rural com un espai per a nova residència, entendre'l com a paisatge,*
 - *considerar-lo espai de lleure, i*
 - *considerar-lo reserva per a la protecció dels sistemes naturals.*
3. *Aquí adquireix un paper fonamental el planejament territorial, que ha de determinar un sistema general d'espais protegits que els articuli com una vertadera xarxa. En aquesta xarxa hi haurà espais on predominin unes funcions sobre les altres (educadores, de lleure, conservacionistes, científiques...).*
4. *La resolució dels problemes derivats de la freqüentació requereix una estratègia global ben definida que ordeni i reguli aquest ús perquè sigui compatible amb els objectius de la conservació.*
5. *Algunes de les propostes presentades es decanten clarament per un paper predominant de la propietat en la gestió del parc, amb indemnitzacions monetàries per part de l'Administració o d'empreses contaminats als propietaris forestals, o bé pel cobrament de peatges d'aquests als usuaris i visitants del parc.*
6. *La funció turística és una de les activitats econòmiques que té més futur per als habitants del Montseny i del seu entorn. El que cal demanar és que es faci un turisme d'«escala humana» (residències en cases de pagès, càmpings, masies, itineraris a peu, mantenir una xarxa de camins ben conservats, etc.)*
7. *S'imposa una política educativa prèvia del ciutadà a les escoles per tal que, en arribar al parc, aquest tingui clar que entra en una àrea protegida i que la seva actitud ha de ser respectuosa d'acord amb el grau de protecció. Igualment, en sortir, s'ha d'emportar una informació suficient. Per això és important que l'òrgan gestor tingui cura de la senyalització i les activitats d'educació ambiental i de lleure actiu.*
8. *Per a la divulgació dels valors i les limitacions d'ús del Montseny, fóra bo aprofitar més els mitjans de comunicació de masses.*

9. *La difusió de la idea de parc natural, d'espai protegit, s'ha de fer amb la complicitat de l'habitant del parc i amb la de tots els agents socials implicats en la seva gestió.*"

Dins d'aquestes jornades també es va realitzar la ponència "El Montseny en l'evolució dels espais protegits espanyols" per part del president de la Secció espanyola de la FPNNE, el Sr. Antonio López Lillo. En aquesta ponència es fa una anàlisi de la situació del parc natural del Montseny, que tot seguit presentem:

"SITUACIÓN DEL PARQUE NATURAL DEL MONTSENY

Una vez expuesta la problemática de los espacios naturales protegidos en España, se procederá a un análisis de la situación del parque natural del Montseny, de acuerdo con las premisas antes indicadas y examinando la documentación salida del debate sobre la ordenación del Montseny, «El Montseny i el futur».

En cuanto a legislación específica; se cuenta con el Plan especial del parque natural de Montseny según la Ley del suelo, aprobado el 26 de julio de 1977; la declaración de reserva de la biosfera el 28 de abril de 1978, la declaración de parque natural por Decreto de la Generalitat de 20 de febrero de 1987, y la integración en el Plan de espacios de interés natural por Decreto de 14 de diciembre de 1992.

Igualmente, se cuenta con planes generales aprobados en siete municipios y con las normas subsidiarias de once municipios.

Para la gestión del parque existen diversos órganos gestores, entre los que destaca el Consejo Coordinador y la Comisión Consultiva. Asimismo, existe un equipo gestor que cuenta con la asistencia técnica y administrativa del Servicio de Parques Naturales de la Diputación de Barcelona.

Por otra parte, están establecidos los planes de información y vigilancia, de prevención de incendios forestales, de seguimiento de los parámetros físicos, químicos y biológicos; de asesoramiento técnico en la redacción de planes de gestión forestal, un programa de recogida de basuras, un programa de educación ambiental y un programa cultural y de ocio. Los presupuestos se han mantenido entre los 300 y los 400 millones anuales en los últimos cuatro años. De un primer análisis se puede extraer que la gestión es la adecuada, pues responde a gran parte de los presupuestos anteriormente indicados. Incluso su presupuesto supera la media de dotaciones económicas de que disponen los espacios naturales protegidos del Estado español.

Pero profundizando en los contenidos de las mesas redondas, se pueden apreciar algunos aspectos que ayudarían a mejorar la gestión. Aunque seguramente muchos de ellos ya estarán contemplados, convendrá avanzar más en su aplicación.

- Mayor fomento del turismo rural como complemento de las rentas familiares agrarias.*
- Promoción de las actividades productivas tradicionales no agrarias.*
- Búsqueda de sistemas compensatorios para las externalidades que se producen en beneficio de la sociedad catalana.*
- Logro del establecimiento de una marca de calidad para los productos del parque natural que facilite su penetración en los mercados.*
- Mayor regulación del establecimiento de segundas residencias a fin de no producir menoscabo en el medio natural.*
- Reorientación de los visitantes a fin de lograr equilibrar la presencia en los diferentes lugares.*
- Apoyo a los aprovechamientos forestales, canalizando adecuadamente las ayudas en especial las de la Unión Europea.*
- Mejora de los aprovechamientos cinegéticos compatibles con los aprovechamientos y los usos del parque natural.*

- *Rehabilitación de antiguas construcciones tradicionales que sirvan de base a diversos aspectos de gestión del parque.*
- *Búsqueda de sistemas de encuentro y conocimiento entre la sociedad local y el conjunto de los visitantes.*
- *Potenciación de la agricultura biológica unida al establecimiento de la marca de calidad.*
- *Agilización de los trámites administrativos.*
- *Ayuda y fomento de las actividades económicas emanadas de los habitantes del parque.*
- *Apoyo a los planes de restauración de las áreas degradadas.*
- *Mayor atención a los problemas surgidos de la explotación de los recursos hídricos, a partir de estudios en profundidad y fiables.*
- *Mejora en los servicios de los órganos de gestión, que habrá que acercar más a los habitantes y usuarios del parque.*
- *Regulación del acceso de los visitantes al parque.*
- *Profundización mayor en los sistemas de participación pública para lograr una gestión dirigida al interés colectivo.*
- *Mayor incorporación de las poblaciones locales para lograr una actitud convencida y decidida frente a la conservación.*
- *Mejor regulación del uso recreativo para diversificar la demanda y evitar la masificación.*
- *Mayor operatividad del Plan de seguimiento con el fin de disponer de mayor información de la situación.*
- *Mejor estudio de la actividad humana para lograr una protección y un equilibrio entre el patrimonio natural y el patrimonio cultural.*
- *No olvidar el mantenimiento de la biodiversidad conservando cultivos que llevarían a la homogeneización del paisaje.*
- *Establecer zonas de protección integral incluyendo no sólo lugares ricos biológicamente sino normales para que sirvan de referencia.*
- *Mayor vigilancia de la posible aparición de agentes productores de contaminación.*
- *Establecer inventarios sistemáticos que sirvan para conocer mejor el seguimiento temporal. Inventarios de recursos tanto naturales como culturales, históricos y etnológicos.*
- *Resaltar que el patrimonio más importante del parque natural del Montseny es el hombre.*
- *Proteger y conservar los monumentos y las edificaciones rurales que puedan suponer un patrimonio cultural e histórico, para lo cual será necesario tener un inventario fiable y en catálogo.*
- *Inculcar en el visitante la idea de que se halla en un parque natural con el fin de que adecue su comportamiento y actitud.*
- *Mejor regulación de las actividades compatibles con la conservación y la protección del Montseny.*
- *Creación de una escuela de hostelería autóctona.*
- *Recabar la ayuda de todos los organismos de investigación y estudio del Montseny, aprovechando sus conocimientos.*
- *La conservación del parque natural del Montseny debe integrarse en un sistema de protección y que abarque áreas naturales fuera de sus límites.*
- *Mejor regulación de los aprovechamientos forestales de acuerdo con el mantenimiento del paisaje.*
- *Mayor esfuerzo en el mantenimiento del rico y variado patrimonio cultural.*
- *Mantener y reforzar la integración del Montseny en programas internacionales operativos.*
- *Establecer medidas de protección para los elementos singulares del parque.*

Se han entresacado las sugerencias más interesantes aún cuando se han apuntado otros que también habrá que tener en cuenta. No cabe duda de que se ha hecho mucho en la gestión y que queda todavía mucho que hacer. Es evidente que ésta es la situación en que se encuentran la mayoría de los

espacios naturales protegidos del Estado español. Se puede decir que, a pesar de todo lo sugerido, el parque natural del Montseny se cuenta entre los que mejor funcionan en cuanto a la gestión.

Creo que lo más importante de todo es precisamente la celebración de este debate, que permite hacer una revisión de la situación, para lograr la mayor participación de todos los implicados. Pienso que el mejor Montseny para el futuro se logrará con la participación de todos, fomentando este tipo de reuniones participativas, que expongan y den soluciones a los diversos problemas.”

3.2. Tractament de les dades.

Per a cada un d'aquests grans grups d'actuació, l'anàlisi s'ha fet seguint la següent metodologia:

- a) recerca bibliogràfica de les actuacions realitzades en aquests darrers deu anys de cada gran grup d'actuació
- b) tractament de la informació per obtenir uns resultats estadístics de les actuacions: evolució del nombre d'intervencions, de l'extensió territorial, de la participació ciutadana, dels col·lectius afectats, dels pressupostos esmerçats
- c) presentació de les tendències observades, ajudant-se de tècniques visuals (gràfiques, plànols de situació,...)
- d) anàlisi dels resultats: detecció de problemes, mancances, queixes, etc. o per contra, oportunitats, beneficis, compliment d'objectius, etc
- e) propostes concretes per a cada gran grup d'actuació, per tal de millorar la gestió

3.3. Anàlisi dels resultats.

Un cop realitzat el treball de recollida de dades s'ha fet un tractament de tota la informació obtinguda per tal d'obtenir-ne uns resultats efectius.

Les dades s'han analitzat per mitjà de gràfics i taules que mostren la tendència de cadascun dels aspectes estudiats al llarg del temps. A partir d'aquí s'ha fet una diagnosi de l'actual sistema de gestió del Parc analitzant per a cada gran grup d'actuació quina línia evolutiva ha seguit en els últims anys.

D'aquesta anàlisi s'han pogut detectar les mancances, els problemes, les incidències més freqüents, les queixes, les demandes, etc. que han servit per elaborar les propostes de millora així com les oportunitats, els objectius assolits, els aspectes positius de la gestió del Parc, etc.

3.4. Propostes de millora de la gestió.

Les propostes de millora que es presenten en aquest estudi han d'anar encaminades a assolir els objectius fixats per a la revisió del Pla especial del Montseny. Aquestes s'han realitzat tenint en compte dos aspectes:

- a) el grau de compliment de la normativa del Pla especial per part dels organismes que gestionen el Parc
- b) l'adequació de la gestió del Parc a la realitat actual, tenint en compte els canvis socials, econòmics i particularment legislatius produïts des de la redacció del Pla fins a l'actualitat

Això significa que la gestió que actualment es realitza al Parc s'ha valorat tenint en compte el Pla especial vigent i el seu grau d'adequació a la realitat i necessitats d'avui.

4. Anàlisi de la gestió per a la conservació i el tractament físic del territori.

4.1. Activitats de control i seguiment del planejament.

4.1.1. Control del compliment de la normativa i elaboració d'informes previs preceptius.

Per al compliment de la normativa del Parc s'estableix un control permanent de les activitats i actuacions, tot informant de les incidències detectades que incompleixen les normes. Els guardes forestals són els qui realitzen aquesta vigilància i elaboren uns informes que són posats en coneixement del personal tècnic del Parc perquè prengui les mesures corresponents.

Ara bé, el Servei de Parcs també té coneixement de les actuacions que es porten a terme o que són susceptibles de realitzar-se per mitjà d'altres vies:

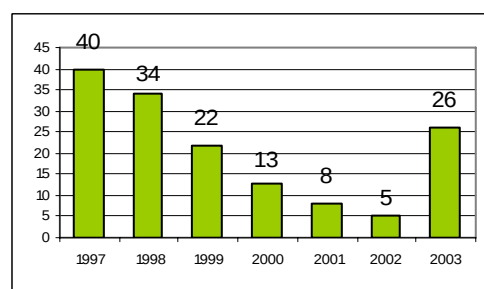
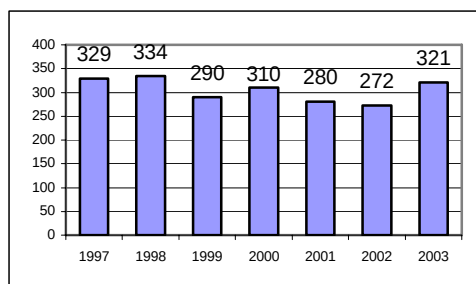
- a) quan un Ajuntament del Parc informa d'actuacions o sol·licituds de demanda d'obres per part d'algun propietari per tal que la Diputació elabori un informe preceptiu al respecte.
- b) el Departament de Medi Ambient a través de l'oficina comarcal corresponent quan sol·licita la conveniència o no d'autoritzar a un propietari un aprofitament forestal, o sol·licita l'aprovació d'un pla tècnic de gestió cinegètica, (PTGC), etc.
- c) el Centre de la Propietat Forestal quan sol·licita un informe preceptiu per a l'elaboració d'un PTGMF (Pla tècnic de Gestió i Millora Forestal).
- d) qualsevol altre organisme oficial, empresa privada, propietari, associació, particular, etc., quan es posa en contacte directament amb el Parc per sol·licitar permís per a una activitat, actuació, obra, etc.

Any	Barcelona	Girona	Total informes	Total denúncies
1997	258	71	329	40
1998	281	53	334	34
1999	252	38	290	22
2000	277	38	310	13
2001	232	48	280	8
2002	137	42	179	5
2003	274	47	321	26

Taula 4: Nombre d'informes i denúncies realitzades.

Aquesta taula, la informació de la qual s'ha extret de les memòries anuals del Parc elaborades per les Diputacions de Barcelona i Girona, ens mostren que tant el nombre d'informes com el de denúncies havia disminuït en general de 1997 a 2002 (malgrat que als

anys 1998 i 2000 va haver-hi un lleuger ascens, només pel que fa al nombre d'informes), però s'observa un increment molt significatiu tant en nombre d'informes com denúncies l'any 2003. Aquesta evolució fins al 2002 és favorable en relació al compliment de la normativa i demostra que el treball constant de seguiment i control realitzat per part del personal del Parc és positiu i necessari per al manteniment d'aquesta tendència, però cal analitzar amb detall el cas del 2003 per aclarir si es tracta d'un fet puntual o una tendència:

Gràfic 2: Evolució del nombre d'informes generats pel Parc

Gràfic 3: Evolució del nombre de denúncies emeses pel Parc

Informes

Segons la tipologia, el major volum d'informes generats correspon en primer lloc als aprofitaments forestals i a continuació als temes urbanístics, ambdós amb una xifra marcadament superior a la resta d'informes:

Tipus d'informe	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Total
Aprofitaments forestals	89	123	100	94	67	34	63	570
Urbanisme	96	78	61	91	58	76	60	520
Varis	29	33	53	46	31	34	39	265
Excursions, aplecs, proves esport	36	29	32	32	33	39	46	247
Publicitat i fotografia	21	32	19	19	46	54	63	254
Obertura i arranament de camins	22	17	13	16	24	15	15	122
Línies elèctriques i telefòniques	6	16	9	9	6	2	1	49
Subvencions forestals	29	5	2	2	0	0	0	38
PTGMF	0	0	0	0	15	9	22	46
PTGC	0	0	0	0	0	9	12	21
Al·legacions	1	1	1	1	0	0	0	4
Total	329	334	290	310	280	272	321	2136

Taula 5: Informes generats al Parc de 1997 a 2003 segons tipologia

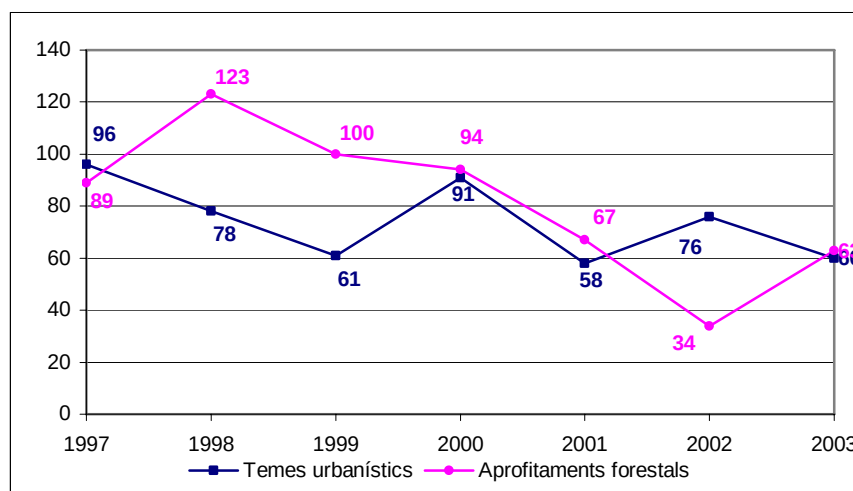
NOTA: a la memòria de l'any 2002 es consignaven per error zero informes dels tipus "Excursions, aplecs, proves esport" i "Publicitat i fotografia"; nosaltres hem pres com a referència la mitjana entre els anys 2001 i 2003

A partir d'aquesta taula veiem que la tendència general per a cadascun dels informes produïts al Parc ha estat la disminució any rere any amb alguna petita oscil·lació segons la tipologia d'informe. És el cas dels informes urbanístics que durant els anys 2000 i 2002 han augmentat el seu volum o els plans tècnics de gestió i millora forestal i els plans tècnics de gestió cinegètica que tendeixen a augmentar.

Tot i que s'observa una lleugera tendència a la disminució dels informes generats, el nombre d'informes de l'any 2003 trenca aquesta clara tendència dels darrers anys. D'aquest resultat no podem establir una conclusió clara en el sentit de si realment les activitats són ara menys conflictives o l'àmbit d'actuació dels tècnics ha anat augmentant o bé simplement es tracta d'oscil·lacions absolutament normals en el temps.

L'estudi de cada tipus d'informe aportarà una mica més de llum a la qüestió.

Els informes relacionats amb els aprofitaments forestals han tendit a disminuir passant de ser 89 al 1997 a 63 al 2003, amb un lleuger augment durant l'any 1998 i 2003. Pel que fa als temes urbanístics, la xifra ha passat de 96 (1997) a 60 (2003), amb un lleuger ascens durant els anys 2000 i 2002, tal i com es mostra en el gràfic que es presenta tot seguit:

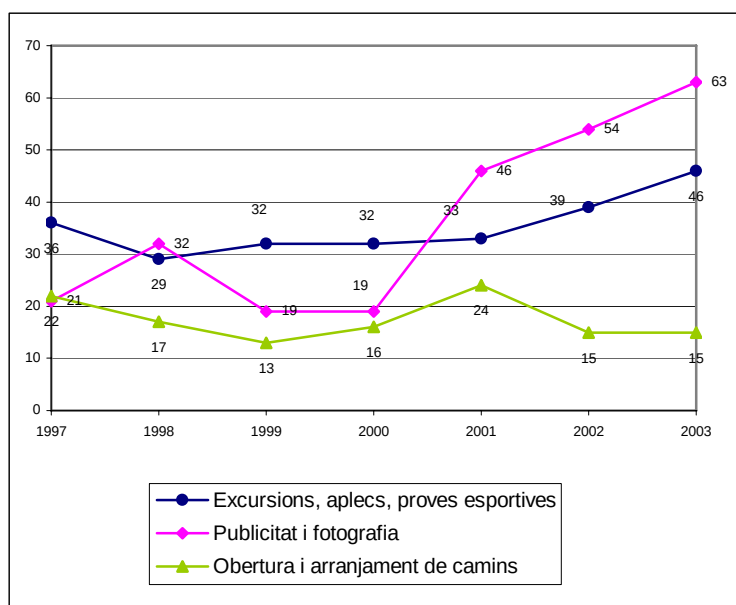
Gràfic 4: evolució dels informes generats per temes urbanístics i per aprofitaments forestals

La tendència a la baixa dels informes urbanístics sembla clara malgrat petites oscil·lacions i té una explicació pràctica per la progressiva adaptació de la legalitat urbanística al Pla especial després de ja més de 20 anys de control urbanístic. Dit d'una altra manera, sembla constatar-se també a partir de les enquestes realitzades, xerrades amb personal del Parc, etc que ha augmentat la disciplina urbanística, la qual cosa cal atribuir-ho sens dubte a una correcta gestió, tot i que en aquest cas ajudada per una major conscienciació general de l'interès de protecció paisatgística arreu, però molt particularment als espais naturals protegits.

També sembla clara la tendència a la baixa dels informes forestals, i també en aquest cas sembla contrastar-se amb la realitat una major disciplina en les actuacions forestals; així, en els darrers tres anys no hi ha hagut cap denúncia per aprofitaments forestals il·legals. En aquest cas, per tant, no es tracta tant d'una baixa conflictivitat dels aprofitaments forestals sinó d'un descens efectiu dels mateixos aprofitaments forestals, la qual cosa, per altra banda, sí és preocupant

al parc natural per les implicacions socioeconòmiques que comporta la reducció de la producció forestal ben gestionada: pèrdua de diversitat del paisatge, risc d'incendis forestals, pèrdua de les rendes dels propietaris, etc.

Hi ha tres tipus d'informe (els relacionats amb excursions, aplecs i proves esportives, els relacionats amb publicitat i fotografia, i els relacionats amb obertura i arranament de camins) la tendència dels quals no és gens clara:

En principi, a l'igual que en el cas que els informes varis, podem suposar una estabilitat en el temps en el nombre d'informes, malgrat oscil·lacions puntuals inexplicables, per raons objectives.

Finalment, des de la implantació dels plans tècnics de gestió i millora forestal i plans tècnics de gestió cinegètica, els informes relacionats amb ells van òbviament creixent.

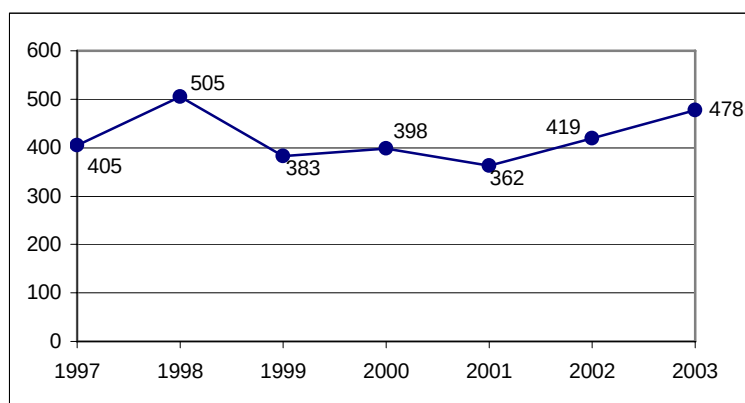
Per altra banda, existeixen els informes elaborats pel cos de guardes forestals mentre realitzen les tasques de supervisió i control dins del seu itinerari habitual pel Parc. D'entre aquests, el major nombre d'informes generats està inclòs dins del grup "varis" i a continuació trobem els relacionats amb obres, temes forestals i tasques de seguiment de les activitats i actuacions del Parc:

Tipus d'informe	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Total
Varis	157	192	135	117	101	129	218	1.049
Obres	109	107	80	86	89	102	114	687
Seguiment	52	73	80	86	84	89	48	512
Forestal	57	105	75	81	58	77	84	537
Camins	18	20	11	14	18	14	14	109
Subvencions	12	8	2	14	12	8	0	56
Total	405	505	383	398	362	419	478	2.950

Taula 7: Informes totals elaborats pels guardes forestals al Parc de 1997 a 2003

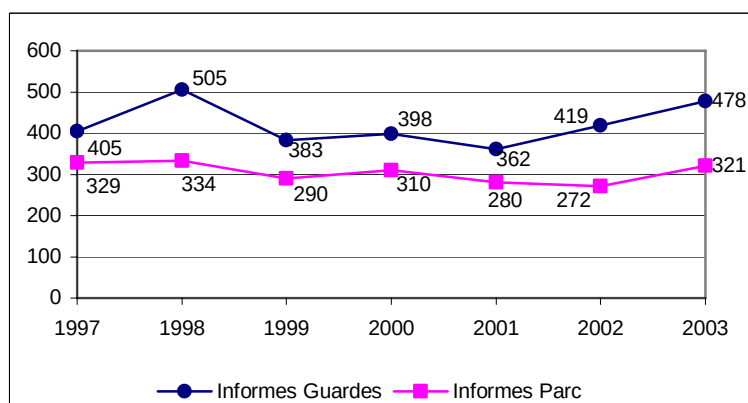
Veiem doncs, que entre els informes que elaboren els guardes, tot i que el principal tema està englobat dins del grup “varis” els temes forestals i els urbanístics (obres) tenen també un pes important juntament amb els relacionats amb el seguiment de les activitats i actuacions que es realitzen dins del Parc.

L'evolució del nombre d'informes generats pels guardes s'ha mantingut bastant constant amb alguns alts i baixos i oscil·lacions entre anys:

Gràfic 5: Evolució del nombre d'informes generats pels guardes forestals de 1997 a 2003

Així doncs, mentre que el nombre total d'informes generats al parc ha tingut en termes generals una tendència a disminuir molt lleugerament, el nombre d'informes elaborats per la guarderia es mantenen prou constants i darrerament ha augmentat lleugerament. En tot cas, s'observa una bona correlació entre els informes generats pels guardes i els que mereixen després un informe tècnic, de manera que de mitjana un 70% dels informes dels guardes generen informes tècnics amb tendència a reduir-se aquest percentatge, la qual cosa sembla lògica a mesura que el control és més gran i el nombre d'incidències significatives és menor.

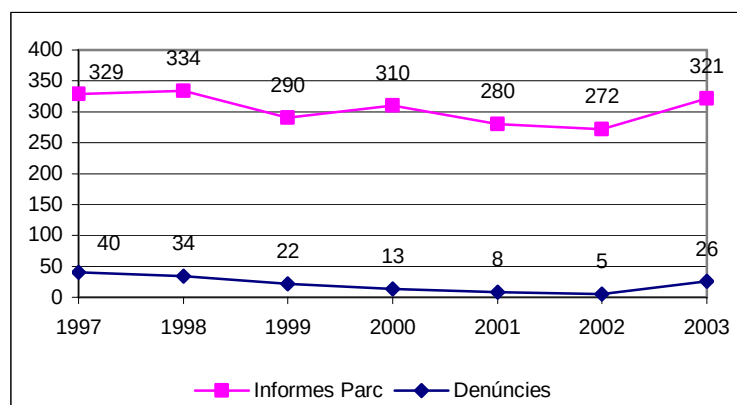
Gràfic 6: Evolució dels informes generats pels guardes forestals i pel Parc de 1997 a 2003

En aquest sentit, es pot concloure que els temes forestals i els urbanístics són els que més informes generen i per tant, cal fer un seguiment constant de les activitats i actuacions que s'hi relacionen.

Ara bé, per tal de valorar la incidència d'aquests informes en la gestió del parc natural i alhora conèixer el grau de compliment de la legislació, és important conèixer el nombre total d'informes que han derivat en denúncies.

Denúncies

L'evolució del nombre de denúncies de 1997 a 2003 ha dibuixat una clara tendència a la baixa passant de 40 (1997) a 26 (2003); però amb xifres més baixes entre el 2000 i el 2002.

Gràfic 7: Evolució del nombre d'informes i denúncies de 1997 a 2003.

El nombre mitjà de denúncies per any és de 21, la qual cosa és un nombre molt baix per un parc natural d'unes 30.000 ha, que rep més de mig milió de persones a l'any i amb un cos de guardes a temps complet de 14 persones.

Tenint en compte la tipologia, les denúncies relacionades amb la circulació motoritzada se situen en primer lloc i a continuació destaquen les relacionades amb les construccions il·legals. Tanmateix, com dèiem, el volum de denúncies realitzades és poc significatiu, sent, per exemple, només de cinc durant el 2002 i això és un bon indicador del seguiment permanent que realitzen els guardes forestals i els tècnics del Parc pel compliment de la normativa del Pla especial:

Tipus de denúncia	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Total
Circulació motoritzada	22	11	5	4	3	5	13	63
Construccions il·legals	8	8	7	8	1	0	11	43
Varis	1	2	5	0	3	0	1	12
Obertura i arranament de camins	3	5	0	0	0	0	1	9
Foc	2	2	2	0	1	0	0	7
Aprofitaments forestals	2	3	0	1	0	0	0	6
Caça i pesca	2	3	0	0	0	0	0	5
Abocaments	0	0	3	0	0	0	0	3
Total	40	34	22	13	8	5	26	148

Taula 8: Evolució del nombre de denúncies de 1997 a 2003 segons tipologia

Cal destacar d'aquestes xifres dues tendències recents contràries a la regla general de descens del nombre de denúncies. Per una banda, el sobtat augment de les denúncies relacionades amb la circulació motoritzada aquest darrer any. Sembla constatar-se sobre el terreny que després d'un descens de la conflictivitat en aquest sentit durant els anys 90, darrerament s'ha produït un augment relacionat amb la major presència de quads i motocicletes d'enduro. També l'aplicació del Reglament de circulació motoritzada en el medi natural, amb una normativa clarament restrictiva explica part de l'augment de les denúncies. És per tant un fenomen que cal parar atenció en els anys propers, que es relaciona a més amb una reclamació que s'observa a les enquestes de la població local de més vigilància en aquest sentit els festius i caps de setmana i d'una millor senyalització normativa dels camins.

La segona clara tendència a la baixa que s'ha trencat sobtadament l'any 2003 ha estat les denúncies en relació a construccions il·legals. No té en aquest cas una explicació lògica o contrastada per altres mitjans d'anàlisi i caldrà seguir l'evolució futura d'aquest aspecte.

A mode de síntesi, podem afirmar que la tendència general en relació al control del compliment de la normativa ha estat positiva. L'evolució del nombre d'informes i denúncies dibuixa una línia en sentit descendent amb alguns alts i baixos entre anys, on hi tenen un paper destacat els temes urbanístics i els forestals pel que fa als informes generats i els temes de circulació motoritzada i de construccions il·legals pel que fa a les denúncies.

4.1.2. Control de la circulació.

El control de la circulació es realitza especialment en relació a les curses de motos i de cotxes. En aquest sentit, cal tenir en compte que el Pla especial al seu article 8 imposa unes limitacions en quant a la circulació vial dins de l'àrea de parc:

- a) queden prohibides totes les pràctiques de ciclo-cross, moto-cross, moto-trial i similars
- b) queden prohibides totes les competicions de vehicles

Per altra banda, segons l'article 3 del Decret 103/1987, de 20 de febrer, pel qual es declara Parc Natural el massís del Montseny, es prohibeix "la circulació amb mitjans motoritzats fora dels vials permesos, excepte quan es tracti de la realització de treballs silvícoles, agropecuaris o relacionats amb la gestió del Parc".

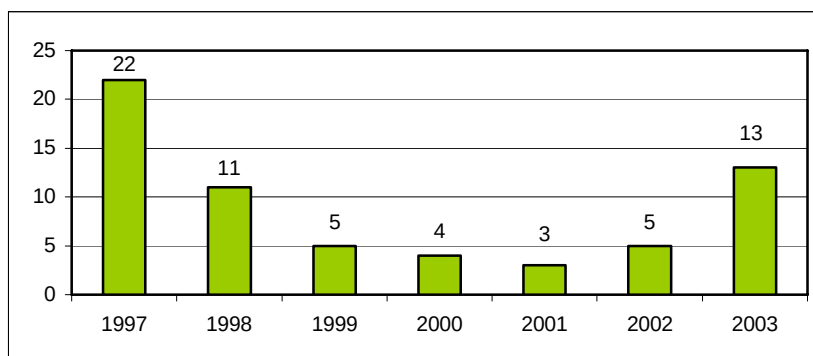
Les curses de cotxes i motos estan prohibides a dins del parc i només es permet la realització de sortides amb vehicles motoritzats quan siguin de caire lúdic, sempre i quan es compleixin unes condicions:

- a) durant tot el recorregut l'organització ha de vetllar perquè no es produeixin aglomeracions que puguin interrompre el trànsit de vehicles
- b) l'organització és responsable del correcte comportament dels participants, que es respecti l'itinerari senyalitzat i no es pertorbi la tranquil·litat dels altres possibles usuaris del Parc
- c) en cas d'autorització de senyalització aquesta serà retirada pel primer i l'últim vehicle dels que componen el grup
- d) els participants i organitzadors han d'observar les indicacions que sobre el terreny els hi pugui fer el personal del Parc
- e) en el cas dels vehicles tot-terreny cal circular sempre en grups de quatre vehicles com a màxim

El Servei de Parcs rep, des de fa uns anys, sol·licituds d'autorització per a la realització d'activitats (sortides, excursions...) amb motos, vehicles tot-terreny i quads, els quals en cas que tinguin el permís, han de complir les condicions anteriors. També es demanen anualment sol·licituds per a la instal·lació de repetidors per a retransmetre el Rallye Catalunya-Costa Brava i per a trobades de vehicles antics.

En algun cas, s'ha sol·licitat l'autorització per a la realització de curses fora dels vials permesos i per implantar un negoci de quads. En el primer cas la resposta ha estat negativa donat que l'article 12.2 de la Llei 9/1995 de regulació de l'accés motoritzat al medi natural, assenyala que l'establiment de circuits específics per a la circulació motoritzada ha de ser sotmès a tràmit d'avaluació d'impacte ambiental. En el segon cas, la circulació de quads ha comportat, en els últims anys, dificultats en la gestió del Parc donat que el Pla especial, com és lògic, no contempla la pràctica d'esports amb aquests vehicles. Ara bé, la línia que ha seguit el Servei de Parcs ha estat la de ser poc permissiva amb aquest tipus de vehicles, susceptibles de causar un impacte negatiu sobre l'entorn natural i la població que hi resideix.

Els temes relacionats amb la circulació motoritzada són els que més denúncies han generat en els últims anys i tot i que la tendència ha estat d'una disminució significativa tota la dècada dels 90 s'observa recentment una tendència contrària, ja comentada anteriorment:

Gràfic 8: Evolució del nombre de denúncies de circulació motoritzada de 1997 a 2003.

Els problemes relacionats amb la circulació motoritzada s'intensifiquen durant els caps de setmana i festius, quan hi ha una major afluència de visitants. Per aquest motiu, els guardes forestals han elaborat diversos informes en relació al trànsit freqüent de motos d'enduro i trial i s'han realitzat denúncies al respecte. També s'han publicat fulletons informatius adreçats als visitants per conèixer les restriccions en quant a la circulació motoritzada en espais naturals i en concret al massís del turó de l'Home.

Com a conclusió podem dir que, malgrat que el Pla especial del Montseny no marca unes directrius d'ordenació específiques per a aquests tipus de vehicles, l'òrgan gestor del Parc és restrictiu en quant a la realització d'activitats que puguin causar un impacte sever sobre el medi i per aquest motiu es fa un control constant dels vehicles per detectar les possibles infraccions i emetre les denúncies corresponents.

La tendència futura és que sigui un tema d'atenció important, ja que certes activitats relacionades amb esports motoritzats d'aventura presenten un clar creixement general ho res d'ara en el medi natural. En aquest sentit, a part de les necessàries tasques de control per part de la guarderia caldrà:

- a) afinar molt més normativament en relació a tots els aspectes de circulació motoritzada en la revisió del Pla especial
- b) incrementar la presència de la vigilància particularment festius i caps de setmana
- c) millorar la senyalització normativa relacionada amb la circulació motoritzada

4.1.3. Control de l'activitat cinegètica i piscícola.

Quant a l'activitat cinegètica, la gestió del Parc es centra en la supervisió de la planificació cinegètica presentada al Departament de Medi Ambient i Habitatge per part dels titulars de les diferents Àrees Privades de Caça del Parc (APC), així com el control de l'activitat cinegètica.

La major part dels informes tècnics generats en relació a l'activitat cinegètica són els que, d'acord amb l'article 5.2. b) del Decret 105/87 i l'article 145 del Pla especial, es redacten informant els Plans Tècnics de Gestió i Millora Cinegètica (PTGMC). La finalitat d'aquests informes és la comprovació de l'encaix del PTGMC amb la normativa del Pla especial; per exemple, una anotació que es presenta sovint és la prohibició de repoblacions amb espècies no autòctones com és el cas del faisà.

Els informes generats pels guardes es concentren en dues temàtiques principals:

- a) permisos o autoritzacions extraordinàries de batudes de senglar fora d'època
- b) la manca o incorrecció de la senyalització de les APC

En general, són escassíssimes les denúncies per furtivisme, danys a la caça i d'altres incompliments de la normativa cinegètica. Per tant, es pot concloure que la supervisió de la gestió cinegètica que es realitza és suficient, no essent tampoc una àrea en que sigui previsible un augment de la problemàtica. Tampoc es detecten mancances quant a personal per a la gestió d'aquesta activitat.

De tota manera, i en relació a l'activitat cinegètica sobta l'estancament d'aquesta activitat quan en molts altres espais naturals o àmbits rurals ha estat el motor de la recuperació de les rendes agràries. De fet, és l'únic recurs natural que, ben gestionat, pot substituir l'aprofitament fustaner com a renda forestal de les propietats forestals, tan deprimides actualment. A més, ja l'any 1994 a les jornades "El Montseny i el futur" s'apuntava aquesta possibilitat. Els estudis sobre espècies cinegètiques realitzats s'han basat en l'estudi de l'evolució de poblacions, no pas en la gestió. Tampoc des dels serveis tècnics del Parc s'han impulsat iniciatives en aquest sentit, ni tan sols a les finques públiques on es podia gestionar més directament. És obvi, finalment, que tampoc l'Administració competent, en aquest cas el Departament de Medi Ambient ha fet gaire en aquest sentit, més que la implantació d'uns plans tècnics de gestió cinegètica d'escassa aplicabilitat pràctica per inexistència tècnica ni control de l'aplicació per part de l'Administració competent.

Entenem per tant que és un punt feble de la gestió realitzada, quan la pèrdua progressiva de les rendes agràries obligava a obrir el ventall dels possibles recursos alternatius, i la cacera ben gestionada és un dels més obvis i fàcilment aplicables.

Quant a l'activitat piscícola els informes generats pels guardes són relatius principalment a:

- a) repoblacions piscícoles: bàsicament s'informa de cada repoblació realitzada, amb presència del guarda
- b) senyalització: normalment pels canvis anuals de les característiques de la pesca els diferents trams de riu segons l'Ordre Anual de Vedes de Pesca
- c) canvis de les característiques de l'activitat de la pesca als diferents trams
- d) vigilància de la pesca furtiva: és l'únic punt on es detecten sol·licituds de les Societats de Pescadors per tal que els guardes del Parc col·laborin amb la vigilància de la pesca furtiva que es produeix cada any molt localitzadament en els mateixos trams i èpoques (caps de setmana de primavera i Setmana Santa).

Finalment, un únic tema que genera a més informes periòdics tècnics és la temàtica de la repoblació amb barbs i bagres a l'embassament de Vallforners, i la prohibició de la repoblació amb truita de riu, que la considera espècie al·lòctona al Parc.

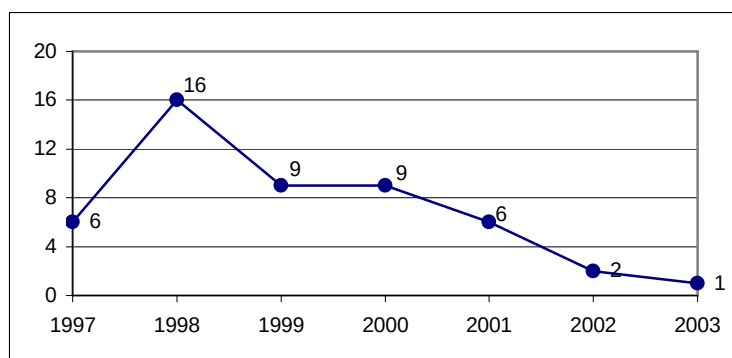
En general, per tant, també podem concloure que la supervisió de la gestió de l'activitat de la pesca esportiva al Parc no és una qüestió conflictiva, i no es preveu un augment de la conflictivitat en

aquest aspecte. També es conclou que els mitjans esmerçats en aquesta temàtica són suficients i adequats.

4.1.4. Seguiment de l'estat de les línies elèctriques.

Els responsables de la gestió del Parc s'encarreguen de fer un seguiment permanent de l'estat de les línies elèctriques per tal de prevenir els incendis forestals i garantir un bon subministrament energètic als seus habitants. Cal tenir present que la població del Parc natural és força disseminada amb una important presència de masies i edificis agropecuaris situats fora dels nuclis habitats, que suposa unes dificultats en quant a electrificació i un manteniment constant de tota la xarxa.

La xarxa de transport d'energia elèctrica d'alta tensió (AT) que travessa el Parc natural del Montseny té una extensió de 33 km. Els guardes forestals inspeccionen el traçat de les línies elèctriques per tal de fer una valoració del seu estat, comprovar les necessitats de neteja del sotabosc, l'ampliació de línies i el seguiment de les tasques de millora d'aquestes, entre d'altres. Per la seva banda, els tècnics del Parc s'encarreguen d'autoritzar les sol·licituds per part de les companyies elèctriques d'ampliació, substitució, neteja de línies i treballs de manteniment d'aquestes.

Gràfic 9: Evolució del nombre d'informes de línies elèctriques realitzats de 1997 a 2003.

De 1997 a 2002 el nombre d'informes relacionats amb línies elèctriques en termes generals ha tendit a disminuir, tot i que durant l'any 1998 va patir un ascens important. Això podria significar que l'estat de les línies elèctriques ha anat millorant any rere any i que es realitza un correcte manteniment i seguiment d'aquestes.

Per tal que les xarxes de línies elèctriques produeixin un mínim impacte sobre el medi físic, el Servei de Parcs Naturals va elaborar unes "*Mesures addicionals per a l'actuació sobre la vegetació situada en la zona d'influència de línies aèries de conducció elèctrica situats dins l'àmbit dels espais naturals gestionats per la Diputació de Barcelona*". Dins d'aquest plec de mesures s'estableixen les directrius per al tractament de la vegetació dins l'àrea d'influència, especificant les distàncies, els treballs de tala i poda, l'obertura i amplada de camins i corriols, els treballs forestals, les obligacions de les companyies titulars de línies, etc.

Al punt 12 d'aquestes mesures es fa referència a que les companyies elèctriques amb línies situades dins l'àmbit dels Plans Especials de Protecció gestionats per la Diputació de Barcelona, estan obligades a presentar al Servei de Parcs Naturals uns plans triennals d'actuació de les línies que travessin aquests àmbits, segons el Decret 268/1996, de 23 de juliol, que fa referència a les actuacions sobre les línies elèctriques per a la prevenció d'incendis forestals.

Entre les actuacions de millora realitzades per minimitzar els impactes negatius de les línies elèctriques dins dels parcs, cal destacar el conveni de col·laboració signat el desembre de 2001 entre ENHER-FECSA, la Universitat de Barcelona i la Diputació per a l'aplicació de mesures antielectrocució per a les aus en línies elèctriques de distribució, en l'àmbit dels parcs naturals de la Diputació de Barcelona i amb una durada de cinc anys.

4.1.5. Seguiment de les activitats esportives.

Les activitats esportives que es realitzen a dins del Parc són bàsicament curses i travesses a peu o en bicicleta per les rutes senyalitzades i pels diferents massissos que formen part d'aquest espai natural. Al costat d'aquestes també es realitzen sortides i passejades a cavall.

Segons els articles 29.2. d) de la Llei d'Espais Naturals Protegits, el 5.2. b) del Decret 105/87 de Declaració de Parc Natural del Montseny i el 34 del Pla Especial, les activitats multitudinàries, dins l'àmbit dels parcs naturals, estan subjectes a informe previ per part de l'entitat gestora, sense detriment d'altres permisos i llicències que hi puguin afectar.

Cal recordar però el vigent Decret de regulació de les activitats esportives en el medi natural: Decret 56/2003, de 4 de febrer, pel qual es regulen les activitats físicoesportives en el medi natural (DOGC núm. 3838, de 07/07/2003), del Departament de Cultura, en el qual, en el seu article 2 esmenta les activitats físicoesportives permeses al medi natural:

Article 2

Catàleg d'activitats físicoesportives en el medi natural

2.1 En el Catàleg d'activitats físicoesportives en el medi natural, que consta a l'annex 1, es determinen les activitats que es consideren incloses en aquest concepte als efectes de l'aplicació del present Decret.

2.2 No s'inclouen en el Catàleg, i per tant queden excloses del present Decret, les activitats físicoesportives en el medi natural la pràctica de les quals està regulada per normativa específica, sempre que aquesta contingui les disposicions necessàries per assegurar unes condicions similars a les previstes en aquest Decret.

En l'article 5, al respecte al medi natural diu:

Article 5

Respecte al medi natural

La pràctica de les activitats regulades en aquest Decret s'ha d'adequar a l'establert en la normativa de medi ambient, en especial en relació amb les previsions de la Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals, i disposicions que la desenvolupen sobre la conservació dels espais naturals i la protecció de la flora, la fauna i la gea, i requereix les autoritzacions que, si escau, siguin exigibles. Quan l'activitat es realitza en terrenys inclosos en espais naturals de protecció especial o inclosos en el Pla d'espais d'interès natural, s'ha de complir la normativa específica de l'espai natural o del Pla i els instruments de planificació que el despleguin.

En aquest sentit, els tècnics gestors del parc natural del Montseny s'encarreguen de donar autorització a les diferents sol·licituds per a la realització de qualsevol activitat esportiva i de caire lúdica dins d'aquest espai protegit. Alhora, les activitats que reben el permís dels tècnics de la Diputació, han de complir unes condicions per tal de garantir la preservació i el manteniment l'espai natural:

- a) respectar el medi natural i les propietats
- b) deixar el recorregut net de deixalles
- c) en cas que hi hagi l'autorització de posar senyalització, aquesta serà provisional i caldrà retirar-la un cop finalitzada l'activitat
- d) els llocs d'avituellament i control s'han de situar de manera que no malmetin les zones de prat o d'herbeis i cal disposar de permís del propietari. No s'autoritza la instal·lació de tendes de campanya ni de vehicles en aquests punts
- e) l'organització és responsable del correcte comportament dels participants, que es respecti l'itinerari dissenyat i no es pertorbi la tranquil·litat a altres possibles usuaris del camí
- f) cal observar les indicacions que eventualment pugui fer sobre el terreny el personal del parc

En determinades curses o travesses es donen unes instruccions pel que fa a la circulació, com per exemple:

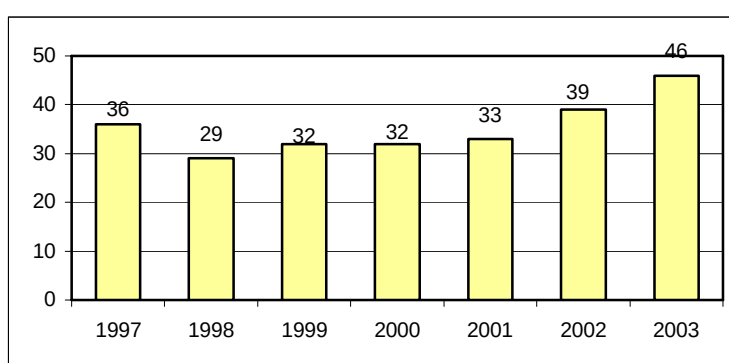
- a) donar fulls explicatius als usuaris, a les vies d'accés
- b) senyalitzar els punts on s'han d'aturar els autocars
- c) no canviar ni girar el sentit de la marxa del vehicle
- d) encarregar un responsable per ordenar el servei d'aparcament

Tenint en compte aquestes condicions que els tècnics gestors imposen per a l'autorització d'una activitat, els guardes forestals s'encarreguen de vetllar pel correcte compliment d'aquesta i elaboren informes per a cadascuna de les trobades, curses o travesses. Segons els informes que es troben a l'Oficina d'Informació del Parc a

Fontmartina, es pot afirmar que pràcticament totes les associacions, entitats o grups que volen realitzar alguna activitat dins del parc demanen l'autorització a la Diputació i compleixen amb els requisits establerts. Només en alguns casos els guardes han detectat que no s'havia demanat permís previ o que s'havia incomplert alguna de les condicions imposades pels tècnics. En aquests casos, s'han pres les mesures necessàries per tal que aquestes actituds no es tornin a repetir.

Els informes generats relacionats amb les activitats esportives han mantingut una línia bastant constant de 1997 a 2003, al voltant de la trentena anual i amb una lleugera tendència a pujar els darrers anys.

Tanmateix, cap d'aquests informes ha derivat en denúncies donat que la majoria es realitzen com a seguiment i supervisió de les activitats esportives que tenen lloc dins del Parc.

Gràfic 10: Evolució del nombre d'informes d'activitats esportives generats de 1997 a 2003.

Quant a la tendència futura d'aquest tipus d'activitat cal distingir dues tipologies que presenten signes que creiem ben contraris:

- a) les activitats organitzades multitudinàries com curses, aplecs, travesses, etc semblen prou estabilitzades en nombre, tot i que el nombre de participants en cada una pot anar augmentant poc a poc
- b) les noves activitats esportives relacionades amb els esports d'aventura i de risc tendeixen a créixer, i són activitats individuals o de petits grups que no requereixen de grans infraestructures ni organització però que poden ser puntualment molt impactants

Així, el primer grup d'activitats està actualment controlat al Parc i no es preveu un augment de la seva problemàtica, però cal estar atents al segon grup d'activitats pel qual es preveu el seu augment i de la seva problemàtica relacionada els propers anys. Entenem que la revisió del Pla especial haurà d'entrar en la regulació més concreta i específica d'aquestes activitats, com en general en tots els aspectes relacionats amb la regulació de l'ús públic al Parc.

4.1.6. Vigilància del patrimoni.

Per a la vigilància i protecció del patrimoni natural, el 1991 es va elaborar el *“Pla de vigilància contínua dels components físics i biòtics de la Reserva de la Biosfera del Montseny”* amb un període de vigència de 10 anys en la seva primera etapa.

Aquest pla es basava en la recollida sistemàtica i continuada de dades per ser emprades com a base per a la gestió i recerca del Parc i com a element comparador amb altres Reserves de la Biosfera o indrets naturals. Ara bé, aquest pla no va incorporar cap pla d'actuació ni mesures de protecció concretes per a les espècies de fauna i flora. Aquest aspecte va ser reiterat per la Coordinadora per a la Salvaguarda del Montseny i per l'associació ecologista DEPANA a qui, entre d'altres entitats i organismes, es va demanar una valoració al respecte per incorporar els seus suggeriments i esmenes.

El pla es va dividir en els seus inicis en vuit programes:

- 1) Seguiment de les comunitats vegetals i anàlisi de la dinàmica del paisatge amb imatge satèl·lit.
- 2) Recollida sistemàtica de dades socioeconòmiques i fisicoquímiques.
- 3) Seguiment de les principals unitats ecològiques del massís.
- 4) Seguiment de les espècies animals.
- 5) Seguiment de la vegetació.
- 6) Plagues forestals.
- 7) Plans de recuperació.
- 8) Plans de seguiment nacionals i internacionals.

Actualment encara es realitza aquest Pla de seguiment, els programes del qual s'han anat modificant, tot aportant dades i informació de forma contínua.

A banda d'aquest pla de vigilància, també s'han realitzat diversos estudis, inventaris i projectes relacionats amb la fauna autòctona i els elements naturals del Montseny. Aquests treballs són realitzats per universitats, centres d'investigació i estudiosos amb l'autorització i col·laboració dels tècnics del Parc.

Pel que fa al patrimoni arquitectònic caldria fer una revisió de tots els elements existents i inventariats per determinar el seu estat i les necessitats d'intervenció, restauració, excavació, etc. Per altra banda, la gestió del Parc hauria de comptar amb els mecanismes necessaris per tal d'evitar l'abandonament progressiu de masies, que formen part de la identitat de la població rural del Parc.

Després de més de 14 anys de vigència del Pla de seguiment creiem que ha estat temps més que suficient per analitzar l'evolució de les comunitats i/o espècies estudiades i per tant caldria passar a l'aplicació pràctica dels resultats, ja sigui mitjançant programes de recuperació, mesures de gestió específiques o d'altres instruments d'intervenció. Sovint aquest seguiment s'ha limitat a constatar l'evolució

dels paràmetres estudiats però sense apuntar mesures d'actuació concretes o la redacció de plans de gestió aplicables. És una crítica que moltes vegades es fa a les institucions de recerca, i de vegades, òbviament injusta, però sembla evident en aquest cas que cal fer un esforç per passar de la teoria o mera constatació del que passa a la planificació, per poder anar incidint en la recuperació o millora de les poblacions implicades.

Per tant, entenem que la tendència futura en el pla de seguiment hauria de ser:

- a) elaboració de plans de recuperació o de gestió de les comunitats o espècies fins ara estudiades
- b) aplicació pràctica de cara a la gestió del coneixement obtingut
- c) potser ampliació del pla de seguiment a d'altres poblacions o espècies poc estudiades fins ara

En un parc natural, la recerca hauria de tenir el clar objectiu de la seva aplicabilitat final a la gestió ja que l'objectiu de la gestió del parc és la conservació de les espècies d'interès presents i no tan sols el seu estudi científic.

4.1.7. Control de les activitats extractives.

El Servei de Parcs Naturals tenia inventariades l'any 1991 un total de 42 explotacions mineres i pedreres, de les quals 20 estaven en actiu, 10 situades dins l'àrea de la reserva natural, 2 dins de l'àrea de paisatge històric-artístic i 7 dins l'àrea de preparc i fora de l'àrea de paisatge històric-artístic. Del total d'aquestes explotacions, 7 no tenien l'autorització de la Subdirecció general de Mines ni programa de restauració i 12 que sí que disposaven d'autorització i de programa de restauració.

Segons l'article 17.7 del Pla especial només es permet l'activitat extractiva de mines, canteres, graveres i similars en la zona d'influència de l'àrea de preparc i l'article 4.3. exclou d'aquest ús les zones de parc. Ara bé, considera que els aprofitaments amb autorització amb anterioritat a l'aprovació del Pla especial podran mantenir la seva activitat (article 32.1). Per tant, a excepció de dues explotacions *Frares* i *Felisa*, la resta van poder continuar en actiu.

Moltes de les explotacions existents incompleixen les diferents legislacions que les afecten (Llei de mines, activitats extractives en espais naturals protegits, Pla especial), però davant d'això el Servei de Parcs només pot denunciar aquest fet als departaments competents per tal que prenguin les mesures necessàries per aturar la seva activitat.

Segons un informe de 1991, els tècnics del Parc es van proposar elaborar una estratègia específica per a cadascuna de les explotacions amb l'objectiu de complir la llei del Pla especial i d'acotar i limitar l'activitat de les explotacions existents i frenar possibles ampliacions i noves autoritzacions. També es va acordar el següent:

- Sotmetre les explotacions a sol·licitar cada any la llicència municipal per moviment de terres
- Denunciar aquelles explotacions que llencen residus a les rieres o torrents
- Recordar a la secció de Mines i al Servei de Medi Ambient que no es pot autoritzar ni ampliar cap activitat sense l'informe preceptiu del Servei de Parcs
- Sol·licitar al Departament de Medi Ambient que es realitzin els programes de restauració corresponents

La gestió del Servei de Parcs en relació a les activitats extractives es basa en establir un control estricte de totes les explotacions per tal d'emetre les denúncies corresponents però no té competència per aturar cap activitat, únicament pot elaborar informes preceptius que els han de tenir en compte les administracions competents per autoritzar o ampliar una activitat.

Aquest objectiu d'actuació cas per cas s'ha concretat a la programació del parc natural pels anys 2005-2007 en la proposta de l'adquisició dels drets miners a Sant Pere de Vilamajor i Montseny, concretament les explotacions del Samon i el Tubau. L'import estimat és de 420.000 euros per tal de procedir un cop definits els drets miners a la seva clausura i restauració de les àrees afectades.

Entenem que, malgrat les dificultats legals i competencials d'actuació en aquest cas, la gestió realitzada, o més aviat, l'estratègia d'actuació per a la gestió és la correcta, i malgrat l'alt cost de la clausura i restauració d'aquests terrenys, és la única possibilitat legal i pràctica d'intervenció.

4.2. Plans de prevenció i restauració.

4.2.1. Plans de prevenció, plans municipals i millores en la infraestructura de prevenció d'incendis forestals.

La prevenció dels incendis forestals és un dels principals eixos de la gestió, que posa a disposició del Parc un important contingent de persones i de mitjans tècnics. Entre les mesures que s'han aplicat per a la prevenció dels incendis forestals cal destacar les següents:

- Creació als dos costats de la carretera d'una zona de protecció d'un mínim d'1,5-2 m i una cobertura de la massa forestal inferior al 75% del total en la qual destaquen una estructura regular.
- Redacció anual del Pla d'evacuació d'urbanitzacions (PEU).
- Execució del Pla de vigilància i prevenció d'incendis forestals.
- Elaboració d'un estudi del risc d'incendi existent al territori.

El *Pla de vigilància i prevenció d'incendis forestals* s'inicia a començaments de les vacances de Setmana Santa i s'allarga fins a finals de l'estiu (mitjans o finals de setembre), dates que poden variar en funció de les condicions meteorològiques durant l'hivern, favorables

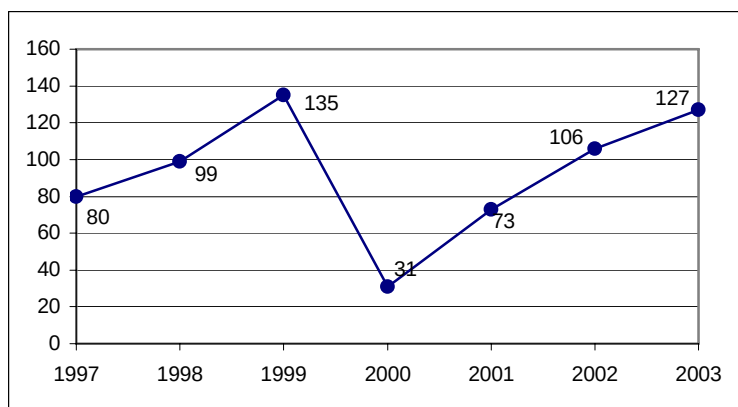
o no a la producció d'incendis forestals. Aquest pla s'organitza de la manera següent:

- Vigilància mòbil: es divideixen en dos grups i cobreixen un total de 13 zones de vigilància.
- Vigilància estàtica: formada per cinc parelles de guaites situats en punts enlairats.
- Camió de bombers: en conveni amb el cos de bombers de la Generalitat.
- Centre de comunicacions: actua com a coordinador de tot el dispositiu.
- Activitats formatives: abans de l'inici de cada campanya es realitzen cursos formatius al personal contractat.

Totes aquestes unitats treballen per torns, cobrint els dies feiners i festius durant tot el període que dura el Pla de prevenció i vigilància.

El Pla es porta a terme mitjançant l'establiment de convenis entre la Diputació de Barcelona i diversos ajuntaments integrants del parc. Aquest defineix un seguit de mesures per aconseguir:

- a) disminuir el risc d'incendis forestals
- b) la creació d'infraestructures i equips per lluitar contra el foc i evitar la seva propagació
- c) desenvolupar les competències municipals enfront dels incendis forestals i coordinar la prevenció amb altres tipus de planejament
- d) el finançament i l'execució concreta del Pla

Gràfic 11: Evolució del nombre d'incidències produïdes de 1997 a 2003.

El nombre d'incidències depèn molt de les circumstàncies meteorològiques i de l'estat de la vegetació cada any; per tant, no es pot establir cap tendència significativa ja que no depèn de la gestió realitzada sinó sobretot de factors naturals externs no controlables.

Tenint en compte el tipus d'incidències, el major nombre ha estat per avisos d'incendi o fum i en segon lloc per cremes agrícoles i de restes forestals i d'altres tipus de cremes.

Any	Parc		Perifèria	
	Nombre	hectàrees	Nombre	hectàrees
1997	1	0,20	-	-
1998	-	-	2	0,30
1999	2	0,32	3	0,11
2000	-	-	3	3,71
2001	3	2,93	8	9,45
2002	-	-	-	-
2003	3	0,32	18	0,93

Taula 9: Evolució del nombre d'incendis i la seva extensió de 1997 a 2003.

En els últims anys s'han produït nou incendis a l'interior del Parc, un durant el 1997, dos al 1999 i 3 al 2001 i 2003 amb una superfície total cremada de 3,77 ha. El nombre d'incendis a la perifèria ha estat major, amb un total de 34 incendis (més de la meitat d'ells precisament el 2003) de 14,49 ha. Veiem doncs que s'ha pogut evitar la penetració a l'interior de l'espai protegit de bona part dels incendis iniciats a la perifèria a través del pla de vigilància i prevenció d'incendis. També cal constatar tres fets rellevant més:

- la superfície cremada per incendi és molt baixa, de l'ordre de 0,42 ha/incendi tan dins del Parc com fora del Parc, però com sempre un petit nombre d'incendis (menys del 10%) genera la major part de la superfície cremada (més del 90%)
- la major part de les incidències no arriben a afectar una superfície cremada significativa (només menys dels 7% de les incidències arriben a cremar una superfície de bosc significativa)
- la incidència dels incendis en el Parc és molt més baixa que la que li correspondria per estricta proporcionalitat en superfície en relació a la comarcal, tot i que també és evident que la inflamabilitat de les superfícies forestals al Parc és molt més baixa que les de la mitjana comarcal

Per tant, es pot concloure que el pla de prevenció d'incendis funciona correctament en base als resultats obtinguts d'una baixa incidència en el nombre d'incendis i superfície cremada al Parc.

En relació als *plans municipals* cada any es porten a terme actuacions en col·laboració amb les Agrupacions de Defensa Forestals, els ajuntaments i l'Oficina Tècnica Municipal de Prevenció d'Incendis per a l'arranjament de camins i creació de franges de protecció a la xarxa viària, construcció i manteniment de punts d'aigua, torres de

guaita, etc.:

Any	Treballs	Extensió
1997	Trituració de restes	16.870 m ²
1998	Treballs silvícoles	17.550 m ²
1999	Arranjament de camins, treballs silvícoles i construcció d'una bassa	-
2000	Franges de protecció a la xarxa viària i creació i manteniment de punts d'aigua	19.844 m ²
2001	Arranjament de camins, treballs forestals i trituració de restes vegetals	24.700 m
2002	Arranjament de camins i adequació de bassa per helicòpters	22.290 m
2003	Arranjament de camins i millora d'infraestructures de prevenció	14.800 m

Taula 10: Actuacions dins dels plans municipals de prevenció d'incendis

Junt a aquestes actuacions es realitzen millores en la infraestructura de prevenció d'incendis: nous punts de guaita, nous vehicles motobomba i vehicles pick-up, etc.

L'evolució del pressupost esmerçat en el pla de prevenció d'incendis (en Euros) és el següent:

Any	Diputació de Barcelona	Diputació de Girona
1997	222.950	28.815
1998	227.504	38.872
1999	226.266	30.053
2000	459.480	35.749
2001	265.597	41.845
2002	330.007	42.165
2003	331.118	43.263

D'aquesta xifra, més del 90% correspon a l'execució del pla mitjançant el conveni amb els Ajuntaments, i menys d'un 10% correspon a la despesa de millora de les infraestructures de prevenció (torres de guaita, punts d'aigua, tractaments silvícoles o manteniment de pistes).

L'evolució d'aquesta xifra ha crescut per sobre del creixement base de l'IPC els darrers anys, de l'ordre d'un 28% sobre el pressupost de l'any 1997, i suposant de l'ordre d'un 10% del pressupost total del Parc. Per tant, comparativament amb el pressupost general aquesta partida ha anat guanyant pes amb el temps.

Considerant per tant els objectius assolits no es considera que en el futur sigui necessari augmentar el pressupost ni els mitjans assignats a la prevenció dels incendis forestals, encara que tampoc seria prudent reduir-los, atès que el risc perimetral d'incendis forestals hi és. També és molt difícil destriar quina part del mèrit de l'escàs nombre d'incendis ocorreguts és degut als esforços humans, tècnics, pressupostaris, etc esmerçats i quina part és degut a l'escassa inflamabilitat i combustibilitat de les formacions vegetals existents dins del Parc. Des d'un punt de vista estrictament econòmic sembla molt elevat el pressupost i els mitjans humans concentrats (42 persones l'any 2003) en una àrea petita del territori en relació a d'altres indrets propers de molt major risc d'incendi, però per una altra banda, si ocorregués un gran incendi al Parc, quin seria el valor de reposició? o

qui podria assumir la responsabilitat d'una reducció de la despesa actual?

4.2.2. Restauració d'entorns singulars i fonts.

El Servei de Parcs Naturals cada any duu a terme un seguiment de la qualitat de les aigües superficials i fonts dels parcs a través del Pla de Seguiment i control dels paràmetres fisicoquímics i bacteriològics de les aigües superficials i subterrànies del Parc Natural del Montseny, que forma part del primer programa del Pla de seguiment i control de paràmetres ecològics i socioculturals del Parc. Aquest s'elabora des de 1996 de manera conjunta amb altres parcs naturals i consisteix en la recopilació sistemàtica, en dues campanyes anuals a la primavera i a la tardor, de dades de paràmetres físicoquímics de fins a quaranta-una estacions de control d'aigües superficials i d'aigües subterrànies, procedents d'onze fonts.

Les anàlisis realitzades en col·laboració amb el Servei de Medi Ambient de la Diputació de Barcelona, demostren que només determinades fonts de les cotes més altes del Montseny tenen aigua amb garanties sanitàries. En els casos en què l'aigua de les fonts pot ser perjudicial per al consum humà s'ha optat per instal·lar un cartell on hi digui "aigua no potable" o "aigua sense garanties sanitàries". Ara bé, s'ha detectat algun cas en que l'aigua no era recomanable per a consum de boca i no hi havia el cartell que ho advertís. En aquestes situacions, els tècnics del Parc han actuat amb rapidesa, elaborant l'informe corresponent pel guarda i prenent les mesures necessàries per solucionar ràpidament el problema.

Pel que fa als programes de restauració de les fonts, el Servei de Parcs s'encarrega d'elaborar-los i de demanar llicència o autorització municipal corresponent per a portar-los a terme. Aquests treballs consisteixen a millorar la captació d'aigües, adequar l'entorn de la font, condicionar els camins d'accés i la senyalització, etc.

Dins del pressupost dedicat a la conservació i el tractament físic del territori s'inclou una partida que oscil·la entre els 1.000 i els 2.000 Euros, dedicada a la restauració de fonts:

1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
-	900,82	1.591,44	1.015,45	-	1.027,48	2.112,29

Taula 11: Evolució del pressupost dedicat a la restauració de fonts.

Durant els anys 1997 i 2002 no s'ha dedicat cap partida pressupostària a aquest tema. És important que cada any es reservi una petita partida per a la restauració de fonts, donat que aquestes necessiten un manteniment de forma constant per tal d'assegurar la seva conservació.

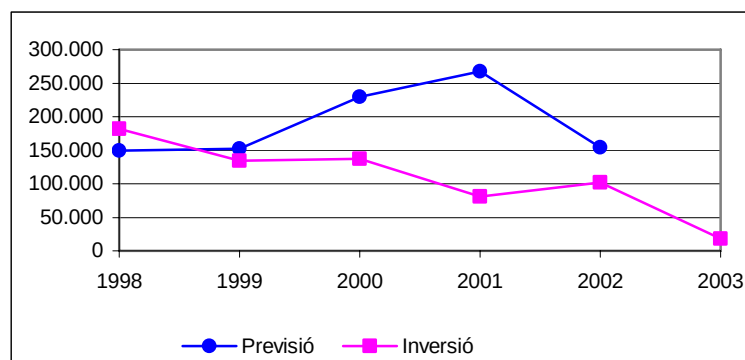
En aquest sentit, és important fer referència a un estudi publicat dins la col·lecció *Monografies 36: Diagnosi ambiental al Parc Natural del Montseny (2003)*, on es fa una valoració positiva de les fonts situades en terrenys de la Diputació de Barcelona. Tanmateix, es detecta que hi ha unes quantes fonts que tenen pèrdues i que necessitarien una intervenció, així com la falta de senyalització i el mal estat d'alguns camins d'accés. També destaca que són les entitats i associacions cíviques i persones a títol personal, les que principalment duen a terme tasques de manteniment i divulgació de les fonts.

4.2.3. Execució del Pla Director del Turó de l'Home.

El Pla Director del Turó de l'Home es va començar a aplicar el 1998 i va preveure la seva execució en cinc anys fins al 2002. La Diputació de Barcelona, com a administració gestora del parc, va fer un balanç del grau de compliment del pla un cop acabat el període per a la seva execució.

Al llarg d'aquests cinc anys s'han realitzat diverses actuacions de restauració, enderroc i eliminació d'elements artificials i actuacions del programa d'instal·lacions tècniques i infraestructures. Les conclusions que se'n poden extreure són les següents:

- a) s'han acomplert els objectius en quant a la restauració del paisatge al Puig Sesolles
- b) s'han realitzat algunes actuacions de restauració al turó de l'Home però no s'ha fet l'enderroc de l'observatori i trasllat posterior, per manca d'acord amb l'administració gestora d'aquest
- c) s'han portat a terme treballs de restauració de la xarxa viària però queda pendent l'actuació en determinats camins (coll Sebasses-turó de l'Home i accés al turó de l'Home), la supressió i restauració d'un aparcament (Coll Pregon) i l'adequació de l'últim tram de la carretera entre Plana Amagada i Puig Sesolles
- d) s'ha acomplert el programa d'instal·lacions tècniques i infraestructures a excepció del trasllat de l'observatori meteorològic del turó de l'Home a Puig Sesolles
- e) pel que fa al programa d'ús públic, resten pendents gairebé totes les actuacions contemplades donat que no s'ha arribat a un acord entre les diferents administracions i organismes competents sobre el model d'ús públic a portar a terme en aquest sector

Gràfic 12: Evolució del pressupost total invertit en l'execució del PDTH i la previsió per a cada any.

A partir del gràfic 12 podem establir una comparativa entre el pressupost previst inicialment per a l'execució del Pla director del Turó del Home i el que finalment es va invertir cada any. Veiem doncs, que durant el primer any es van complir les expectatives i fins i tot es va sobrepassar el pressupost previst; en canvi a partir del 1999 el pressupost i com a conseqüència, les actuacions realitzades, s'han anat reduint i distanciant-se de la corba de les previsions inicials.

Malgrat que s'han assolit els objectius principals del Pla, han quedat per realitzar algunes actuacions a causa d'una manca d'acord en determinats aspectes del Pla com ara el destí de l'observatori meteorològic o la formulació d'un nou model d'ús públic del cim. Cal remarcar que del total de pressupost previst a dins del Pla Director s'ha executat un 68%.

Tanmateix, la Diputació de Barcelona ha procurat mantenir al llarg de tot el procés d'execució del Pla un ampli consens entre els òrgans de participació (Comissió consultiva i Consell coordinador) i ha establert convenis de col·laboració amb el Ministeri de Defensa, amb el Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació de la Generalitat de Catalunya i amb el Centre Excursionista de Catalunya.

Per tant, podem avaluar com molt positiu el resultat final del Pla Director, i l'any 2003 ha vist desaparèixer finalment les antenes i altres elements artificials del cim del Turó de l'Home. Malgrat no aconseguir-se encara la totalitat dels objectius proposats, cal valorar que s'ha pogut fer en un temps raonable considerant la complexitat de l'actuació i complint amb l'objectiu del consens més general, la qual cosa és sempre difícil i comporta més temps.

També és un primer referent del que creiem que hauran de ser els objectius més importants de la gestió en els propers anys. Consolidats ja uns pressupostos i uns mitjans humans i materials, amb una xarxa d'equipaments suficients i unes infraestructures adequades etc, caldria ara centrar-se més en aspectes de gestió activa del territori, com ha estat el cas d'aquest Pla Director.

Actuacions d'aquest tipus, superada ja la primera etapa de consolidació de les bases de gestió d'un espai natural (control de les activitats, mitjans suficients, equips de gestió consolidats, etc) presenten els següents avantatges:

- a) permeten dur a la pràctica actuacions de millora, restauració o conservació concretes
- b) defineixen uns objectius molt clars, quantificables i pautables que ajuden molt a la feina dels gestors
- c) ajuden a que l'opinió pública i els mateixos gestors percebin la feina feta en qüestions concretes i visibles, fent més patents així els esforços esmerçats

4.2.4. Actuacions per a la gestió de la fauna.

L'administració del Parc no realitza directament programes de recerca, tasca que correspon als centres especialitzats, tan públics com privats o als científics independents. Tanmateix, el Parc, des de la seva constitució, ha promogut o col·laborat en nombrosos treballs de recerca que han contribuït a les tasques de gestió d'aquest espai protegit.

Entre les actuacions realitzades entre els anys 2002-2004 destaquen les següents:

- Seguiment de poblacions d'amfibis
- Seguiment de poblacions de senglar
- Seguiment de poblacions de quiròpters
- Seguiment de poblacions de cranc ibèric
- Programa de seguiment de l'avifauna
- Adquisició de xarxes per anellament científic d'ocells
- Estudi sobre punts d'electrocució d'aus
- Programa de seguiment de poblacions d'amfibis dels parcs naturals
- Estudi sobre la presència i la distribució de poblacions de mussaranya d'aigua
- Formació en el seguiment i la gestió de la població de perdius
- Distribució de les poblacions de Tritó pirinenc a la conca del Tordera
- Seguiment fenològic de les poblacions de granota roja
- Formació de la Societat de Caçadors de Fogars de Montclús en la gestió i seguiment de les poblacions de perdiu roja

Existeix també el Pla de vigilància contínua de components físics i biòtics de la Reserva de la Biosfera del Montseny, elaborat el 1991 pel Servei de Parcs de la Diputació de Barcelona al qual hi va fer algunes esmenes la Coordinadora per a la salvaguarda del Montseny. Segons aquesta, el Pla de vigilància hauria d'anar acompanyat d'un Pla d'actuació destinat a corregir els usos que puguin posar en perill elements fonamentals dels sistemes naturals, on hi seria important la participació de persones de diferents disciplines que han realitzat estudis del Montseny.

Segons un estudi elaborat per la Universitat Autònoma de Barcelona, inclòs a la col·lecció *Monografies 36: Diagnosi ambiental al Parc Natural del Montseny*, tot i que aquest pla és una iniciativa important per a la conservació de la biodiversitat al parc natural, no fa un seguiment continu dels paràmetres en el temps i no té en compte algunes espècies en clar procés de regressió, sobre les quals caldria fer una recuperació i un seguiment exhaustiu.

No és objecte d'aquest treball l'anàlisi de la gestió del pla de seguiment dels paràmetres ecològics. Val a dir, però com es comentava abans, que es troba a faltar una major aplicabilitat pràctica d'aquests estudis de cara a la gestió, superada ja la fase necessària del coneixement previ. Per altra banda, el pressupost destinat a aquest capítol (uns 50.000 euros l'any 2003) es considera correcte en relació al pressupost total anual destinat a conservació i tractament físic del territori (de l'ordre del 10% del pressupost anual d'aquesta partida o de l'1,3% del pressupost total anual del Parc).

4.3. Adquisició de terrenys i manteniment del patrimoni.

4.3.1. Adquisició de terrenys estratègics.

Dins del treball d'adquisició de terrenys, la Diputació de Barcelona realitza la compra de finques situades en terrenys estratègics per a la gestió del Parc. De 1997 al 2002 s'han realitzat valoracions de diferents finques i s'ha adquirit les finques Cal Trompo, Esqueis del Bolivar, Casanova de Sant Miquel, Vallforners, la Roureda del Puig, la Pedreguera, el Sot de la Marieta i la Muntanya de Matagalls.

Així, en aquests anys, la superfície de les finques propietat de la Diputació de Barcelona ha passat de 2.968,08 ha l'any 1997 a les 3.814,19 ha l'any 2003, per tant amb un 28% d'augment de la superfície pública del Parc i representant ja el 12,6% de la superfície total del Parc.

Entenem que, llevat de l'adquisició d'alguna finca molt representativa que l'elevat interès de protecció o les amenaces greus que posin en perill valors específics del Parc ho justifiquin, no hauria de ser un objectiu principal la continuació amb aquesta política d'adquisició de terrenys. El seu manteniment amb una finalitat estricta de protecció acaba suposant una despesa econòmica proporcionalment amb massa pes en relació al pressupost anual, la qual cosa suposa a la llarga la concentració de l'esforç econòmic de la gestió en una petita part del territori i genera l'enuig de la propietat privada del Parc que veu com un greuge comparatiu la manca proporcional d'ajuts a la seva activitat.

De fet, ja al programa per als anys 2005-2007 no es preveu l'adquisició prioritària de finques, més que algun acord de cessió o permutes o l'adquisició de drets miners. També val a dir que les dues darreres finques comprades l'any 2003 (Muntanya de Matagalls i Sot de la Marieta), inclouen les mines abandonades del Matagalls i permetrà abordar la restauració de les instal·lacions mineres abandonades.

4.3.2. Manteniment i millora de les comunicacions, instal·lacions, eines, maquinària...

Les operacions de manteniment de les infraestructures són importants per a la conservació del patrimoni. Entre aquestes cal destacar els treballs realitzats a diferents finques d'arranjament de punts d'aigua, instal·lació de depuradores, neteja de fosses sèptiques, construcció de camins, etc.

Per a la prevenció dels incendis forestals, anualment es fa un repàs de la maquinària disponible, s'augmenta la dotació en eines i aparells i es fa una revisió de l'estat de les infraestructures existents.

Entenem que els mitjans materials del Parc, tan els més importants en nombre i pressupost que són els mitjans per a la previsió i l'extinció dels incendis forestals, com els generals per a la gestió de l'espai, són suficients en aquests moments, trobant-se estabilitzades les despeses de manteniments i bàsicament de reposició anual.

4.3.3. Actuacions de gestió del patrimoni, manteniment de finques...

Dins de les tasques de gestió del patrimoni, cada any es realitzen actuacions de manteniment i millora de les finques i patrimoni públics, entre els quals destaquen els treballs forestals de: podes, tallada d'arbres trencats, recuperació de pastures, sembra de camps, esporgues, neteges, etc. També es realitzen aprofitaments forestals i de pastures i aclarides selectives.

A les finques que són propietat de la Diputació de Barcelona es realitzen treballs silvícoles, forestals i actuacions dels PTGMF per a la recuperació de camps, sanejament i millora de l'arbrat, aclarides, etc. Ara bé, s'ha detectat una manca de planificació en algunes d'aquestes finques públiques, possiblement perquè moltes d'elles tenen una extensió menor a 100 ha, per les quals no es considera viable la redacció d'un PTGMF, o perquè algunes d'elles tenen la figura de ZRNQ. A les finques de titularitat privada, la Diputació de Barcelona ofereix la redacció gratuïta dels Plans Simples de Gestió i Millora Forestal (PSGMF), requisit imprescindible que ha de complir tota persona que vol accedir a les ajudes a les explotacions forestals. Aquesta línia de subvencions va dirigida als titulars o administradors de finques forestals que tinguin més del 50% de la seva superfície dins dels límits del Pla especial.

Per al manteniment del patrimoni arquitectònic es realitzen cada any tasques de rehabilitació d'antigues masies, algunes de les quals s'han adequat per al seu ús com a centre d'informació i serveis, com és el cas de les masies Bellver i l'Agustí. També s'han realitzat puntualment campanyes d'excavació arqueològiques i de restauració al jaciment ibèric del Turó de Montgròs i al Castell de Montclús.

Per al manteniment del patrimoni existeix una línia d'ajuts per a la millora dels habitatges i per a la restauració del patrimoni arquitectònic. En el primer cas, són subvencionables les tasques de rehabilitació, millora, reparació, obres i arranjaments exteriors. En el

segon cas, són objecte de subvenció les obres de restauració i rehabilitació dels immobles per a la recuperació dels seus valors arquitectònics, històrics o significatius i els projectes i estudis arqueològics que s'hi relacionen.

5. Anàlisi de la gestió pel foment del desenvolupament i participació.

5.1. Consells, comissions i convenis.

L'òrgan principal de gestió del parc és el Consell Coordinador que es reuneix semestralment (dues o tres vegades l'any) per debatre principalment dos grans temes:

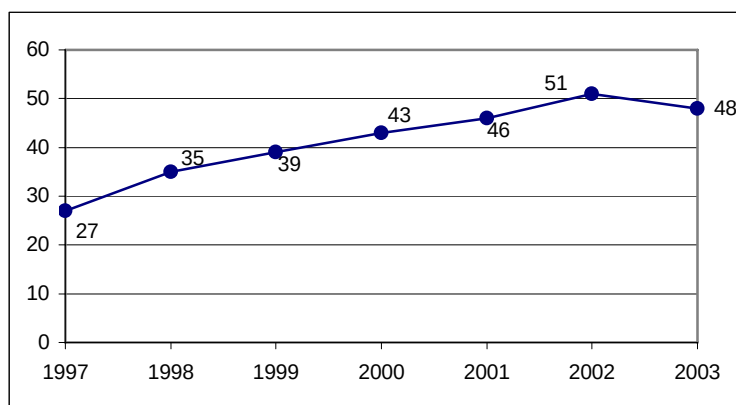
- 1er semestre: es presenta la memòria de l'any anterior i l'estat d'execució del programa d'activitats que s'està realitzant.
- 2n semestre: es presenta la proposta de les activitats i del pressupost per a l'any següent i es fa una valoració de les activitats realitzades al llarg de l'any.

La Comissió consultiva és un organisme que integra tots els sectors socioeconòmics i culturals implicats en la gestió del parc que debat els diferents temes que tenen una implicació directa sobre aquest: campanyes de vigilància i prevenció d'incendis, programa d'activitats, propostes de revisió del Pla especial, creació d'equipaments, estudis i projectes relacionats amb el parc, etc. Fou creat el 1989 per garantir la participació ciutadana en els temes que afecten directament el Parc.

Pel que fa als convenis signats, aquests es divideixen en sis tipus:

Convenis	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Gestió de serveis i equipaments per a visitants	12	14	15	16	19	22	25
Prestació de serveis	4	4	4	5	5	6	6
Recerca i docència	6	7	10	11	10	10	9
Altres convenis	2	2	3	4	5	5	5
Nous convenis	-	5	4	4	3	3	-
Convenis de cooperació internacional	3	3	3	3	4	5	3
Total	27	35	39	43	46	51	48

Taula 12: Evolució del nombre de convenis signats de 1997 a 2003

Gràfic 12: Evolució del nombre de convenis signats de 1997 a 2003.

A través d'aquest gràfic veiem que el nombre de convenis signats de des 1997 ha anat augmentant progressivament, en especial pel que fa a la gestió de serveis i equipaments per a visitants, que s'han doblat fins als 25 de l'any 2003. Això significa que el sector turístic té cada cop més un paper important dins del parc i com a conseqüència, aquest tipus de conveni s'ha anat incrementant per satisfer la demanda a l'hora que també ha anat creixent el nombre d'equipaments del Parc. En segon lloc, hi trobem els convenis per a la recerca i la docència que de 1997 a 2002 han passat de 6 a 10.

Tot i el creixent nombre de convenis signats els darrers anys creiem que en el futur s'estabilitzaran al voltant d'aquests 50, que considerem un nombre prou elevat. El fet que s'estabilitzi en el futur el nombre d'equipaments i la consolidació en el temps dels convenis existents duen a pensar en aquesta estabilització. Per altra banda, el seguiment dels convenis suposa un important esforç d'administració i gestió, molt sovint burocràtica però necessària, que si segueix creixent incapacita per abordar noves tasques que seran prioritàries en el futur.

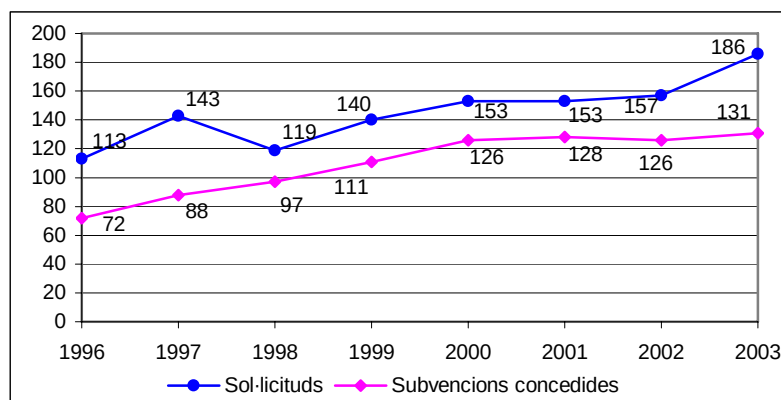
5.2. Política agrícola, forestal, turística i cultural. Subvencions i projectes.

La gestió d'aquesta política es desenvolupa dins del Parc per mitjà de tres vies:

- a) Subvencions a les activitats econòmiques de particulars. Fins a l'any 2001 les ajudes anaven dirigides a les empreses agràries, empreses forestals i empreses turístiques i a la restauració del patrimoni arquitectònic. A partir de l'any 2002 s'han fet algunes modificacions establint una línia pels ajuts a l'activitat empresarial agrària i l'altra per a la rehabilitació d'habitatges permanents juntament amb el patrimoni arquitectònic d'interès cultural.

Any	Sol·licituds		Subvencions concedides		% Sol·licituds (nombre)	% Sol·licituds (euros)
	Nombre	Euros	Nombre	Euros		
1996	113	-	72	291.747,80	63	-
1997	143	864.042,75	88	325.452,23	61	38
1998	119	674.189,76	97	410.507,48	81	61
1999	140	773.867,21	111	398.935,42	79	51
2000	153	834.968,73	126	415.398,91	82	48
2001	153	766.100,66	128	411.238,73	80	53
2002	157	823.362,72	126	354.278,03	80	43
2003	186	981.519,95	131	391.902,94	70	40

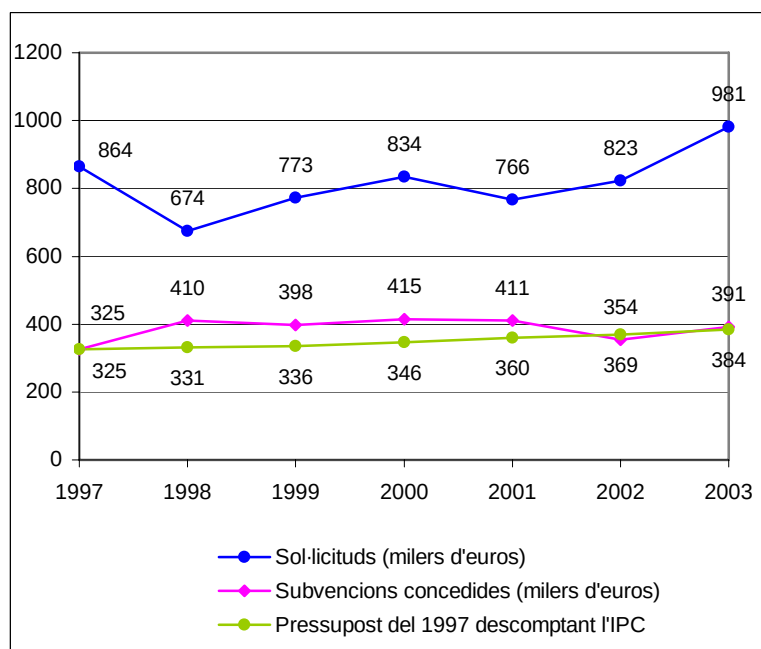
Taula 13: Evolució de les sol·licituds i subvencions concedides

Gràfic 13: Evolució del nombre de subvencions sol·licitades i concedides de 1996 a 2003.

El nombre de sol·licituds demanades de 1996 a 2003 ha augmentat lleugerament de 113 a 186 però el nombre de subvencions concedides malgrat es va anar incrementant des de 1996, s'ha mantingut bastant constant de 1998 a 2003. Si ens fixem en la taula 13 i en els gràfics 13 i 14 veurem que mentre la quantitat en euros de sol·licituds ha augmentat la part corresponent a les subvencions concedides ha patit algunes oscil·lacions de 1998 a 2003 però s'ha mantingut molt estable, i per exemple l'any 2003 s'ha invertit menys que l'any 1998, això sense descomptar l'IPC. Tenint en compte l'IPC de cada any veiem que el volum de les subvencions s'ha mantingut molt estable a pessetes constants.

El percentatge de subvencions concedit i del volum econòmic concedit es manté més o menys estable al voltant del 75% de les subvencions concedides amb un 45% del volum econòmic sol·licitat.

Gràfic 14: Evolució econòmica de les subvencions sol·licitades i concedides (en euros) de 1997 a 2002.

Segons un estudi realitzat dins la col·lecció de Monografies, publicades per les Diputacions de Barcelona i Girona, *Diagnosi ambiental al Parc Natural del Montseny*, l'economia de les finques privades dedicades a l'explotació forestal, depèn de les subvencions administratives i un 70,11 % dels seus ingressos provenen directament d'aquestes fonts. Per tant, és important mantenir la línia d'ajuts existent per a aquestes finques, la majoria de les quals en absència de subvencions serien deficitàries.

Actualment, s'observa una tendència a subvencionar més les activitats turístiques i de restauració del patrimoni i l'habitatge que no pas a les empreses agràries i forestals. De fet, creiem que aquesta política del Parc ha contribuït en el fort increment del sector terciari davant del primari dins del Parc, alhora de que la pròpia activitat agrària s'ha vist abocada o desplaçada a aconseguir rendes del sector terciari, bàsicament del turisme.

En tot cas, creiem que l'ordre de magnitud de les subvencions, tot i ser modesta globalment, és important en el territori com a conseqüència de l'escàs moviment econòmic del sector agrícola, forestal i ramader al Parc, i ha tingut un paper important tan pel manteniment de certes activitats agràries que sense aquests ajuts serien inviables com en la reconversió del sector cap a l'aprofitament dels recursos turístics que presenten, relativament, un millor pronòstic de futur.

Considerant per altra banda que cada cop és més necessària una gestió encaminada a la protecció activa on s'ha d'invertir per mantenir el mosaic de conreus, prats i espais oberts entre les zones forestals que caracteritza la intervenció humana secular dins del Parc, és molt important incrementar les subvencions. Sempre és molt millor ajudar al pagès o el silvicultor a mantenir els seus terrenys pel seu propi rendiment econòmic mitjançant una correcta gestió compatible amb la del Parc, que no pas invertir a fons perdut en mantenir una activitat sense cap finalitat econòmica. A part de molt més car econòmicament, socialment és devastador per la població local, que se sent inútil, incapaç de viure de la seva terra i amb la sensació d'haver d'acceptar un subsidi per mantenir uns terrenys per l'ús lúdic dels de ciutat. De fet, la gran pregunta és ja si estaríem parlant ara de fer una gestió activa sobre el territori si s'hagués ajudat més al propietari amb terrenys dins del Parc a viure de les seves rendes agràries. Seria terrible pensar que el Parc ha contribuït indirectament a l'abandonament dels terrenys agrícoles i la gestió forestal, i ara ho hem de recuperar amb diners públics i invertint molts més recursos econòmics.

b) Subvencions a entitats culturals.

El nombre d'entitats culturals a qui s'ha concedit subvencions ha passat de 9 a 12 de 1997 a 2003. L'import ha anat oscil·lant entre els 4.000 i els 5.000 euros; per tant, la subvenció mitjana per entitat és molt modesta (de l'ordre dels 350 euros) i no té una especial significació econòmica.

Any	Nº d'entitats	Import
1997	9	4.808,09
1998	7	3.425,76
1999	9	4.267,18
2000	7	4.086,88
2001	11	5.108,60
2002	11	4.000,00
2003	12	3.990,00

Taula 14: Nombre d'entitats culturals amb subvencions concedides i import.

c) Programa d'activitats culturals *Viu el Parc*

Aquest programa d'activitats es desenvolupa des de 1993 en col·laboració amb els serveis de cultura de les Diputacions de Barcelona i Girona. Cada any s'inicia a principis de juliol i s'allarga fins a mitjans de novembre amb diferents actes programats en col·laboració amb els ajuntaments i que tenen lloc als municipis que s'adhereixen voluntàriament a la campanya.

El programa s'estructura en diferents actes dirigits al públic en general per una banda, i a les escoles per l'altra, per tal de conèixer i gaudir del Parc d'una manera activa i participativa.

A la taula que es presenta tot seguit podem comprovar que tant el nombre d'actes programats com el d'assistents ha augmentat de forma important de 1997 a 2002, encara que sembla estabilitzar-se al 2003. Això demostra que el programa "Viu el Parc" ha tingut una bona acollida entre els visitants i les escoles del Parc, tant per l'augment d'activitats realitzades com pel nombre de persones que hi han participat.

Any	Nº actes	Assistents
1997	41	5.909
1998	40	5.180
1999	86	3.192
2000	138	7.138
2001	137	8.451
2002	160	12.485
2003	160	11.538

Taula 15: Evolució del nombre d'actes realitzats i dels seus assistents

El pressupost destinat l'any 2003 al programa és d'uns 50.000 euros que sembla una xifra raonable considerant el nombre d'activitats que es realitza i el nombre d'assistents.

5.3. Infraestructures i serveis generals. Arranjaments, millores, senyalització...

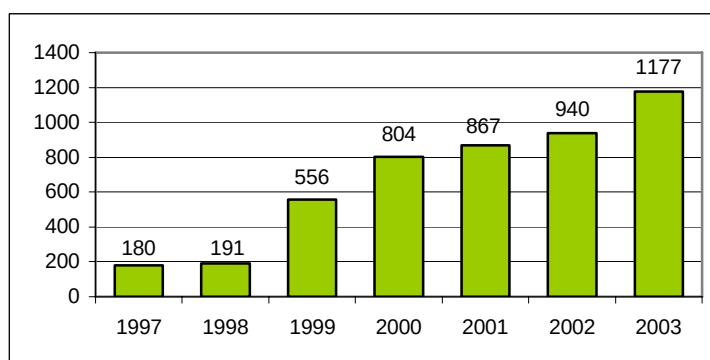
Dins la gestió de les infraestructures i serveis generals s'inclouen la realització del servei de recollida selectiva de residus i els treballs de manteniment i arranjament de la xarxa viària.

Servei de recollida selectiva d'escombraries

La gestió dels residus al PNM és realitzada per diferents organismes públics: Consell Comarcal de la Selva, el Consorci per a la gestió dels residus del Vallès Oriental, la Mancomunitat La Plana i el Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona.

Des de 1997, la Diputació de Barcelona realitza la recollida selectiva amb la separació de la fracció orgànica de la inorgànica als municipis del Brull, Fogars de Montclús i Montseny i a partir de 1999 també al municipi de Campins. El model que s'utilitza és de dos contenidors; un per a la matèria orgànica i l'altre per a la inorgànica. D'aquesta manera s'aconsegueix una major integració dels contenidors dins del paisatge del Parc.

En termes generals, s'ha produït un augment de les tones de recollida selectiva des de 1997 fins al 2003, malgrat que durant el 2002 els municipis del Brull i Campins han sofert un lleuger descens, que s'ha recuperat l'any 2003 només al Brull.

Gràfic 15: Evolució de la recollida selectiva (en tones) de 1997 a 2003.

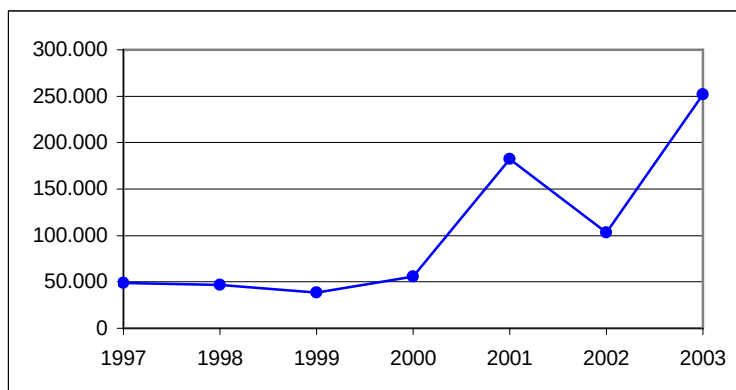
Donada la multiplicitat d'administracions competents en la gestió dels residus als divuit municipis que formen part del Parc Natural del Montseny, seria positiu potenciar la coordinació entre tots ells per tal de millorar el funcionament del sistema i facilitar les tasques de gestió.

Manteniment i arranjament de la xarxa viària

Dins del pressupost destinat a les inversions existeix una partida destinada al manteniment i arranjament de la xarxa viària. Cada any es realitzen tasques per a la senyalització i el manteniment dels camins i per a l'establiment de fites als itineraris del Parc. També es realitzen tasques de col·locació i millora de la senyalització en els camins principals que donen accés a l'espai natural protegit, amb la finalitat

d'informar als visitants dels llocs i equipaments existents i de les activitats prohibides dins del seu àmbit.

Els criteris que es fan servir per a senyalitzar rutes i excursions pel Parc és que siguin senyals clares i entenedores i que la seva quantitat i disseny sigui el màxim discret possible.

Gràfic 16: Evolució del cost total de manteniment de la xarxa viària.

1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
48.583,75	46.997,67	38.560,67	55.597,51	182.166,10	103.337,85	251.579,98

Taula 16: Cost anual de manteniment de la xarxa viària.

A partir del gràfic i la taula veiem que durant l'any 2001 es va fer una inversió important pel manteniment de la xarxa viària, que s'ha tornat a produir l'any 2003 quan una sola actuació, l'arranjament de Pedralba a El Bellver ha suposat una inversió de 159.649,48 euros.

5.4. Informació, educació ambiental i freqüentació.

Pla d'informació

Per tal de mantenir permanentment informats als usuaris del Parc es desenvolupa des de 1992 el pla d'informació als visitants. Aquest pla s'organitza per mitjà de la contractació de personal informador durant tots els caps de setmana i festius, que es coordinen des de l'oficina d'informació del Parc a Fontmartina.

Els informadors s'encarreguen de fer arribar als visitants el fulletó "Benvinguts al Parc", col·laborar en l'ordenació de l'accés als visitants, controlar el nombre de vehicles estacionats a les àrees d'aparcament, respondre i actuar en les incidències o esdeveniments puntuals que es puguin produir, etc.

La informació facilitada per aquest personal es complementa amb la publicació de fulletons, tríptics, monografies, guies..., que permeten un millor coneixement del Parc Natural i que estan a disposició de tots els usuaris.

Actualment el pla d'informació mobilitza 21 places de treball en 16 llocs de treball corresponent a 10 municipis, amb un total de 1.608 jornades de treball, des de 209 dies a Fontmartina fins tan sols 35 dies a Riells de Dalt o al Centre d'Informació de Viladrau.

L'execució del pla d'informació mitjançant convenis ha suposat una despesa de 113.084,01 euros l'any 2003 a més de 1.575,00 euros en activitats de formació.

És una xifra raonable tenint en compte els mitjans esmerçats i personal dedicat, però potser racionalitzable tenint en compte que hi ha 16 punts d'informació.

Educació ambiental

Per a la potenciació de l'educació ambiental, es realitzen programes com ara "Coneguem els nostres parcs" i "Viu el parc a les escoles", que estan dirigits a les escoles públiques de la província de Barcelona i Girona i consisteixen en fer una visita guiada a dins del Parc i realitzar activitats a les escoles per aprofundir en el coneixement d'aquest espai natural.

A part d'aquests dos programes, també se n'han realitzat altres de nous: la natura a l'escola i la descoberta de l'entorn natural de l'escola.

A banda de les activitats que es realitzen a les escoles públiques, el Parc compta amb un seguit d'escoles de natura i equipaments d'educació ambiental i de recerca. Actualment, existeixen 13 equipaments d'aquest tipus emplaçats en antigues edificacions.

Ara bé, des de 1992 la tendència ha estat una disminució del nombre d'usuaris passant a ser el 2002 i 2003 inferior a 10.000 i reduint-se en 10 anys a la meitat. S'observa per tant un fenomen de saturació com a conseqüència, entenem, de dos factors coadjuvants:

- a) per una banda, l'efecte "repetició", en el sentit que quan un curs ja ha passat per un equipament és difícil que repeteixi de nou al mateix lloc els propers anys
- b) per altra banda, l'extraordinària ampliació de l'oferta en educació ambiental, tan pública com privada, tan dins d'espais naturals com ambiental en general, que fa que el públic tingui moltes més oportunitats de triar i es reparteix entre molts més equipaments

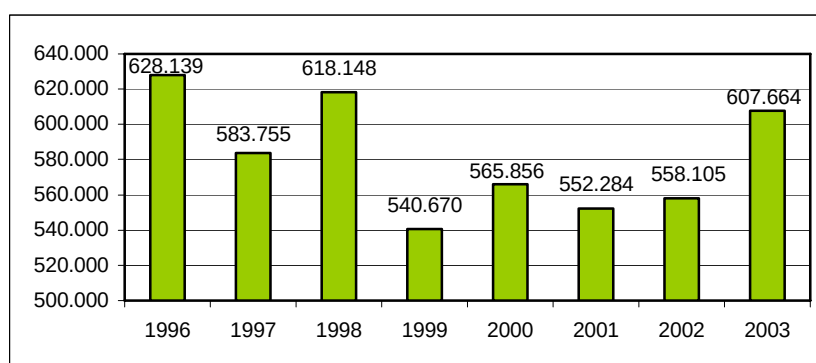
Considerant aquests dos factors, no sembla necessari l'augment dels mecanismes de difusió directes actualment existents. Pot ser molt més barat i efectiu l'establiment d'incentius en els convenis de col·laboració amb cada una de les entitats gestores de cada equipament.

Freqüentació

Des de l'any 1996 es realitza i es publiquen els resultats un anàlisi de la freqüentació al Parc natural. La continuïtat d'aquest estudi és fonamental per a conèixer l'evolució de la freqüentació, predir tendències futures i avaluar el grau de compliment de les polítiques de gestió encaminades a l'ordenació de l'ús públic.

Actualment, l'estimació total de la freqüentació es basa en l'extrapolació que es fa a partir del pas de vehicles per l'accés a través de la BV-5114 a Fogars de Montclús (un 56% dels vehicles utilitzen aquest accés) comptats mensualment els caps de setmana i festius de 10 a 15 hores.

A partir d'aquesta estimació, els resultats de l'evolució de la freqüentació total seria la següent:

Gràfic 17: Evolució de la freqüentació.

Els aparcaments habitualment més freqüentats continuen sent els de coll Formic (48,0 de mitjana del nombre màxim de vehicles) i Santa Fe (40,5%). Vallforers (24,4%), que segueix sent una zona força visitada, se situa en tercer lloc.

En general, tots els aparcaments, excepte Vallforers, presenten xifres d'ocupació màxima mitjana lleugerament superiors a les de l'any 2002, però on aquest increment és més significatiu és als aparcaments de col Formic (28,2%).

Pel que fa al nombre màxim absolut de vehicles aparcats, dada que es recull com a testimoni d'episodis ocasionals d'hiperfreqüentació, continua evidenciant fets puntuals, com ara activitats col·lectives importants (l'aplec del Matagalls, o la travessa Matagalls-Montserrat al coll Formic, o la presència de neu a Santa Fe o, especialment, l'any 2003, a l'àrea del Turó de l'Home). Continuen produint-se episodis notables d'hiperfreqüentació puntual a l'àrea de Vallforers, la qual cosa confirma la necessitat d'ordenar l'accés en aquest sector del Parc.

Cal valorar molt positivament la feina feta fins ara de l'anàlisi de la freqüentació, sobretot per tractar-se d'un dels primers estudis fets als parcs de Catalunya al respecte, i la continuïtat que ha tingut a llarg dels anys.

Tot i així, de les dades obtingudes no es poden definir unes tendències clares, inclús pot ser que no hi siguin, i els canvis d'any en any es deguin a circumstàncies aleatòries naturals (climatològiques, distribució de dies de festa, "ponts", abundància de bolets, etc) o socioeconòmiques, que no poden ser orientades des de la gestió del Parc.

Sí pot constatar-se en tot cas que no sembla que la tendència sigui en cap cas a l'augment de la freqüentació i menys encara a l'augment dels episodis puntuals d'hiperfreqüentació que serien els més perillosos per a la conservació dels valors naturals de l'espai. Ara bé, per confirmar això caldria un coneixement més aprofundit dels estudis de freqüentació a partir d'ara, ja que el que sí s'observa generalment és la tendència a una major diversificació de les activitats dels visitants, apareixent nous usos i visitants amb actituds diferents que cal tenir en compte en el futur.

Així creiem que cal la redefinició i esforç de l'estudi de la freqüentació en els propers anys per tal de millorar l'anàlisi actual mitjançant les següents millores:

- a) automatització de la recollida de dades, que permetria augmentar la franja horària i diària del compteig. Actualment s'observa que els visitants es distribueixen amb més freqüència entre setmana i no es concentren tant el cap de setmana, i això no ho recull el recompte actual. També l'augment d'activitats esportives novedoses fa que els horaris d'entrada siguin més amplis que els típics familiars de cap de setmana, pel qual està dissenyat el sistema actual
- b) extensió del compteig a més punts d'entrada amb vehicle i començar a comptar visitants a peu pels itineraris senyalitzats existents, dades que no existeixen actualment. Això ho permet actualment el baix cost dels sistemes de compteig automàtic
- c) revisió del mètode d'estimació i/o extrapolació de les dades en funció de les noves activitats que es constaten, de la nova tipologia dels visitants i de les noves distribucions en l'espai i en el temps, arribant a modelitzar la freqüentació i millora de l'estimació de la freqüentació, que ara entenem que és massa simplificada

Finalment, caldria definir perfectament quins són els objectius de la gestió en relació a la freqüentació. Sovint s'observen actituds contradictòries en aquest sentit ja que moltes actuacions van encaminades a l'augment de la freqüentació (nous equipaments, serveis, publicitat, etc) sense una atenció paral·lela a l'ordenació de l'ús públic. És per això que com, insistim, és tan urgent el pla de regulació de l'ús públic per tal que la política de foment de l'ús social sigui coherent.

6. Anàlisi de les activitats generals i de suport.

6.1. Direcció i organització general.

La gestió més directa del Parc natural del Montseny es realitza des de l'oficina central situada a Fontmartina, al terme municipal de Fogars de Montclús. Des d'aquí es realitzen totes les tasques d'organització del personal i de gestió del Parc.

Les principals activitats de coordinació que es porten a terme anualment per garantir una correcta gestió del parc es canalitzen per mitjà de les reunions entre el personal:

- Guardes i personal de manteniment
- Responsables dels equipaments en règim de concessió
- Personal de la direcció i administració del Parc

A més, es realitzen sessions informatives i ponències tècniques del Servei de Parcs Naturals, es fa el seguiment del programa d'activitats realitzades i del seu pressupost i la preparació del programa d'activitats de l'exercici següent i s'elabora la memòria del Parc de l'any anterior.

Val a dir que molt recentment s'ha fet una reestructuració de l'Àrea d'Espais Naturals de la Diputació de Barcelona.

L'Oficina Tècnica de Parcs Naturals (OTPN) es configura com una oficina especialitzada en la gestió d'espais naturals encarregada de gestionar els espais que fins llavors eren gestionats pel Servei de Parcs Naturals i pel Servei d'Acció Territorial, exceptuant els espais agraris. El mes de juliol s'integra a l'Àrea d'Espais Naturals l'OTPMIF.

La principal diferència de la nova organització en relació a l'anterior és que les oficines actuals són menys autònomes que els antics serveis. El suport administratiu, la gestió econòmica, de personal i l'assistència jurídica l'assumeix la secció administrativa per a les tres oficines de l'Àrea. L'OTPAT dóna suport a les altres oficines en matèria de planejament i anàlisi territorial i l'OTAT presta el seu suport en matèria de projectes arquitectònics i d'enginyeria. Igualment la unitat de comunicació i educació ambiental aixopluqa el conjunt de l'Àrea.

No sembla que aquesta nova estructura s'hagi fet atenent a criteris exclusius de la millora de la gestió dels parcs en concret. La unificació de dos serveis amb trajectòries paral·leles però diferenciades té avantatges, com la possibilitat d'optimitzar recursos humans i econòmics i la oportunitat d'unificar criteris i estendre polítiques que s'han revelat exitoses en un o altre servei. Però també presenta clars desavantatges, com la dificultat d'administrar conjuntament parcs de gestió directa i espais consorciats, l'encaix d'equips humans amb cultures de treball molt diferents, la dificultat de gestió en estructures menys jerarquitzades, més horitzontals però amb responsabilitats compartides al mateix nivell.

La consolidació de la nova estructura sempre és lenta en el temps i sovint conflictiva en l'àmbit personal. Per tant, encara és més peremptori en aquests moments dues qüestions fonamentals:

- a) una definició molt clara dels objectius estratègics i operatius
- b) una definició molt clara de les atribucions i competències de cada nivell de l'estructura, i particularment en el cas que ens ocupa, de l'oficina de direcció tècnica del Parc

6.2. Parc mòbil, material tècnic, informatització de dades,... del Parc.

El Parc realitza un manteniment i renovació de forma constant del parc mòbil i del material i equipament tècnic de què disposa. Durant el 1999 es van realitzar els treballs de rehabilitació de l'oficina d'informació a Fontmartina i cada any s'hi han anat incorporant nous equips i s'han dut a terme obres de condicionament i millora.

En relació al parc mòbil, anualment s'adquireixen nous vehicles tot terreny per a la substitució progressiva dels vehicles antics.

Pel que fa a les dades i informes que es generen al Parc, aquestes s'arxiven al centre de documentació que es troba a l'oficina del Parc a Fontmartina. Totes aquestes dades estan en format paper i estan organitzades en carpetes a l'interior de diferents calaixos. Junt a aquesta informació generada, existeixen les memòries publicades per les Diputacions de Barcelona i Girona i altres estudis i treballs encarregats, on es fa un recull anual de les actuacions realitzades en cada subprograma.

Per a la millora la qualitat de l'oferta en relació a les infraestructures i serveis, el Parc ha implantat un sistema de qualitat dels equipaments i serveis d'ús públic, que es revisa durant el quart trimestre de cada any per assegurar la seva eficàcia i bon funcionament. Els objectius de la implantació d'aquest sistema són:

- Oferir i mantenir una elevada qualitat en els serveis d'ús públic.
- Satisfer les expectatives i requeriments dels visitants garantint-los-hi un paisatge de qualitat i una oferta de serveis adequada.
- Disposar dels mitjans humans i materials suficients i adequats per satisfer els requisits de les normes de qualitat.
- Dotar-se d'una organització eficaç per garantir un funcionament d'acord amb el sistema de qualitat.
- Aconseguir la participació activa de tot el personal en els principis de la política de qualitat, així com en la seva aplicació i compliment.

Tot i que des d'aquest sistema de gestió es convida a les empreses i particulars que realitzen serveis turístics a l'interior de l'espai natural protegit a adherir-se a aquest sistema de qualitat,

actualment no n'hi ha cap que tingui implantat un sistema d'aquest tipus.

Cal valorar molt positivament aquest primer pas en la millora de la qualitat dels equipaments i els serveis d'ús públic, que caldrà anar estenent en el futur i de forma progressiva a d'altres aspectes de la gestió. Però és important que la millora de la qualitat no caigui en el futur en el burocratisme de seguir tan sols uns protocols i formalismes i es perdi l'aplicabilitat pràctica de la qualitat. Sovint la millora de la qualitat acaba suposant molta més feina administrativa pels gestors, de la qual ja n'estan saturats, com veurem més endavant, sense cap aportació pràctica a la millora de la qualitat. Cal per tant evitar aquesta derivació indesitjable cap al formalisme que tan freqüentment observem a les grans empreses que apliquen aquests sistemes, sense cap millora pràctica per l'usuari.

6.3. Activitats de formació de personal.

El personal del Parc realitza cursos, jornades i seminaris per tal de mantenir un procés de formació contínua. Alhora, el mateix personal tècnic participa com a ponent, conferenciant o docent a cursos, reunions, debats, relacionats amb la temàtica dels espais protegits. A partir de la taula següent veiem que tant l'assistència a cursos i jornades, com la participació activa, han anat augmentant de forma gradual.

Cursos, jornades i seminaris	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Nombre de cursos o jornades amb assistència	2	4	4	4	6	8	7
Nombre de cursos o jornades amb participació	7	8	7	5	13	10	8

Taula 17: Nombre de cursos, jornades i seminaris amb assistència i participació

El permanent canvi en la legislació ambiental a Catalunya suposa que aquest esforç d'aprenentatge i formació contínua sigui cada cop més inexcusable. També la pressió de l'aplicació de les noves tecnologies en tots els àmbits suposa que la necessitat de formació continuada sigui necessària per a augmentar l'eficàcia en la gestió! Per tant, entenem que és un aspecte que cal seguir promocionant pel personal tècnic bàsicament.

6.4. Subprograma d'activitats, d'informació i publicitat, col·laboracions...

La informació i publicitat del parc natural es porta a terme per mitjà de les següents vies:

- a) informació directa del personal que treballa al parc als usuaris i habitants d'aquest. Aquesta tasca és realitzada pels guardes forestals i per personal contractat que porta a terme el pla de vigilància. Aquest consisteix a situar informadors a

les principals vies d'entrada al parc durant els caps de setmana i els dies festius i es complementa amb el treball dels guardes forestals

- b) centres i oficines d'informació. Existeix l'oficina central a Fontmartina, situada al terme municipal de Fogars de Montclús, les oficines de Seva, Cànoves, Figaró, Viladrau i Campins i els centres de Can Casades, la Costa, el Brull i Arbúcies
- c) edició de fulletons informatius i de publicitat del parc. A partir d'aquestes publicacions es dona a conèixer el parc natural a través de petits plànols-guia amb els indrets i equipaments per visitar i s'ofereix un ventall d'activitats i itineraris per realitzar el cap de setmana. Alhora també s'informa als visitants sobre el que es pot fer i el que no a dins del parc en relació a: incendis forestals, circulació motoritzada, animals de companyia, etc
- d) programa d'activitats "Viu el Parc"
- e) activitats per a la recerca a l'Alberg el Puig

Entenem que en l'actualitat l'esforç destinat a aquesta àrea és suficient, tant en mitjans econòmics (uns 210.000 euros l'any 2003) com materials i personals, tenint en compte la tendència concreta al Parc natural del Montseny a la disminució de les visites d'educació ambiental i l'estabilització de la freqüentació general, junt amb la dificultat de renovar o impulsar de nou l'atracció al Parc considerant l'augment extraordinari d'aquesta oferta d'educació ambiental en el conjunt de Catalunya.

7. Anàlisi del pressupost per a la gestió.

7.1. Evolució de les dotacions pressupostàries per a la gestió.

Les partides pressupostàries es divideixen en dos grans blocs corresponents a cadascuna de les Diputacions.

La Diputació de Barcelona distribueix el pressupost en els cinc grans eixos a partir dels quals s'organitza tota la gestió del parc:

- Conservació i tractament físic del territori
- Foment del desenvolupament i la participació
- Ús social
- Educació ambiental
- Activitats generals i de suport

La Diputació de Girona distribueix el pressupost en les partides que es presenten a continuació:

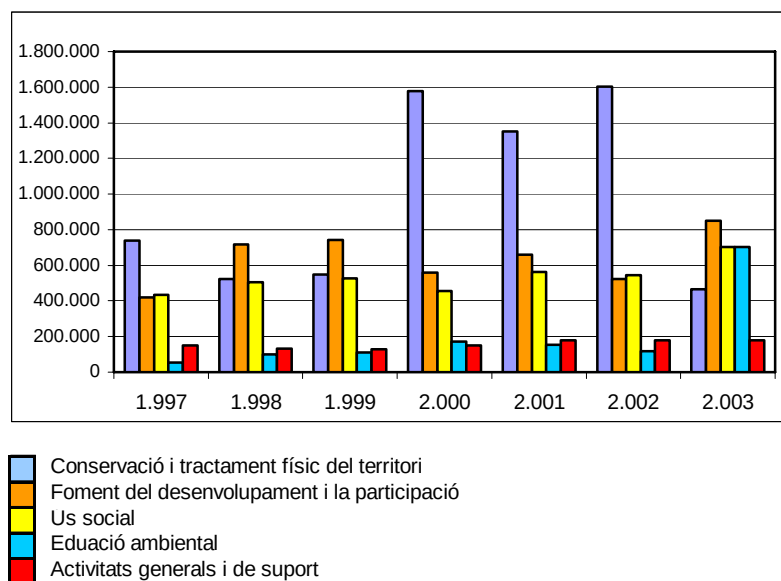
- Pla d'informació
- Pla de prevenció d'incendis
- Conveni Museu La Gubella
- Conveni CEA Santa Marta
- Conveni recollida de deixalles (des de 1999)
- Subvencions (ajuntaments, ADF, EFA, EF, ES, particulars, entitats, educació ambiental, altres)
- Edició unitats didàctiques
- Edició guia de serveis
- Difusió activitats
- Pla d'Acció Local d'Arbúcies (Agenda 21) (des de 1999)
- Centre Cultural Europeu de la Natura (des de 1999)

En ambdós casos existeix una partida dedicada a les despeses de personal.

Pel que fa a les dotacions pressupostàries, gairebé el 95% del pressupost és gestionat per la Diputació de Barcelona, que s'encarrega de portar a terme tots els subprogrames en què es divideix la programació anual.

De 1997 a 2003 el pressupost total ha augmentat en un 32% passant de tres milions d'euros el 1997 a 4,5 milions d'euros el 2002 i 3,8 milions d'euros el 2003. La conservació i el tractament físic del territori és el programa a qui s'ha dedicat més pressupost, a excepció dels anys 1998 i 1999, en què la màxima partida pressupostària es va destinar al foment del desenvolupament i la participació.

A la pàgina següent es presenta una taula on es pot veure l'evolució de la dotació pressupostària de 1997 a 2003 per a cada subprograma.

Gràfic 18: Evolució de les partides pressupostàries de 1997 a 2003

A continuació es fa una relació de cada un dels subprogrames amb les partides corresponents, ordenades en funció de la seva major dotació econòmica:

Conservació i tractament físic del territori:

1. Adquisició de terrenys i manteniment del patrimoni
2. Plans de prevenció i restauració
3. Pla de seguiment de paràmetres ecològics
4. Vigilància i control del planejament

Foment del desenvolupament i la participació:

1. Política agrícola, forestal, turística i cultural
2. Infraestructures i serveis generals
3. Consells, Comissions i Convenis
4. Manteniment i millora de la senyalització (des de 2002)

Ús social:

1. Creació i manteniment d'equipaments
2. Activitats d'ús social i publicacions

Educació ambiental:

1. Creació i manteniment d'equipaments
2. Activitats i publicacions

Activitats generals i de suport

Taula 18: Relació de subprogrames i partides ordenades en funció de la dotació pressupostària

Com a introducció a l'anàlisi de l'evolució del pressupost podem reproduir el que es feia a la presentació de la memòria de l'any 2001, que després comentarem:

"En una línia, doncs, de continuïtat amb la presentació de l'any passat, enguany es vol aprofitar l'oportunitat que brinda la presentació de la memòria per oferir als lectors dades significatives en relació amb diferents indicadors, que poden donar una idea clara sobre l'evolució de la gestió del Parc des de l'any 1995. És a dir, els darrers set anys que van des de la finalització de l'intent de revisió del pla que va suposar la celebració de les jornades "el Montseny i el futur", amb tots els treballs que s'hi van associar, i el consell coordinador de finals de l'any 2001, que va adoptar la decisió d'impulsar un nou procés de revisió.

Així doncs, les xifres són, sens dubte, un bon exponent -tot i que no pas l'únic- dels canvis que s'han produït en aquests set anys, en la gestió del Parc.

El pressupost de l'any 1995 era de 498 milions, el de l'any 2001, l'últim que s'ha comptabilitzat en pessetes, ha estat de 659 milions, sense comptar en cap cas la partida destinada a l'adquisició de finques, que podria distorsionar aquestes xifres. Això suposa un increment del 32%. Cal tenir present, però, que el pressupost de l'any 1995 ja va suposar un important punt d'inflexió a l'alça en la tendència creixent dels recursos econòmics aplicats a la gestió del Parc per les dues diputacions. Així, si es fa aquest exercici de comparació amb una sèrie una mica més dilatada (1.992,323 milions), el pressupost del Parc s'ha doblat en deu anys.

Tot i que, òbviament, ni els subprogrames d'activitats ni els objectius de la gestió són compartiments estancs, ans al contrari, estan estretament relacionats, resulta útil i significatiu resseguir aquesta gestió a partir dels tres grans subprogrames que alhora es corresponen amb els tres grans objectius del parc.

Pel que fa al subprograma de conservació i tractament físic del territori, aquell que inclou les actuacions de protecció i gestió del paisatge, com ara la restauració del medi natural; la gestió de les finques públiques, la prevenció d'incendis o el pla de seguiment de paràmetres ecològics -és a dir, el gran bloc d'activitats que té una relació més directa amb l'objectiu bàsic de preservació dels valors naturals-, les dades pressupostàries del període analitzat palesen un creixement considerable. La mitjana del pressupost dedicat a aquest subprograma en el trienni 1995-1997 va ser de 56 milions i mig, xifra que arriba als 106 milions i mig, és a dir gairebé es duplica (88% d'augment), en la mitjana del trienni 1999-2001. D'altra banda l'extensió de finques públiques ha passat de 2.777,12 ha a 3.697,08 ha, en el període 1995-2001, amb un increment del 33%.

Certament es produeix un més que notable creixement en el primer dels subprogrames analitzats, però aquest creixement encara és més elevat en el subprograma de foment del desenvolupament i participació, que es pot vincular amb el segon dels grans objectius, el desenvolupament local, i inclou els convenis amb ajuntaments i altres entitats, la política de foment a través de les subvencions o les actuacions en infraestructures i serveis. En aquest cas, la mitjana del pressupost s'apropa als 62 milions en el període 1995-1997 i depassa els 117 milions en el període 1999-2001 (90% d'increment). En aquest apartat, resulta força revelador el creixement de les subvencions, que es doblen en aquests set anys: 55 subvencions per un import de 34

milions l'any 1995; 128 subvencions per un import de 68 milions l'any 2001.

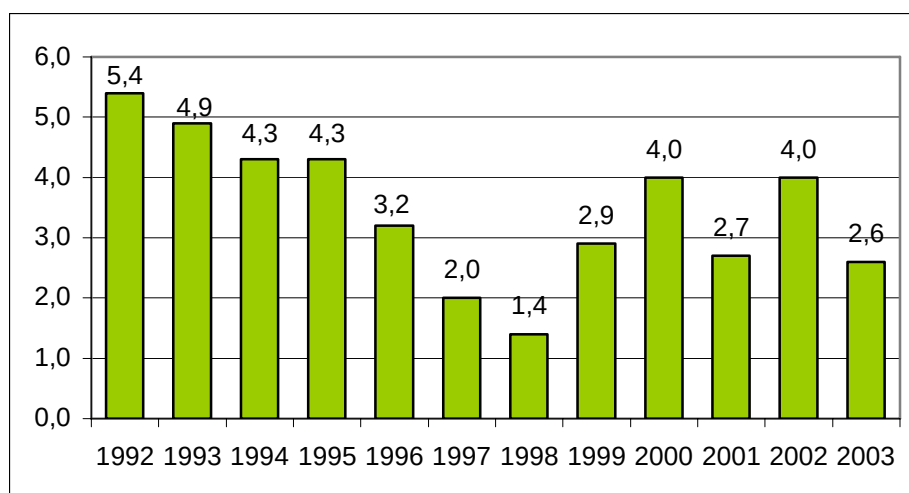
Finalment, cal analitzar l'evolució del subprograma d'ús social i educació ambiental, que inclou la creació i manteniment d'equipaments, serveis i programes d'ús públic, i al que s'han dedicat més recursos econòmics. Precisament per això, per l'alt nivell d'inversions que s'ha anat esmerçant en aquest àmbit d'actuació, és aquest l'únic dels tres grans subprogrames que no experimenta un creixement en el període estudiat. En efecte, la mitjana del pressupost ha estat de 116 milions i mig en els tres primers anys, 1995-1997, i de poc més de 113 milions en els tres darrers, 1999-2001. És a dir, tot mantenint un pressupost elevat, s'ha produït un lleuger descens (un 3%). És comprensible que això sigui així, doncs després d'un ritme mantingut d'inversions per anar creant una xarxa d'equipaments i serveis, aquesta pot considerar-se, amb la incorporació de l'oferta al Pla de la Calma, pràcticament completada.

Tanmateix, els canvis també són significatius en aquest apartat de la gestió. De setze equipaments l'any 1995 s'ha passat a vint-i-quatre l'any 2001, als quals cal afegir quatre més, encara no en funcionament, però ja en curs, a través de concessions ja resoltes o convenis amb ajuntaments. És a dir, els equipaments han augmentat en un 50%, que ben aviat serà un 75%. El nombre de persones involucrades en les concessions ha experimentat el mateix creixement, passant de vint a trenta-una.

En definitiva, es pot concloure que, en els darrers set anys, el volum de gestió del parc, mesurat en pressupost, gestió de finques públiques, subvencions, convenis, equipaments i informes preceptius, entre altres conceptes, ha enregistrat un creixement que es pot situar entre un 50 i un 70%. D'altra banda, l'increment en el capítol I, despeses de personal, és força més moderat (un 26%) i, de fet, en el mateix període el personal del Parc ha passat de trenta-dos a trenta-quatre persones (comptant com una persona els dos guardes de tarda que treballen mig any), és a dir, un increment de plantilla del 6%.

Aquesta relació entre el pressupost de gestió i les despeses de personal, afegint a més les que es poden imputar al personal dels serveis centrals (un 12% del pressupost total), comporta un coeficient del 0,66. Això vol dir que per cada 100 pessetes que s'utilitzen en gestió del territori, en forma de despeses per múltiples conceptes, 33 es destinen als sous del personal encarregat d'executar aquest pressupost. Es tracta, en tot cas, dins l'àmbit de les administracions públiques, d'un coeficient força equilibrat: un terç per personal, dos terços per inversió en el territori, entès aquest concepte en un sentit ampli".

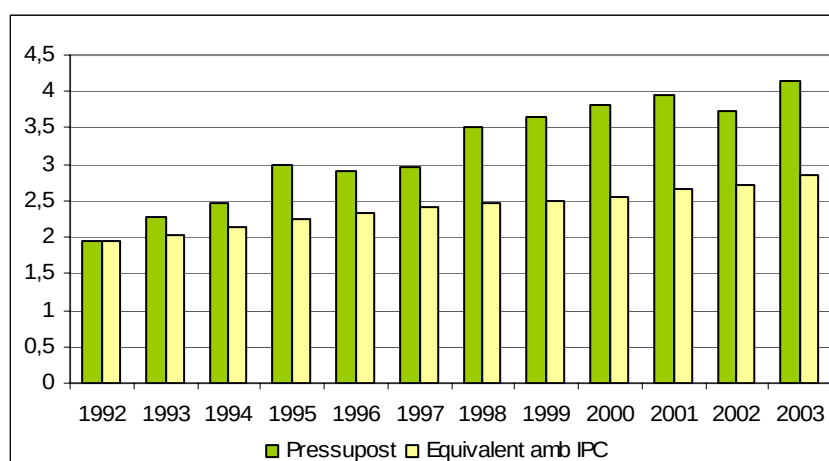
Quant a l'evolució bàsica del pressupost general estaríem d'acord amb l'anàlisi realitzat, sempre i quan tinguem en compte l'augment de l'IPC d'aquests anys. Tenint en compte l'evolució de l'IPC d'aquests darrers anys:

Gràfic 19. Evolució de l'IPC

Per tant, entre l'any 1995 i 2001 s'ha de descomptar al creixement del pressupost, la suma dels increments de l'IPC entre aquests anys, és a dir, un 17,8%. Tenint en compte això, l'increment del pressupost total entre aquests anys és en realitat d'un 14%.

Si analitzem actualment el pressupost total, des de l'any primer que tenim dades a la memòria (i expressat en milions d'euros):

Gràfic 20. Evolució pressupost i IPC

Per tant, podem observar que:

- a) l'increment del pressupost total entre l'any 1992 i el 2003 és d'un 31%
- b) hi ha hagut increments molt significatius dos anys molt concrets (1995 i 1998), mentre que després d'aquests anys de fort increment el pressupost més o menys s'ha mantingut a pessetes constants
- c) així, per exemple, entre l'any 2000 i l'any 2003 hi ha hagut una reducció a pessetes constants del pressupost d'un 2.5%; essent realment inapreciable el que sí es pot dir és que no ha crescut des de l'any 2001
- d) també, per exemple, des de l'any 1998 al 2003 no hi ha un creixement apreciable del pressupost comptat a pessetes constants

En definitiva, des de l'important salt quantitatiu del pressupost del 1998, no hi ha hagut increments significatius del pressupost total comptats a pessetes constants. Per tant, el pressupost total està estancat des de fa 6 anys.

De l'anàlisi del pressupost per subprogrames i principals epígrafs d'aquest es detecten alguns alts i baixos bastant contrastats entre anys en algunes partides del pressupost:

- a) vigilància i el control del planejament: al 1997 es va destinar un pressupost elevat que anava destinat a la revisió del Pla especial, però la resta d'anys la dotació econòmica ha estat molt poc significativa.
- b) pla de seguiment de paràmetres ecològics: de 1997 a 2002 ha disminuït fins a la meitat.
- c) consells, comissions i convenis: al 1998 es va dedicar una partida molt minsa en comparació amb els altres anys.
- d) creació i manteniment d'equipaments d'educació ambiental: l'any 1997 només es va destinar 6.600 euros i en canvi, en la resta d'anys van superar amb escreix els 50.000 euros.
- e) el capítol d'adquisició de terrenys i manteniment del pressupost reflexa aquí els anys on hi ha hagut compra de finques importants, i els anys en què tan sols hi ha manteniment (1998, 1999 i 2003)
- f) l'any 2003 s'ha aplegat en un sol subprograma d'ús social i educació ambiental el que abans es separava en 2 subprogrames

PRESSUPOST DIPUTACIÓ BCN	1.997	1.998	1.999	2.000	2.001	2.002	2.003
CONSERV. I TRACT. FÍSIC DEL TERRITORI	737.501,04	523.444,17	549.580,87	1.578.159,14	1.353.038,22	1.602.753,26	464.862,29
Vigilància i control del planejament	31.713,61	5.016,50	-	152,06	123,39	662,47	429,12
Plans de prevenció i restauració	252.190,23	402.383,19	422.380,05	657.038,51	404.968,49	405.300,59	331.118,76
Adquisició de terrenys i manteniment del patrimoni	383.051,79	86.594,20	53.702,94	873.778,36	911.700,01	1.161.194,80	82.715,30
Pla de seguiment de paràmetres ecològics	70.545,41	29.450,28	73.497,88	47.190,21	36.246,33	35.595,40	50.599,11
FOMENT DESENVOLUP. I PARTICIPACIÓ	420.155,19	717.928,51	742.476,09	559.941,30	661.248,05	525.160,97	850.636,78
Consells, Comissions i Convenis	26.190,94	9.675,34	72.778,12	49.583,13	36.190,39	19.873,35	59.344,16
Política agrícola, forestal, turística i cultural	264.149,00	360.770,56	328.961,29	337.293,16	327.277,34	283.268,84	277.792,47
Infraestructures i serveis generals	129.815,25	347.482,61	340.736,68	173.065,01	297.780,32	222.018,78	513.500,15
ÚS SOCIAL	435.228,12	507.150,84	527.522,24	453.592,32	562.442,97	545.905,19	701.775,83
Creació i manteniment d'equipaments	209.950,73	352.756,92	369.834,72	252.656,26	380.367,57	373.232,24	-
Activitats d'ús social i publicacions	225.277,39	154.393,92	157.687,52	200.936,06	182.075,40	172.672,95	-
EDUCACIÓ AMBIENTAL	53.521,35	101.832,75	109.624,30	173.409,74	152.673,72	119.263,33	-
Creació i manteniment d'equipaments	6.656,34	54.358,06	74.249,77	117.664,99	85.354,46	64.116,53	-
Activitats i publicacions	46.865,01	47.474,69	35.374,53	55.744,75	67.319,26	55.146,80	-
ACTIVITATS GENERALS I DE SUPORT	149.398,61	133.606,17	128.411,62	149.250,01	178.412,88	180.437,52	178.029,90
TOTAL	1.795.804,31	1.983.962,44	2.057.615,12	2.914.352,51	2.907.815,84	2.973.520,27	2.195.304,80
Total despeses personal	874.426,34	854.923,80	866.858,53	935.751,73	976.057,95	1.018.666,28	1.078.706,85
Imputació ponderada serveis centrals	407.905,83	447.626,72	469.514,39	471.975,01	567.088,75	507.250,04	565.244,73
Total general Diputació de Barcelona	3.078.136,46	3.286.512,96	3.393.988,06	4.322.079,25	4.450.962,56	4.499.436,59	3.839.332,61

Taula 19: Resum del pressupost corresponent a la gestió de la Diputació de Barcelona

A continuació presentem l'evolució de la dotació econòmica d'algunes partides del pressupost de la Diputació de Barcelona relacionades amb la gestió, de 1997 a 2002.

Manteniment i millora de les comunicacions

1997	1998	1999	2000	2001	2002
15.713,92	12.477,07	6.239,85	2.523,11	2.754,18	5.685,97

Subvencions EFA, EF i ES

1997	1998	1999	2000	2001	2002
223.671,96	289.701,64	261.015,42	265.255,23	239.991,60	146.040,14

Subvencions patrimoni arquitectònic

1997	1998	1999	2000	2001	2002
29.658,82	30.654,03	29.737,82	29.941,26	45.034,59	94.971,88

Arranjament de la xarxa viària

1997	1998	1999	2000	2001	2002
56.639,98	0,00	0,00	21.632,01	149.861,00	41.272,64

Manteniment i millora de la senyalització

1997	1998	1999	2000	2001	2002
17.229,87	12.587,11	4.483,44	16.082,46	9.912,27	18.048,59

Pla d'informació

1997	1998	1999	2000	2001	2002
105.235,66	112.885,87	128.103,87	131.332,59	142.384,02	130.609,34

Parc mòbil

1997	1998	1999	2000	2001	2002
128.859,57	113.194,19	59.728,46	105.926,14	114.537,26	89.216,57

- La partida corresponent a la millora i el manteniment de les comunicacions s'ha vist reduïda de 1997 a 2002 de forma important.
- Les subvencions a EFA, EF i ES ha augmentat lleugerament de 1997 a 2001, però durant el 2002 han patit una reducció significativa.
- Les subvencions al patrimoni arquitectònic han triplicat el seu pressupost de 1997 a 2002.
- La dotació econòmica per a la xarxa viària ha disminuït lleugerament amb dos anys (1998 i 1999) sense pressupost, però durant l'any 2001 hi va haver una elevada inversió en aquesta partida.
- La dotació per al manteniment i millora de la senyalització s'ha mantingut força constant al llarg d'aquests anys.
- La dotació corresponent al pla d'informació ha anat augmentant de forma progressiva.
- El pressupost destinat al parc mòbil ha anat patint oscil·lacions en funció de les necessitats de cada any.

El pressupost de la Diputació de Girona es destina principalment a les subvencions, on les empreses familiars agràries (EFA), les empreses de serveis (ES) i les explotacions forestals (EF) tenen una important dotació econòmica. En segon lloc, el pressupost s'inverteix en el Pla de prevenció d'incendis forestals i a continuació es destina als convenis i al pla d'informació i al programa cultural "Viu el parc". Les altres partides tenen una dotació econòmica més baixa que varia cada any en funció de les necessitats.

1. Subvencions
 2. Pla de prevenció d'incendis
 3. Convenis
 4. Pla d'informació
 5. Centre Cultural Europeu de la Natura
- Pla d'informació
Programa cultural "Viu el parc"
Edició (unitats didàctiques i guia de serveis)
Agenda 21 d'Arbúcies

Taula 20: Relació de partides ordenades en funció de la dotació pressupostària

PRESSUPOST DIPUTACIÓ DE GIRONA	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Pla d'informació	38.872,30	10.930,01	13.727,42	12.558,15	17.072,05	14.210,70	11.670,11
Pla prevenció incendis		28.815,41	30.053,01	35.749,16	41.845,23	42.165,32	43.263,44
Conveni Museu La Gabella	-	21.035,42	24.040,48	24.040,48	24.040,48	24.000,00	24.000,00
Conveni CEA Santa Marta	4.507,59	4.808,10	4.808,10	6.010,12	6.010,12	24.000,00	24.000,00
Conveni recollida d'escombraries	-	-	6.010,12	3.191,36	6.000,00	6.000,00	6.000,00
Subvencions Ajuntaments	33.055,67	11.900,04	11.359,13	2.806,73	12.921,76	17.923,28	3.265,00
Subvencions ADF	2.704,55	7.662,90	4.507,59	4.207,08	4.507,59	4.800,00	4.800,00
Subvencions EFA, EF, ES (particulars)	72.121,45	90.151,82	108.182,18	120.202,42	126.212,54	133.022,66	139.200,00
Col·laboració Diputació Barcelona	-	-	-	-	-	-	16.670,00
Subvencions entitats	-	450,76	-	-	-	-	-
Subvencions educació ambiental	-	676,14	-	-	-	-	-
Altres subvencions	721,21	-	-	-	-	-	-
Edició unitats didàctiques	-	9.220,70	844,18	-	6.010,12	-	-
Edició guia serveis	-	6.010,12	-	9.015,18	-	-	-
Difusió activitats	-	-	-	-	-	210,35	-
Viu el parc	9.015,18	-	12.464,99	12.621,25	13.222,27	13.522,77	14.011,68
PALS (Agenda 21 d'Arbúcies)	-	-	23.980,38	11.990,19	11.990,19	-	-
Centre Cultural Europeu de la Natura	-	-	12.020,24	24.040,48	24.040,48	-	-
Personal (30-40%)	21.408,54	23.872,20	19.876,07	24.981,72	26.104,62	27.222,11	24.094,80
Total Diputació de Girona	182.406,49	215.533,62	271.873,89	291.414,32	319.977,45	307.077,19	310.975,03

Taula 21: Resum del pressupost corresponent a la gestió de la Diputació de Girona

Finalment, la partida d'ingressos directes és molt reduïda. L'any 2003 és de tan sols uns 9.000 euros entre arrendaments de finques i pastures (uns 1.300 euros), cànons de concessions (1.100 euros). Sorpren per tant, a primer cop d'ull que un patrimoni en finques públiques, equipaments i serveis tant important, que, requereixen inversions per manteniment tan significatives pressupostàriament no generin més ingressos directes.

L'explicació trobada es deu al fet que els ingressos obtinguts no s'inverteixen novament per a la gestió del Parc, sinó que s'ingressen a la caixa general de la Diputació. Per tant, es prefereix que en els convenis de col·laboració, concessions, acords amb els rematants per a l'aprofitament forestal de les finques públiques, etc establir contractes que permetin la reinversió directa de l'ingrés mitjançant actuacions concretes d'interès per a la gestió del Parc. Això que és interessant fer-ho així per augmentar els recursos disponibles directament pel Parc caldria consignar-los o explicitar-los a la memòria per fer-los patents, altrament dóna lloc a pensar en una mala gestió del patrimoni per la migradesa de les rendes obtingudes.

7.2. Indicadors econòmics de la gestió i comparativa amb d'altres espais.

El pressupost anual, descomptat el que es dedica a adquisició de finques, suposa una inversió de 137 euros/ha/any. Això és de l'ordre del doble del que es destina de mitjana per Catalunya, i el 14% del pressupost total destinat a aquests espais naturals de Catalunya. El Parc del Montseny és un dels 6 espais protegits de Catalunya, junt amb Collserola, Aigüestortes, Sant Llorenç del Munt, Montnegre-Corredor i Garraf, que concentren les tres quartes parts de les despeses dels parcs a Catalunya. Per tant, comparativament amb d'altres espais, la seva dotació pressupostària és òptima i suficient en euros/ha/any en comparació també amb d'altres espais similars.

7.3. Detecció de mancances pressupostàries per a la gestió.

Un cop realitzada una anàlisi del pressupost en els darrers anys (1997-2002) podem destacar determinats punts en els quals caldria una reflexió del pressupost:

- a) la quantitat destinada a adquisició de finques hauria de reduir el seu pes en el futur i la compra de finques hauria de ser molt excepcional per estrictes raons de protecció, ja que una major propietat de finques implica destinar una creixent quantitat de recursos pel seu manteniment ressentint-se llavors la inversió necessària en la resta del territori del Parc
- b) la quantitat destinada a la creació de nous equipaments hauria de reduir-se i centrar-se en el seu manteniment i millora d'aspectes com l'accessibilitat, qualitat del servei, aplicació de l'arquitectura bioclimàtica, eficiència energètica, etc
- c) caldria repensar si la quantitat destinada al programa de prevenció d'incendis forestal ha d'ésser tan alta (al menys és escandalosament alta comparada amb terrenys circumdants a més de molt major risc d'incendi). També cal repensar si ha de ser una despesa directa del Parc o hauria d'integrar-se dins d'altres oficines de gestió tècnica en l'àrea de la prevenció d'incendis forestals dins de la pròpia Diputació de Barcelona
- d) caldria augmentar l'assignació pressupostària destinada a la realització de plans de restauració i gestió del medi natural i el paisatge, tan per raons de la nova orientació necessària en favor d'una gestió més activa sobre el territori com pel fet que un cop assolits els objectius bàsics de control, vigilància, dotació d'equipaments i serveis, etc cal intervenir ja més activament en la restauració
- e) la resta de partides pressupostàries semblen en termes generals prou ajustades amb petits retocs, com seria dins del capítol de manteniment de la xarxa viària incidir més en la senyalització i adequació d'itineraris a peu, o la revisió del

repartiment de les dotacions pressupostàries de les
subvencions per anar-les adaptant als canvis
socioeconòmics i els objectius del nou Pla especial

8. Anàlisi del personal per a la gestió.

8.1. Evolució del personal dedicat a la gestió del Parc.

Els òrgans de gestió principals estan formats des dels seus orígens pel Consell Coordinador i la Comissió Consultiva.

El Consell Coordinador va ser constituït el 1984 i està format per un President, tres vice-presidents (1er, 2n i 3er), un representant del Departament de Medi ambient, un del Departament d'Agricultura i un representat del Departament de Presidència de la Generalitat. També hi formen part totes els alcaldes dels 18 municipis que es troben íntegrament o parcial a l'interior del Parc.

La Comissió Consultiva es va constituir el 1989 i està formada per un president i dos vice-presidents i 17 vocals representants de diferents sectors, associacions i entitats. També hi ha tres assistents de l'Àrea d'Espais Naturals de la Diputació de Barcelona.

Actualment el personal adscrit Parc Natural del Montseny està format per:

- Director del parc
- Tècnic de Medi Ambient (D.G): 1
- Cap de manteniment, obres i serveis: 1
- Cap de control i educació ambiental: 1
- Arquitecte (D.G): 1
- Tècnic forestal: 1
- Tècnic d'ús públic: 1
- Delineant, cartògraf: 1
- Tècnic de suport d'obres i manteniment: 1
- Sobreguardes: 2
- Guardes: 11
- Guardes a temps parcial (abril-setembre): 2
- Encarregat d'obres i manteniment: 1
- Personal d'obres i manteniment: 7
- Administrativa: 1
- Administrativa (D.G): 1
- Personal d'atenció al públic: 3

Aquesta plantilla està formada per 36 membres i s'ha mantingut força constant des de 1997.

El personal vinculat al Parc ha passat de 102 (1997) a 113 (2002) i hi ha representats els que treballen en:

- Empreses concessionàries d'equipaments
- Equipaments gestionats en règim de conveni amb Ajuntaments o altres entitats
- Pla d'Informació, en conveni amb els Ajuntaments
- Pla de Vigilància i Prevenció d'Incendis, en conveni amb els Ajuntaments

8.2. Anàlisi de l'organització del personal.

El personal que gestiona el Parc Natural del Montseny s'organitza en diferents unitats:

- Unitat de Manteniment, Obres i Serveis
- Unitat de Control i Educació Ambiental
- Unitat de Guarderia: existeixen dues zones, ponent i llevant.

Com a suport a aquestes unitats existeix el personal d'administració i el de delineació i cartografia.

Per al control de l'activitat, el personal ha d'omplir unes fitxes d'activitat setmanal en les quals diàriament ha de descriure les tasques i feines realitzades, que són arxivades a la carpeta corresponent.

Per tal de garantir una bona coordinació, es realitzen periòdicament reunions entre el personal tècnic i els guardes forestals per tal d'estar permanentment informats de les activitats i qüestions que afecten directament el Parc.

Hores d'ara, sembla correcte i efectiva l'organització del personal dins l'oficina tècnica de gestió del Parc, no detectant-se problemes de coordinació evidents o greus.

8.3. Indicadors d'eficiència del personal.

Per tal de valorar l'eficiència del personal que treballa al Parc, s'ha analitzat el temps que passa des de que els tècnics reben una sol·licitud, informe, incidència, etc., fins que prenen una decisió al respecte. De les 536 finques privades existents dins del Parc s'ha pres una mostra de 110 i s'han analitzat un total de 560 informes generats entre el 1994 i el 2004.

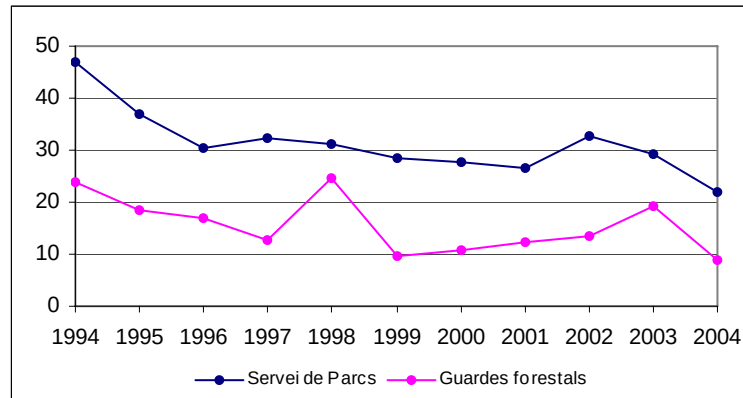
Bona part dels informes generats a les finques privades estan relacionats principalment amb els aprofitaments forestals però també hi ha altres temes que són freqüents com: obres, arranjament i millora de camins, subvencions, infraestructures i serveis i incidències produïdes dins del Parc, entre d'altres.

Per a tots aquests informes s'ha calculat el temps mitjà que triga el personal del Parc a emetre informe preceptiu o respondre a qualsevol sol·licitud o incidència. En aquest sentit, s'ha calculat per una banda, el temps que triguen els guardes forestals en fer una visita sobre el terreny des del moment en què el Servei de Parcs rep una sol·licitud d'informe preceptiu o de qualsevol altre tema i per l'altra, el temps que el Servei de Parcs triga a respondre.

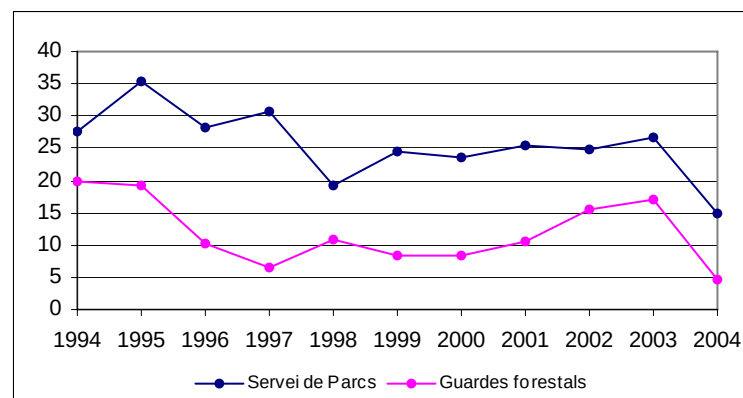
La mitjana global se situa en 15,45 dies per als guardes forestals i 31,32 dies per al Servei de Parcs. Si ens centrem únicament en els aprofitaments forestals, la mitjana disminueix lleugerament i se situa en 12,46 dies per als guardes forestals i 25,47 dies per al Servei de Parcs.

Tot i que la tendència en termes generals de 1994 a 2004 ha estat la disminució d'aquest temps mitjà amb algunes fluctuacions entre anys, és necessari anar disminuint el temps de tramitació dels

informes. Cal tenir en compte que en relació als aprofitaments forestals, es dóna un termini màxim de 15 dies per a emetre informe preceptiu i la mitjana se situa en 25,47 dies, deu dies més del temps que es dóna de marge.

Gràfic 18: Temps (en dies) que el personal del Parc triga a respondre a una sol·licitud o a emetre informe preceptiu.

Gràfic 19: Temps (en dies) que el personal del Parc triga a emetre una informe preceptiu per a aprofitaments forestals.

En aquest sentit, els guardes forestals realitzen una funció molt important per agilitzar les decisions dels tècnics del Parc, donat que són els encarregats de realitzar un informe sobre qualsevol sol·licitud, permís per obres, aprofitament forestal... a partir de la seva valoració sobre el terreny. Generalment, com menys temps passa entre que es rep una sol·licitud d'informe preceptiu i el guarda va a fer la visita sobre el terreny, menys temps triguen els tècnics del Parc a emetre l'informe.

El cos de guardes són també els qui s'encarreguen de controlar que es disposi dels permisos necessaris per a la realització de qualsevol actuació, de verificar sobre el terreny que aquesta es realitzi correctament i de comunicar als tècnics de tota actuació o activitat susceptible d'incomplir la normativa del Pla especial.

8.5. Detecció de mancances de personal.

En els darrers anys s'observa com el nombre personal s'ha mantingut molt constant i en canvi han crescut molt activitats derivades de les inversions realitzades tals com:

- a) els nous equipaments creats, que ja sumen 24 i suposen fins a 25 convenis diferents per a la gestió de serveis i equipaments d'atenció als visitants
- b) les noves finques pròpies, que sumen ja 40 amb un total de vora 4.000 ha, i que suposen un esforç de gestió molt important
- c) els nous serveis i activitats oferts, tant d'ús públic com d'educació ambiental, que suposen sis convenis per a prestació de serveis, nou més per a la recerca i la docència, i un llarg etcètera
- d) la gestió del major nombre i pressupost de les subvencions tant sol·licitades com concedides

Si tenim en compte el nombre d'informes realitzats, les reunions necessàries per a dur a terme la gestió de les comissions i convenis, la paperassa administrativa per gestionar un pressupost de més de 4 milions d'euros, etc podem fàcilment constatar com es realitzen una mitjana de 3 informes/dia i 2 reunions/dia (i aquestes tan sols les formals per exigència del contracte, funcionament de la comissió, exigència del conveni, etc; no comptem per tant aquelles informals però necessàries de coordinació o gestió del personal), amb les corresponents actes que generen cadascuna d'elles. És a dir, és obvi que el personal tècnic està actualment desbordat per la gestió administrativa del dia a dia: fer una reunió diària, redactar l'acta corresponent, fer un informe diari, controlar sobre el terreny les actuacions pròpies que es realitzen, etc.

La conclusió és que cal reforçar la plantilla tècnica com a mínim amb dues persones més, i més si en els propers anys precisament es vol fer una gestió més activa que requereix una presència més constant i directa del tècnic sobre el territori.

Contràriament, la plantilla de guarderia i de personal d'obres sembla suficient. La guarderia perquè no es detecta un augment del nombre de denúncies els darrers anys i semblen controlades les activitats il·legals al Parc. Malgrat tot, les recents enquestes realitzades segueixen reflectint que la població local voldria més vigilància els caps de setmana, la qual cosa implica més una qüestió d'organització que no pas major necessitat de personal.

9. Anàlisi del grau de compliment de la gestió del Parc en relació als objectius marcats pel Pla especial.

Donat que el Pla especial no marca uns objectius concrets a assolir per garantir una correcta gestió del Parc, s'ha fet una valoració general del grau de compliment de la legislació en quant a la conservació de l'espai, a les infraestructures i serveis i al desenvolupament de les poblacions rurals.

Precisament la definició d'uns objectius estratègics i operatius clars i concrets és una de les exigències del nou Pla especial. Val a dir, però, que ja actualment a la programació 2005-2007, es defineixen molt exhaustivament per a cada subprograma de gestió del Parc uns objectius generals, uns altres d'específics, així com inclús uns indicadors de resultats.

En aquest sentit seria interessant que entre el programa anual d'activitats i la memòria anual de la gestió realitzada hi hagués una major correlació per tal de poder fer un millor seguiment anual entre la programació i el que finalment s'ha realitzat.

A les pàgines finals d'aquest capítol es presenten unes fitxes comparatives entre els continguts del Pla especial del Montseny i la nova legislació actual que l'afecta, per tal de veure quines són les seves principals mancances a tenir en compte en la seva revisió.

9.1. Compliment quant a la conservació de l'espai.

El Pla especial fixa un principi bàsic d'ordenació tutelar per a cada un dels espais: àrea del parc, àrea del preparc, zona de reserva natural qualificada i zona de paisatge i històric-artística. Per a totes elles, incloent-hi la zona d'influència, fixa uns usos concrets i unes limitacions, que s'hauran de fer complir.

En aquest sentit, la gestió del Parc Natural del Montseny s'ha basat especialment en la protecció dels ecosistemes naturals per mitjà de l'ordenació de les activitats que s'hi realitzen, dels usos permesos i de les limitacions en quant a l'edificació, la circulació i la infraestructura vial, entre d'altres.

Ara bé, tot i que el Pla especial dóna competències a l'Òrgan gestor del Parc en la gestió forestal, a la pràctica la seva actuació es limita a elaborar informes preceptius no vinculants per a les administracions (Centre de la Propietat Forestal i delegacions territorials del DMA) i per tant, no té cap potestat sobre la gestió i l'administració forestal del Parc. Val a dir, però, que els seus informes són generalment tinguts en compte i per tant a la pràctica, l'opinió dels serveis tècnics en la gestió forestal és escoltada i normalment aplicada.

Així, en general, quant al compliment del Pla especial en relació a la conservació de l'espai, podem concloure que:

- a) en termes generals, s'han complert els objectius de conservació no destacant-se pèrdues significatives d'hàbitats, poblacions o espècies protegides o singulars dins del Parc

- b) el control i la vigilància actual dels impactes sobre el medi natural i el paisatge és suficient tenint en compte la gran reducció del nombre de denúncies anuals, la insignificància de l' superfície cremada al Parc en comparació amb espais forestals propers i l'aturada del procés urbanitzador dins del Parc, també en comparació amb la seva perifèria
- c) superada aquesta fase amb èxit de control i vigilància per a la conservació del medi natural i el paisatge, caldria a partir d'ara concentrar l'esforç en l'extensió dels programes de restauració, incidint una protecció més activa d'actuació directa en el territori

9.2. Compliment quant a infraestructures i serveis.

Pel que fa a les infraestructures i serveis, el Pla especial únicament estableix una normativa que fa referència a la infraestructura viària i no fa cap referència als serveis.

El Pla especial defineix tres tipus de vies: primària, secundària i turística i estableix les característiques i les limitacions per a cadascuna d'elles.

Però tot i que els objectius quant a infraestructures i serveis no estaven gens definits al Pla especial, es pot dir que aquest ha estat l'aspecte més desenvolupat en aquests anys. El funcionament actual de fins a 24 equipaments amb els seus corresponents serveis i tot el conjunt d'activitats d'educació ambiental, informació, divulgació i dinamització, fa que es pugui dir que s'ha complert amb escriure l'objectiu de dotar l'espai d'una excel·lent xarxa d'equipaments i serveis.

També, superada aquesta primera fase d'inversions en equipaments i nous serveis, s'hauria de començar una segona fase de consolidació dels ja existents i millorar en la qualitat del servei ofertat. Tan sols potser en l'apartat de senyalització normativa i itineraris a peu caldria seguir fent un esforç d'inversió directa.

Finalment, recordar la gran mancança en aquest àmbit que significa no poder disposar del pla d'ús públic, document que permetria racionalitzar la freqüentació, ordenar els usos i les activitats dels visitants i orientar millor l'oferta de serveis actuals.

9.3. Compliment quant al desenvolupament socioeconòmic de les poblacions rurals.

En quant al desenvolupament socioeconòmic de les poblacions rurals, el Pla especial no fa referència en cap moment a aquest aspecte només assenyala que les activitats agropecuàries dels habitants de l'àrea de Parc, constitueixen elements d'un conjunt de major interès natural, paisatgístic, forestal, rústic e històric que cal protegir i millorar per assegurar l'equilibri ecològic.

La gestió del Parc en aquesta direcció ha estat la de limitar l'ampliació dels edificis existents amb usos agraris. Molts d'aquests usos, a causa de la regressió de l'activitat agrària, s'han anat substituint

per altres que actualment el Pla especial no contempla i que caldrà incloure en la nova normativa.

La tendència dels últims anys ha estat la conversió de les activitats econòmiques cap al sector terciari (turisme i serveis). En aquest sentit, existeix una línia de subvencions destinada a les empreses de serveis i un transvasament progressiu de recursos econòmics des del sector primari cap al sector terciari i particularment turístic.

Com a conclusió del compliment quant al desenvolupament socioeconòmic de les poblacions rurals cal destacar que la població resident al Parc ha anat augmentant els darrers anys, aconseguint la gestió realitzada trencar la tendència general actual de les zones de muntanya de Catalunya. També cal destacar el fet de l'evolució de l'ocupació cap el sector terciari i concretament turístic, afavorint una tendència que és general a tot el país actualment, però molt difícil de consolidar als espais naturals de muntanya.

Cal però, seguir realitzant un esforç per subvencionar les activitats agràries, i poder mantenir les petites explotacions agràries dins del Parc, ja que el manteniment de les petites superfícies de conreu i pastures i els aprofitaments forestals contribueixen a la conservació del medi natural i del paisatge del Montseny, el qual es caracteritza precisament per aquest mosaic de teselles agrícoles-forestals fruit de la secular presència i intervenció humanes. Més quan ja és un clam la necessitat d'una protecció activa que permeti el manteniment d'aquests espais dins dels terrenys forestals arbrats.

9.4. Adaptació de la gestió a la normativa ambiental vigent.

En aquest apartat s'ha realitzat una recerca de la legislació ambiental actual que afecta directa o indirectament la gestió del Parc natural, tot analitzant diferents aspectes ja contemplats molt de passada en el vigent Pla especial: medi natural, patrimoni cultural, circulació motoritzada, activitats esportives, línies elèctriques, activitats extractives i incendis forestals.

La informació es presenta per mitjà de fitxes on per a cadascun dels paràmetres s'analitza la normativa que l'afecta dins del Pla especial, dins la legislació ambiental actual i es fa una breu explicació de quina és la seva aplicació en la gestió del Parc.

Però són molt més els aspectes no contemplats en el Pla especial pels quals actualment hi ha legislació sectorial que afecta directament al parc i que haurà de tenir en compte la revisió del Pla especial. Indicar tan sols a títol d'exemple tota la nova legislació sobre espais protegits, sobre contaminació acústica, sobre contaminació lumínica, sobre residus, sobre contaminació atmosfèrica, sobre protecció del patrimoni arqueològic, sobre urbanisme, sobre impacte ambiental, sobre activitats classificades (nova Llei IIAA), etc. És a dir, el canvi legal en 30 anys ha estat tan revolucionari que l'actual Pla especial és totalment obsolet.

10. Anàlisi de la percepció dels habitants del Parc i veïns de la gestió realitzada.

10.1. Anàlisi a partir de la recerca bibliogràfica.

S'ha realitzat una anàlisi de la percepció dels habitants i veïns del Parc a partir de les jornades de debat sobre l'ordenació del parc natural del Montseny, que es van realitzar el 1994. Les aportacions recollides en aquestes jornades per part de propietaris, agricultors, silvicultors, membres d'associacions, etc., han servit per tenir una visió de quina era l'opinió dels habitants del parc deu anys enrera i ha permès comparar-la amb els resultats de la recent enquesta que ha realitzat una empresa encarregada per la Diputació de Barcelona.

La percepció que tenien els habitants i veïns del parc natural l'any 1994 s'ha sintetitzat en els següents punts:

- Regulació de la massiva afluència de visitants durant el cap de setmana.
La gran majoria d'habitants considerava que durant els caps de setmana i festius arribava un important flux de població (principalment de les àrees urbanes de Barcelona), que en ocasions no tenien un comportament correcte i malmetien els valors naturals del Montseny.
Hi havia mancances en quant a la senyalització dels camins per saber a quins es podia accedir i a quins no.
- Circulació motoritzada.
Lligat amb el punt anterior, existia un important nombre de visitants que travessaven camins, corriols i pistes amb vehicles motoritzats (4X4, motos, cotxes...), que realitzaven sortides, rallies, travesses... causant impactes sobre el medi natural i la població que hi viu: afectació dels camins, efectes del soroll sobre els ramats, la fauna i els propis habitants. A més, cal tenir en compte que sovint aquests vehicles no respectaven la velocitat permesa.
- Presència de guardes forestals i informació.
Es considerava insuficient el nombre de guardes que circulava pel Parc, especialment durant els caps de setmana i festius, quan la seva presència és més necessària. Es creia necessari fer un control més estricte dels visitants i una intensificació de la informació que se'ls donava per tal que fessin un bon ús de l'espai natural.
Es creia convenient reforçar la informació que es realitzava durant els dies de festa als accessos del parc i ampliar els efectius disponibles a diferents indrets del parc per tal de canalitzar el flux de visitants cap a les rutes, àrees i equipaments habilitats per a aquests.
- Mancava la participació de la propietat privada en els assumptes que afectaven directament el parc. Aquesta representa el 90 % del territori protegit i creia que no se l'havia tinguda en compte a l'hora de prendre decisions sobre

el futur del parc. En aquest sentit, també es considerava necessari consolidar i ampliar els òrgans de participació ciutadana a dins del parc.

- Dificultats econòmiques per part dels propietaris per portar a terme la seva activitat. La normativa del parc els imposava moltes restriccions per a la realització de qualsevol actuació i això havia donat lloc a l'abandonament de masies, activitats ramaderes, agrícoles i forestals. Aquest fet es veia intensificat pel sistema de subvencions, que no s'adaptava gaire a les necessitats reals de la vida a la muntanya.

10.2. Anàlisi a partir de l'enquesta realitzada recentment.

Tot seguit es presenten les conclusions de l'enquesta realitzada recentment, que servirà per saber quina és la percepció actual dels habitants i veïns del parc en comparació amb la que tenien ara fa 10 anys.

A partir de l'enquesta s'ha intentat extreure unes conclusions que tot seguit es presenten:

- La majoria d'entrevistats consideren que els aspectes que cal millorar del parc són: el control dels visitants, les ajudes i el suport als propietaris, les carreteres i els accessos al parc i les qüestions relacionades amb la normativa i la gestió del parc. Per tant, veiem que es tornen a repetir els mateixos aspectes que preocupaven als habitants del parc el 1994.
- Tot i que es valora positivament el paisatge i la tranquil·litat de l'entorn, s'insisteix en que cal intensificar la neteja dels boscos, els rius i en general, el patrimoni natural de tot l'espai. Alhora es demana ajudes i informació per a la prevenció dels incendis forestals.
- La valoració dels guardes forestals és en termes generals bona però es torna a afirmar que cal més vigilància, més efectius, ampliar la seva franja horària, especialment els caps de setmana. Entre d'altres opinions cal destacar qui considera que els guardes forestals haurien de tenir més poder i s'hauria d'afavorir que els membres d'aquest cos fossin del Montseny per tal que coneguin plenament els problemes i necessitats d'aquest espai protegit.

Així doncs, malgrat que en termes generals la percepció dels habitants i veïns del parc natural és bona i aquests se senten orgullosos de viure-hi, encara es detecten un seguit de mancances i deficiències que cal millorar i que les resumirem en les següents:

- Control de l'afluència massiva de visitants al parc. Més vigilància a través de l'augment del cos de guardes forestals i de l'ampliació de l'horari de treball i més informació als visitants.

- Millora de les carreteres, camins i accessos al parc i millora de la senyalització. Ajudes als propietaris per netejar i condicionar camins per tal de prevenir els incendis forestals.
- Intensificació de les ajudes i subvencions als propietaris per evitar l'abandonament de les activitats tradicionals.
- Normativa menys restrictiva i més permissiva pels propietaris i habitants del parc.
- Intensificació dels òrgans i instruments de participació activa dels habitants, veïns, propietaris, etc., en les decisions que afecten el parc natural.

11. Anàlisi de la gestió dins l'avaluació del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya.

11.1. Introducció.

L'avaluació del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya és un treball realitzat recentment per la ICHN. És una avaluació que s'anomena auditoria operativa perquè valora el grau en què s'han assolit els objectius del sistema d'espais naturals protegits, l'eficàcia, el cost que això ha suposat, l'eficiència i l'equitat, de manera es prenguin formular, en conseqüència, les propostes de millora pertinents.

Els objectius de l'avaluació varen ser els següents:

- a) desenvolupar, provar i aplicar una metodologia basada en el marc metodològic proposat per la Comissió Mundial d'Espais Protegits de la Unió Mundial per a la Natura (UICN)
- b) valorar l'estat dels espais naturals protegits de Catalunya, els mitjans amb què compten i els resultats obtinguts en la seva gestió, des de la seva declaració fins ara, amb el propòsit de contribuir a millorar la seva planificació i gestió
- c) esdevenir la primera avaluació comprensiva d'un sistema d'ENP de l'Estat espanyol i una de les primeres a aplicar el marc metodològic de la UICN a Europa. És per això que aquesta avaluació ha estat considerada com a "observatori viu" del capítol d'avaluació de la gestió del Pla d'Acció dels Espais Naturals Protegits de l'Estat espanyol (Europarc-Espana, 2001), la descripció del qual es pot consultar a Internet a l'adreça d'Internet: www.europarcs.org/pdf/observatorios.pdf
- d) dur a terme l'avaluació de manera externa i independent, però amb una àmplia participació dels responsables, i propiciar la implicació d'un alt nombre d'experts i tècnics en el procés per estimular la introducció de la pràctica de l'avaluació a Catalunya
- e) fer públics els resultats de l'avaluació, tant a l'àmbit català com l'estatal o internacional

Per tant, si bé es tracta d'una avaluació amb la finalitat de valorar el resultat del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya i no tan sols d'un sol parc natural, no obstant això ens interessa una anàlisi detallada d'aquest estudi per dues raons:

- a) la possibilitat de comparar els resultats obtinguts en aquest estudi pel parc natural del Montseny en relació a d'altres espais naturals protegits de Catalunya o millor, en relació al sistema o conjunt d'espais
- b) l'interès de poder "aprofitar" indicadors per a l'avaluació de la gestió ja provats en l'avaluació del sistema dels espais naturals protegits de Catalunya, que també siguin vàlids i fàcilment aplicables en el cas del Montseny

Aquest capítol desenvoluparà la primera de les dues qüestions abans detallades, mentre que la segona, la tria d'un sistema d'indicadors adaptats al parc natural del Montseny, es desenvoluparà al capítol següent.

11.2. Avaluació de l'estat i context.

11.2.1. Característiques generals.

El Parc natural del Montseny és un dels 22 espais naturals protegits (ENP) a Catalunya amb més de 10.000 ha de superfície, entre els 148 ENP catalans totals. Ocupa el 4,4% de la superfície total protegida (676.014 ha) que representa el 21% de la superfície total catalana. També és un dels 9 parcs naturals existents a Catalunya, representant el 20,5% de la superfície amb aquesta figura de protecció (146.654 ha en total a Catalunya).

La connectància ecològica del parc natural del Montseny s'ha avaluat com molt alta.

11.2.2. Valors del medi natural.

El Montseny destaca per la seva alta puntuació dels valors de conservació de la flora vascular de conservació de la fauna vertebrada, de conservació de la fauna invertebrada, de la presència d'hàbitats i espècies d'interès comunitari i de valor espiritual, cultural o històric. Tal com remarca l'avaluador del sistema *"No ha d'estranyar que alguns dels espais que més destaquen per la importància dels seus valors naturals coincideixin amb aquells que tenen un òrgan gestor, com és el cas dels parcs naturals, perquè a banda de posseir uns valors remarcables, s'hi ha fomentat més la recerca naturalista i s'ha posat en evidència la vertadera importància d'aquests valors"*.

11.2.3. Pressions i amenaces.

S'ha valorat com a baix al Montseny el risc de la pressió urbanística i el risc ecològic i mitjà el risc de les infraestructures. La importància de les amenaces assoleix un 7 en l'escala de 0 a 10, per altra banda dins la "normalitat" als ENP (un 72% presenta un índex mitjà o superior).

11.2.4. Població i activitats productives.

El Montseny té una població resident d'unes 930 persones segons dades del darrer anuari publicat, que representa el 15% de la població total resident a ENP a Catalunya. L'ocupació en el sector terciari (48,16%) ja supera la del sector secundari (44,6%) a molta distància de l'ocupada al sector primari (6,8%), la qual cosa ha ocorregut a més en molt poc temps els darrers anys.

El 95% de la superfície del parc natural és productiva amb una valoració de la pressió com a mitjana, en contrast amb la majoria d'ENP de Catalunya (72%) on aquesta activitat exerceix una pressió alta sobre l'entorn natural.

El nombre de visites anuals és alta, superant el mig milió de persones, corresponent aproximadament a un 5% dels visitants que reben en conjunt els ENP de Catalunya.

11.3. Avaluació de la legislació i planificació.

11.3.1. Disseny de l'espai.

Les categories de protecció equivalent de la UICN del parc natural són la IV i V que tot i ser baixes es corresponen amb els objectius de protecció en aquest cas. Així, es considera adequada la declaració legal del protecció i es valora el reconeixement internacional de la protecció (tan sols el 22% dels ENP de Catalunya).

El grau d'adequació del disseny es valora amb 8 en una escala de 0 a 10, davant del 50% dels ENP que "suspensen". El grau de coherència dins del sistema d'ENP de Catalunya és màxim. El 13,5% de titularitat pública dels terrenys es considera òptima per a aquest tipus d'ENP, destacant la política activa d'adquisició de terrenys. El grau de planificació dels recursos naturals és del 100%, en contrast amb un 22% d'ENP que no disposen de cap instrument de planificació sectorial.

11.3.2. Planificació de la gestió i participació pública.

Es valora en aquest cas l'existència i l'adequació del pla de gestió, tot i que el Pla especial es va aprovar amb anterioritat a l'aprovació de la figura de protecció (parc natural), mentre que es valora com a inexistent el grau de participació pública en l'elaboració del Pla especial, lògicament en raó de l'època en que es va fer.

Per altra banda, tot i que es considera inexistent la difusió dels continguts del pla de gestió, sí que es valora la difusió adequada de la memòria anual d'activitats (tan sols en el 16% dels ENP de Catalunya).

11.4. Avaluació dels mitjans disponibles.

11.4.1. Gestió.

El parc natural del Montseny disposa d'un òrgan gestor específic (només al 24% dels ENP de Catalunya) depenent de l'Administració local (de la qual depenen el 28% dels ENP de Catalunya, un altre 31% depenen de la Generalitat de Catalunya, un 28% de Consorcis o Patronats i finalment un 5% de Fundacions o ONG).

11.4.2. Recursos disponibles.

L'avaluació realitzada comptabilitza 66 persones en la gestió, de les quals 33 adscrits a l'ENP, dues temporals i 31 vinculades a concessions. Això suposa el 9,2% del personal total comptabilitzat a Catalunya destinat a la gestió d'ENP amb òrgans gestors. Es una xifra per tant de l'ordre del doble de la que correspondria per la seva relació territorial de tots els ENP de Catalunya, però ajustada si tenim en compte el seu pes territorial entre els ENP amb òrgans de gestió. De fet, l'estudi ja constata que el nombre de treballadors d'un ENP no depèn tant de la seva superfície, ús públic, pressions o figura de protecció, sinó dels recursos i de les prioritats de l'Administració o de l'entitat que el gestiona.

En relació al destí per àmbits funcionals al parc del Montseny es dona un percentatge major (53%) respecte a la mitjana del personal destinat a l'ús públic i l'educació ambiental, mentre que es troba per sota (26%) de la mitjana (el 50%) els dedicats a la gestió dels recursos naturals i culturals. Només 1 dels 66 (1,5%) es dedica a tasques de suport a la població local i participació, en aquest cas en consonància amb la mitjana de la resta de parcs (3%). Tot i no haver una participació directa del voluntariat en la gestió del parc natural del Montseny, destaquen les activitats realitzades pels voluntaris dintre del "Centre d'Amics dels Parcs Naturals" o les estades per a investigadors que realitza l'Alberg El Puig.

El pressupost anual, descomptat les inversions en compra de finques de l'any 2003 és de 4.150.308 euros, el que suposa 137 euros/ha/any. Això és de l'ordre del doble del que es destina de mitjana per ha/any als ENP amb òrgans de gestió a Catalunya i el 14% del pressupost total destinat a aquests ENP a Catalunya. El mateix estudi constata aquest desequilibri, en el sentit que els 6 ENP que tenen un pressupost més elevat (Serra de Collserola, Aigüestortes, Montseny, Sant Llorenç del Munt i l'Obac, Serres de Montnegre-Corredor i Massís del Garraf) concentren les tres quartes parts de totes les despeses. És a dir, que el 71% de tots els recursos econòmics es destina al 31% de la superfície dels ENP amb gestió, els quals representen només el 17% de tota la superfície protegida de Catalunya.

Actualment, el pressupost destinat a personal és d'un 28%, xifra molt raonable si es considera que és òptim destinar un terç a personal i dos terços a inversions directes a la gestió d'un espai natural. De tota manera, quan sumem la imputació ponderada dels serveis centrals el percentatge puja al 42%, xifra aleshores ja molt menys raonable. Si a més sumem la partida destinada a activitats generals i de suport i d'altres òbvies com el manteniment general d'instal·lacions, etc, llavors el percentatge del que es destina a activitats generals i administració és de més de la meitat del pressupost. Val a dir, però, que pel conjunt dels ENP amb òrgan de gestió a Catalunya aquest percentatge destinat a activitats generals i administració és del 47%.

Comparativament, al parc natural del Montseny es destinen més recursos que la mitjana dels ENP amb òrgans de gestió a Catalunya en matèria d'ús públic i educació ambiental (un 18% sobre un 14% de

mitjana) i el suport de desenvolupament i la participació (un 22% davant del 9% de mitjana). Per contra, la part del pressupost destinada actualment a la conservació i tractament del territori és d'un 8% molt per sota de la mitjana del 30% destinada a la resta d'ENP.

El pressupost del parc natural del Montseny prové quasi totalment de la mateixa Administració gestora. Els recursos propis són insignificants (0,002% del pressupost!) en relació al 3% que s'obtenen de mitjana a la resta d'ENP de Catalunya. Tampoc es vehiculen o aconseguen ajuts d'altres administracions o d'altres modalitats de patrocini, lògicament en aquest cas per l'elevada dotació pressupostària de la xarxa de parcs de la Diputació de Barcelona en relació amb els altres ENP de Catalunya.

11.4.3. Participació pública en la gestió.

La valoració de la participació pública en la gestió és elevada en contraposició a la majoria dels ENP amb òrgans de gestió. Es destaca la participació en la gestió de fins a 8 associacions i 3 empreses, tot i que no supera la mitjana de la resta d'ENP de Catalunya de la participació d'associacions i empreses en la gestió.

11.4.4. Equipaments i infraestructures.

La valoració de l'existència d'equipaments i infraestructures a l'interior de l'espai assoleix un 8 en una escala de 0 a 10, essent de les més altes dels ENP de Catalunya. A l'exterior de l'espai la valoració es de 3 en la mateixa escala, per altra banda dins el rang de la puntuació mitjana obtinguda per altres espais.

La puntuació obtinguda quant a la disponibilitat de mitjans per a la prevenció i lluita contra els incendis forestals és la màxima (5 sobre 5 punts). Puntuació més baixa (2 sobre 5) obté el grau d'utilització de les noves tecnologies aplicades a la gestió, fonamentalment per la manca d'aplicació dels sistemes d'informació geogràfica (SIG). Finalment, el grau d'ambientalització dels equipaments és alt (4 sobre 5), només mancant una major aplicació dels principis de l'arquitectura bioclimàtica que es lògica en els equipaments més antics.

L'accessibilitat amb vehicle es considera mitjà (0,27 accessos/1000 ha) , mentre que l'accessibilitat amb transport públic és baixa, però no pitjor que a la majoria d'ENP, on és inexistent al 51% dels de Catalunya.

11.5. Avaluació del funcionament.

11.5.1. Grau de formalització dels procediments.

La valoració del grau de formalització dels procediments s'ha valorat com alt i es troba en la banda més alta entre els ENP (només 3 assoleixen la màxima puntuació i 8 similar a la del parc natural del Montseny). S'ha de dir però que una de les mancances era la manca d'un procés d'ordenació que no es fa i s'estableix de cara al futur, i per

altra banda, la implantació d'una norma de qualitat, també recentment aplicada. Per tant, entenem que hores d'ara s'ha assolit o s'assolirà en poc temps el màxim grau de formalització dels equipaments, passant a ser un espai modèlic en aquest sentit.

11.5.2. Grau d'execució de les actuacions programades.

El grau d'execució de les actuacions programades és molt alt, com hauria de ser normal, tot i que dels 36 ENP de Catalunya amb gestió un 30% ja no disposen de programa anual, i dels que en tenen un 44% el seu grau de compliment és baix.

11.5.3. Disciplina, informes preceptius i coordinació administrativa.

L'índex de denúncies o contenciosos és molt baix (menys d'1 denúncia/1000 ha), mentre que els informes preceptius emesos són mitjans en nombre (uns 10 informes/1000 ha), sense que s'hagi pogut establir el grau de concordança entre els informes preceptius emesos i les autoritzacions administratives finals. En aquest sentit, com és general als ENP de Catalunya, l'aplicació de mesures disciplinàries és força baix en general perquè els òrgans gestors ni solen tenir capacitat sancionadora, ni acostumen a ser informats de les denúncies que puguin cursar altres organismes, ni es fa un seguiment exhaustiu de les autoritzacions administratives finals.

11.5.5. Recerca.

El nombre de projectes de recerca realitzats en els darrers cinc anys amb el suport de l'òrgan gestor superen el centenar, dels quals un 65% estan relacionats amb la gestió, per tant, el grau de recerca vinculat a la gestió cal valorar-la com alt.

11.6. Avaluació de les activitats i serveis.

11.6.1. Atenció als visitants i senyalització.

Com a mínim un 15% de les visites al parc són ateses als equipaments del parc que no és una xifra baixa atenent al nombre de visitants totals (més de mig milió) i l'extensió de la seva superfície (per altra banda com és el cas d'un 44% dels ENP de Catalunya).

El grau de senyalització tant d'accessos com de límits es valora com adequada i alta com a valoració global, en contra de la valoració de baixa del 78% d'ENP de Catalunya. L'indicador de plafons informatius és d'1,09/1000 ha i l'indicador de camins i itineraris senyalitzats de 2,16 km/1000 ha, xifres considerades adequades.

El personal dedicat al servei dels visitants és de 34 persones (un 31,5% de treballadors del parc destinat al servei dels visitants), una proporció del 50% que només se supera a 5 ENP (el 14%).

11.6.2. Ajuts a la població local.

Al parc natural del Montseny els ajuts als Ajuntaments són de l'ordre de 5 euros/ha/any, mentre que els rebuts per propietaris són de l'ordre de 7,5 euros/ha/any. Pel conjunt d'ENP de Catalunya el 88% dels ajuts es destina a Ajuntaments i tan sols un 9% a propietaris, la qual cosa afortunadament canviï al Montseny. Del total dels ajuts, als propietaris dels ENP de Catalunya, el parc natural del Montseny representa de l'ordre d'un 30% del total, la qual cosa és una xifra molt significativa. L'estudi efectivament ja senyala que *"cal concloure que els ajuts econòmics que han rebut els propietaris i les associacions són molt baixos en el conjunt dels ENP, una valoració que s'accentua encara més en considerar que la major part de la superfície dels ENP de Catalunya és de propietat privada"*.

11.6.3. Activitats educatives, recerca i publicacions.

Es dona una valoració de 10 en una escala de 0 a 10 a les publicacions científiques relacionades amb els diferents valors, les funcions i els serveis del parc, aconseguint un valor mitjà o alt tan sols el 12% dels ENP de Catalunya.

El nombre de publicacions de divulgació des de la creació del parc natural són 67, que suposa unes 3 publicacions de divulgació/any, xifra que es troba entre les més altes dels ENP de Catalunya.

Les activitats educatives es valoren com molt desenvolupades (màxim nivell), mentre que tan sols a un 20% dels ENP de Catalunya les activitats educatives han tingut un grau de desenvolupament important, tot i que allà on s'han desenvolupat més aquestes activitats a estat als parcs naturals.

11.7. Avaluació dels resultats.

11.7.1. Canvis en el patrimoni natural i cultural.

No s'ha pogut fer a l'estudi una valoració dels canvis en els elements geològics i en les espècies clau. Però quant als hàbitats es consideren estables a llarg termini tan sols els boscos de ribera, mentre que tendeixen a disminuir a llarg termini les avetoses i les fagedes climàctiques, mentre que l'estatge subalpí es considera que pot desaparèixer a llarg termini i tan sols els alzinars tendeixen a augmentar. En tot cas, la valoració a curt termini és una tendència a l'estabilitat de tots aquests hàbitats.

No s'ha constatat la desaparició de cap espècie al parc natural i la valoració del canvi en els usos del sòl es considera baixa (tan sols un 1,88% de la superfície del parc ha experimentat canvis entre els anys 1987 i 1997).

Finalment, es consideren positius els canvis en l'estat del patrimoni arquitectònic i arqueològic, com ocorre majoritàriament als ENP de Catalunya.

11.7.2. Impactes en el patrimoni natural.

Es considera baix el grau d'afectació d'impactes negatius deguts a activitats constatant-se tan sols entre els impactes negatius a activitats autoritzades els de les pedreres i canteres que afecten a 25,2 ha, mentre que no s'han detectat activitats no autoritzades.

Es constata també una millora de l'estat ecològic dels cursos hídrics del parc natural, mentre que es valora com estable l'evolució de la qualitat dels aqüífers.

11.7.3. Canvis en la freqüentació.

Tot i que no s'ha valorat aquest canvi per manca de dades l'any 1977 quan es va aprovar el Pla especial, potser caldria dir que actualment hi ha una tendència a l'estabilització.

11.7.4. Canvis en l'educació, la sensibilització i la percepció.

Tan els canvis en l'educació i la sensibilització com en la percepció de la qualitat del medi natural i del paisatge s'han valorat com positius.

11.7.5. Canvis socioeconòmics.

L'activitat econòmica induïda s'ha valorat amb un 8 en una escala fins a 10. El nombre de llocs de treball generats és de 76 de forma directa, però n'hi ha 30 més amb caràcter temporal inclosos al Pla d'Informació (en conveni amb els Ajuntaments) i 42 més, també temporals, al Pla de Vigilància i Prevenció d'Incendis forestals (també en conveni amb els Ajuntaments).

L'estudi conclou que fent una extrapolació de les dades disponibles es pot intuir que l'evolució de la renda familiar bruta dels municipis del Parc natural supera la tendència de les rendes familiars de Catalunya.

Tot i que la població activa total ha crescut un 3,79% en els municipis amb més d'un 75% de la seva superfície dins del Parc (1.232 persones actives l'any 1996) hi ha una clara disminució de les actives en el sector primari (-2,33%) i secundari (-5,91%), davant d'un creixement de l'1,27% en el sector terciari i el 6,97% en la construcció. Hi ha també una clara disminució de les explotacions agràries en aquest àmbit així com de les terres llaurades (-3,47%).

També, encara que la població local en aquests municipis amb més del 75% del seu territori dins del Parc ha augmentat entre els anys 1981 i 1996 (un 5,68%) hi ha un clar envelliment de la població, amb una disminució de l'11% del grup d'edat de menys de 18 anys i l'augment del 6,39% del grup entre 18 i 65 anys i del 4,59% del grup de més de 65 anys.

12. Proposta d'un sistema d'indicadors per a l'anàlisi de la gestió.

12.1. Introducció.

L'avaluació continuada de la gestió realitzada serà en el futur molt més senzilla si s'estableix un sistema d'indicadors pensats específicament per a l'anàlisi de la gestió.

Les característiques que han de tenir els indicadors escollits en aquest cas serien les següents:

- a) han de servir per a l'anàlisi de la gestió del parc natural del Montseny específicament, i no pas per fer comparatives amb d'altres espais, encara que òbviament alguns indicadors permetin també aquesta funció
- b) han de ser fàcilment aplicables, i per tant, basats en paràmetres d'aplicació immediata a partir de les fonts d'informació ja disponibles, com per exemple, les memòries anuals
- c) han de donar resultats inequívocs quant a l'avaluació de la gestió, i per tant, defugir d'aquells que poden tenir interpretacions diverses o contradictòries
- d) han de poder servir per fixar-se objectius a curt termini, per exemple, dins dels programes d'actuació a 4 anys vista

Classificarem aquests indicadors en els mateixos sis grups en què s'han classificat dins del sistema d'avaluació d'espais naturals de Catalunya, que ens sembla una proposta molt treballada metodològicament i que permetrà alhora poder fer comparatives. Així, farem aquesta proposta d'indicadors subdividida en els següents:

- a) indicadors de l'estat del parc: aquests permetran la valoració de les seves característiques espaials, de l'estat del seu medi natural, de les pressions i amenaces que pateix de les activitats productives que s'hi desenvolupen i el seu estat socioeconòmic
- b) indicadors de la legislació i planificació, que valoraran el grau d'adequació del pla a la legislació vigent, grau de planificació de la gestió, el grau de compliment dels objectius definits, etc
- c) indicadors dels mitjans disponibles, quant als recursos materials, de personal, pressupostaris, etc
- d) indicadors del funcionament, bàsicament el grau de formalització dels procediments, el grau d'execució de les actuacions programades, i el grau de compliment de la normativa
- e) indicadors de les activitats i serveis, que avaluen l'atenció als visitants, els ajuts a la població local i les activitats educatives, de recerca i publicacions
- f) indicadors dels resultats, que avaluen els canvis ocorreguts en l'àmbit territorial del Parc quant al patrimoni natural i

cultural, els impactes ambientals, o en la percepció dels habitants i visitants

12.2. Proposta d'indicadors d'avaluació de l'estat del Parc.

D'acord amb la classificació anterior, els indicadors que es proposen dins de cada grup són els següents:

- a) indicadors de l'estat del Parc: els indicadors relacionats amb l'estat de conservació del medi físic i natural (flora, fauna i hàbitats d'interès comunitari) s'haurien de definir dins del pla de seguiment dels paràmetres ecològics, tal com ja està previst a la programació 2005-2007.
Els altres indicadors que es proposen dins d'aquest apartat són els següents:
 - 1.1. Estat de reconstitució: hàbitats forestals climàtics en relació als hàbitats forestals totals
 - 1.2. Estat de fragmentació: espais oberts productius o climàtics sobre superfície total del Parc
 - 1.3. Grau de risc i amenaces: índex d'acord amb la fitxa adjunta
 - 1.4. Evolució de la població: densitat de residents permanents dins del Parc
 - 1.5. Evolució de la superfície productiva: percentatge de la superfície productiva pel sector primari al Parc
- b) indicadors de la legislació i planificació: aquests indicadors haurien de posar-se en marxa en el moment de l'aprovació del nou Pla especial ja que actualment o no hi ha elements per valorar o es troben molt desfasats. Però aquests serien dos:
 - 2.1. Grau de planificació del usos i les activitats: índex d'acord amb la fitxa adjunta
 - 2.2. Grau de compliment dels objectius establerts en la planificació vigent: índex d'acord amb la fitxa adjunta
- c) indicadors dels mitjans disponibles:
 - 3.1. Percentatge del personal fent tasques de gestió directa: índex d'acord amb la fitxa adjunta
 - 3.2. Grau d'eficiència dels equipaments: valora la seva eficiència en funció dels visitants realment atesos en relació al nombre d'equipament en servei, d'acord amb la fitxa adjunta
 - 3.3. Evolució de la inversió: pressupost total destinat exclusivament a gestió activa del territori per unitat de superfície, amb els condicionants expressats a la fitxa adjunta

d) indicadors de funcionament:

- 4.1. Grau de formalització dels processos, d'acord amb l'índex definit en fitxa adjunta
- 4.2. Grau d'execució de les actuacions programades anualment, d'acord amb l'índex definit en fitxa adjunta

e) indicadors de les activitats i serveis:

- 5.1. Freqüentació i visites ateses: d'acord amb l'índex definit en fitxa adjunta
- 5.2. Grau de mitjans d'informació: senyalització, informació, itineraris, publicacions, punts d'informació, personal dedicat al servei dels visitants, etc, d'acord amb l'índex definit en fitxa adjunta
- 5.3. Evolució de les denúncies i informes preceptius, d'acord amb l'índex definit en fitxa adjunta
- 5.4. Evolució dels ajuts a la població local, en pressupost per unitat de superfície i any
- 5.5. Índex de participació en la recerca i activitats científiques, d'acord amb l'índex definit en fitxa adjunta
- 5.6. Activitats educatives, d'acord amb l'índex definit en fitxa adjunta

f) indicadors de resultats: els indicadors dels canvis en l'estat del medi físic, natural i ecològic s'haurien de definir dins del pla de seguiment dels paràmetres ecològics. Aquí definirem altres índexs relacionats amb la població, la socioeconomia i els impactes que sofreix el Parc:

- 6.1. Evolució dels incendis forestals: d'acord amb l'índex definit en fitxa adjunta
- 6.2. Evolució de l'activitat econòmica induïda: d'acord amb l'índex definit en fitxa adjunta
- 6.3. Evolució de les rendes familiars i l'ocupació de la població local: d'acord amb l'índex definit en fitxa adjunta

De fet, molts dels indicadors dels canvis no poden ser avaluats anualment ja que o bé els canvis anuals són massa insignificants per ser detectables, o bé no hi ha dades interanuals (estadístiques o enquestes) per a la seva avaluació. És per això que caldria fer uns indicadors per a l'avaluació dels canvis cada 10 anys.

A continuació presentem unes fitxes on s'explica de forma detallada el càlcul dels índexs per a cada indicador, així com la tendència desitjada. El primer càlcul dels indicadors podria fer-se per l'inici o entrada en vigor de la revisió del Pla especial.

Per a la implantació d'aquest sistema d'indicadors caldria els següents requisits previs:

- a) la seva introducció com a indicadors dins dels diferents capítols de la programació interanual i al pla d'actuació anual
- b) el càlcul anual dels indicadors a les memòries anuals de gestió i la valoració de la seva evolució
- c) la implantació d'un sistema d'informació geogràfica que permeti l'anàlisi territorial de l'evolució de certs paràmetres de forma àgil i immediata

Entenem que la seva aplicació per tant no pot ser immediata fins a que siguin efectius els mitjans necessaris per a permetre aquesta avaluació completa, però és molt important començar ja des d'ara amb la valoració de la majoria d'indicadors que sí són calculables.

1.1. Estat de reconstitució
Descripció
Es valorarà l'extensió ocupada per hàbitats forestals de caire climàtic.
Tipus
Estat
Sistema de càlcul
Es calcularà el percentatge que sobre el total representa cada tipus diferent d'hàbitat que hagi estat cartografiat. Un cop obtinguda aquesta dada es determinarà el percentatge del parc ocupat per hàbitats en fases de successió inicial, intermitja i avançada.
Font de les dades
Mapa d'Hàbitats de Catalunya elaborat pel Departament de Biologia Vegetal de la Universitat de Barcelona, i les seves futures revisions. En el cas de que en el futur els serveis tècnics del parc natural del Montseny disposin d'un GIS que els permeti d'actualitzar les bases de dades georreferenciades es podria utilitzar aquesta eina per calcular l'indicador anualment.
Protocol de presa de mesures
S'utilitzaran les dades que faciliti el Departament de Biologia Vegetal de la Universitat de Barcelona, o les pròpies dels serveis tècnics del parc quan siguin disponibles.
Tendència desitjada
Augment dels hàbitats forestals climàtics.
Càlcul de l'índex
L'índex de reconstitució s'obtindrà com el percentatge dels hàbitats forestals climàtics sobre la superfície total dels hàbitats forestals.

1.2. Estat de fragmentació
Descripció
Es valorarà el grau de fragmentació de les cobertes del sòl.
Tipus
Estat
Sistema de càlcul
Es calcularà el percentatge que sobre el total representa cada tipus diferent de coberta de sòl (bosc arbrat 1, bosc arbrat 2, matollars, prats, improductiu natural, improductiu artificial i conreus)
Font de les dades
Mapa de les Cobertes del Sòl a Catalunya del Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF) i les seves futures revisions. En el cas de que en el futur els serveis tècnics del parc natural del Montseny disposin d'un GIS que els permeti d'actualitzar les bases de dades georreferenciades es podria utilitzar aquesta eina per calcular l'indicador anualment.
Protocol de presa de mesures
Pels espais inclosos al PEIN, les dades referents a les cobertes del sòl ja figuren en els volums de l'Inventari Ecològic Forestal de Catalunya del Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF). L'índex de fragmentació s'obtindrà a partir de les dades que faciliti el CREAF o les pròpies dels serveis tècnics del parc quan siguin disponibles.
Tendència desitjada
Augment de l'índex de fragmentació.
Càlcul de l'índex
L'índex de fragmentació s'obtindrà a partir del quocient entre el nombre de polígons i el nombre de cobertes existents.

1.3. Grau de risc i importància de les amenaces
Descripció
Es vol valorar la importància del grau de risc i de les amenaces susceptibles d'afectar el parc.
Tipus
Estat
Sistema de càlcul
S'estableix un índex de 0 a 10.
Font de les dades
Òrgan gestor del parc, població resident, administració sectorial, ajuntaments, etc.
Protocol de presa de mesures
En la valoració de les amenaces i riscos es tindran en compte els següents aspectes: - es té constància de l'existència de zones afectades per la sobrefreqüentació (afectacions a la vegetació, sòls compactats, erosió de camins, visites no autoritzades a zones sensibles, etc.) o s'han produït pertorbacions d'origen antròpic o afavorides per l'activitat humana (incendis forestals, inundacions a causa del buidat d'embassaments, esllavissaments resultants de l'obertura de pistes, etc.), - s'aboquen aigües residuals urbanes o d'origen ramader a la xarxa hidrogràfica, les aigües fluvials arriben al parc amb algun grau de contaminació d'origen antròpic, o els aqüífers, - existeix algun focus emissor d'origen industrial o instal·lacions de cogeneració d'una potència tèrmica superior a 1 MWt o es té coneixement d'efectes causats per la pluja àcida, - s'aboquen, emmagatzemen o tracten residus de qualsevol tipus (urbans, runams, ramaders, etc.), - es produeix algun procés de degradació del sòl (erosió, salinització, assecament d'aiguamolls, etc.), s'afecten negativament els seus recursos geològics (activitats extractives, etc.) o hi ha algun tipus de risc geològic, - es té constància de problemes causats per espècies al·lòctones (invasió d'hàbitats, depredació, etc.) o s'introdueixen per a la pràctica de la caça o la pesca, - existeix pressió urbanística per límits del parc en sòl urbà o urbanitzable o que limiti o inclogui amb alguna urbanització o segones residències o vulneracions de la legalitat urbanística, - l'ús dels recursos naturals es fa en un grau superior a la seva taxa de renovació (disminució del nivell freàtic, repoblacions cinegètiques o piscícoles, disminució de les captures en la pesca marina, substitució de boscos per plantacions, roturacions, urbanització, etc.), - es té constància de denúncies, contenciosos administratius o altres actes similars per incompliment de la normativa del parc o sectorial, i - s'hi ha realitzat algun projecte o construït alguna instal·lació que hagi requerit l'aplicació del procés d'avaluació de l'impacte ambiental o existeix pressió de les infraestructures.
Tendència desitjada
Que disminueixi fins a assolir el grau mínim possible.
Càlcul de l'índex
Com a màxim s'atorgarà un punt per a cada una de les qüestions abans citades. Per a cada qüestió es valorarà entre 0 a 1 en funció del nombre de amenaces o riscos específics per a cada qüestió plantejada

1.4. Evolució de la població	
Descripció	
	Es vol determinar la densitat de residents permanents al parc i la relació entre la població de fet i la de dret.
Tipus	
	Estat
Sistema de càlcul	
	Habitants/km ² i quocient entre el nombre màxim de residents al parc i el nombre de residents de dret.
Font de les dades	
	Ajuntaments i òrgan gestor del parc.
Protocol de presa de mesures	
	S'agafarà la dada corresponent a la població censada a l'interior del parc i es calcularà la relació entre la població de fet i la població de dret, de manera que el resultat sigui més alt com major sigui el nombre de residents temporals al parc.
Tendència desitjada	
	Com a mínim, el manteniment de la població censada permanent a l'interior del parc i al manteniment de la relació entre la població de fet i la de dret.
Càlcul de l'índex	
	Nombre d'habitants de dret permanents dins del parc entre la superfície del parc, expressat en hab/km ²
	Relació entre la població de dret i la de fet (quocient directe entre ambdues dades)

1.5. Evolució de la superfície productiva
Descripció
Es vol conèixer la superfície del parc que és objecte d'algun aprofitament productiu pel sector primari i valorar la seva pressió damunt el medi natural.
Tipus
Estat
Sistema de càlcul
Percentatge de la superfície total del parc objecte d'algun tipus d'aprofitament productiu i establiment d'una escala ordinal de cinc graus de pressió agropecuària, forestal o pesquera professional: molt forta, forta, mitja, baixa o nul·la.
Font de les dades
Òrgan gestor, ajuntaments, propietaris, Departament de Medi Ambient, oficines comarcals del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, treball de camp, etc.
Protocol de presa de mesures
Es determinarà la superfície dedicada a la producció agrícola, ramadera, forestal o pesquera professional. Llevat dels aprofitaments forestals, en les altres activitats productives solament es comptabilitzaran aquelles que hagin romàs actives els darrers tres anys. En aquells indrets on s'hi duguin a terme dues activitats productives, com per exemple silvicultura i ramaderia, es comptabilitzarà com a una única superfície.
Tendència desitjada
Com a mínim al manteniment de la superfície productiva.
Càlcul de l'índex
Quocient entre la superfície productiva calculada d'acord amb el sistema de càlcul abans esmentat i la superfície total del parc.

2.1. Grau de planificació dels usos i les activitats
Descripció
Es vol saber fins a quin punt l'aprofitament dels recursos naturals del parc està convenientment planificat.
Tipus
Planificació i legislació
Sistema de càlcul
Es determinarà el percentatge de la superfície del parc (privada i pública) en la qual és permès i possible l'aprofitament dels recursos naturals. Dins d'aquesta superfície, es calcularà el percentatge que disposa d'algun instrument de planejament, ordenació o aprofitament d'aquests recursos.
Font de les dades
Òrgan gestor del parc i administració sectorial (forestal, caça, pesca, ramaderia, aigües, etc.).
Protocol de presa de mesures
Es determinarà, dins la superfície del parc les àrees on és permès i possible l'aprofitament dels recursos naturals, la superfície abastada per qualsevol tipus de pla que, degudament aprovat per l'administració sectorial competent, ordeni i reguli l'ús dels recursos naturals amb finalitat productiva (plans tècnics de gestió i millora forestal, plans de gestió cinegètica o piscícola, plans de restauració, etc.). No es tindran en compte aquells instruments de planejament que tenen com a finalitat bàsica la conservació dels diferents components del medi natural (parc, zones de domini públic marítim o hidràulic, etc.).
Tendència desitjada
Que augmenti fins arribar a abastar la totalitat de la superfície del parc
Càlcul de l'índex
Es calcularà el percentatge de la superfície del parc que disposa d'instruments de planejament sobre el total de la superfície del parc on és permès l'ús dels recursos naturals. Aquest percentatge es calcularà per als següents recursos naturals aprofitables: gestió forestal, gestió cinegètica i gestió piscícola.

2.2. Grau de compliment dels objectius establerts en la planificació vigent
Descripció
Es tracta d'avaluar el grau d'assoliment dels objectius específics definits en la programació triennial del parc natural.
Tipus
Planificació i legislació
Sistema de càlcul
A partir dels indicadors de resultats que ja apareixen a les fitxes de la programació 2005-2007, i concretament l'indicador definit com "nivell d'assoliment dels objectius" per a cada fitxa.
Font de les dades
Òrgan gestor del parc.
Protocol de presa de mesures
De les memòries anuals on s'indiquen les actuacions realitzades i el seu contrast amb la descripció de les mateixes actuacions amb la respectiva previsió econòmica de les fitxes de la programació triennial (actualment es disposa de la 2005-2007).
Tendència desitjada
Que augmenti el nivell d'assoliment dels objectius específics planificats.
Càlcul de l'índex
El nivell d'assoliment dels objectius específics de cada fitxa del pla triennial d'actuacions es calcularà en percentatge. Un cop obtingut cada percentatge s'obtindrà la mitjana total d'aquests percentatges. Entenem que aquest índex es calcularà cada tres anys, al final del període establert en cada programació triennial, per tant la primera dada serà la de fi de l'exercici 2007.

3.1. Percentatge del personal fent tasques de gestió directa
Descripció
Es vol conèixer el pes del personal destinat exclusivament a fer tasques de gestió directa de l'espai dins del total de personal adscrit a l'espai.
Tipus
Mitjans
Sistema de càlcul
Percentatge del nombre de personal tècnic fent tasques de gestió directa dels recursos naturals i culturals de l'espai en relació al conjunt del personal adscrit a l'espai que inclou la resta de personal realitzant activitats generals i administratives.
Font de les dades
Òrgan gestor del parc.
Protocol de presa de mesures
A partir de les dades anuals de personal contractat, sense incloure el personal temporal ni el vinculat a concessions. Tampoc es comptarà el personal destinat a tasques d'ús públic i educació ambiental que en aquest cas és quasi exclusivament vinculat a concessions.
Tendència desitjada
A l'augment d'aquest percentatge, ja que és una exigència d'eficàcia en la gestió pública que el cost de personal tingui una traducció pràctica en la gestió del territori i no en l'augment de la gestió administrativa, que implicaria una clara tendència a la burocratització de la gestió.
Càlcul de l'índex
Personal tècnic a temps complet contractat directament per les Diputacions fent tasques de gestió directa dels recursos naturals dividit entre el nombre total del personal contractat a temps complet adscrit al parc i multiplicat per cent.

3.2. Grau d'eficiència dels equipaments	
Descripció	
Es vol conèixer el grau d'eficiència dels equipaments per a la funció per la qual s'han creat que és l'ús públic (informació i serveis bàsics) i educació ambiental.	
Tipus	
Mitjans	
Sistema de càlcul	
Percentatge del nombre de visitants que són atesos als diferents equipaments en relació al nombre de visitants anuals al parc natural i dividits per nombre d'equipaments totals en servei amb tasques d'atenció al públic.	
Font de les dades	
Memòries anuals d'activitats, d'acord amb les dades facilitades per cada centre i les dades del nombre de visitants anuals estimades per les dades de l'estudi de freqüentació anual.	
Protocol de presa de mesures	
Cal que el càlcul del nombre de visitants anuals realitzat anualment en l'estudi de freqüentació segueixi el mateix criteri i metodologia any rera any, o si es canvia tenir-ho en compte a l'hora d'interpretar l'índex.	
Tendència desitjada	
A l'augment de l'índex, ja que una disminució voldria dir que no és necessari el manteniment d'un nombre tan gran d'equipaments d'informació com ara, ja sigui per disminució efectiva dels seus visitants del par o per manca d'atracció dels equipaments.	
Càlcul de l'índex	
És el nombre resultant del percentatge de visitants realment atesos als equipaments en relació als visitants entrants al parc, i dividir aquest percentatge resultant per nombre d'equipaments en servei aquell any.	

3.3. Evolució de la inversió	
Descripció	
Es vol detectar l'evolució efectiva de la inversió destinada efectivament a la gestió en relació al pressupost anual assignat al parc, tenint en compte a més la depreciació corrent anual.	
Tipus	
Mitjans	
Sistema de càlcul	
Percentatge de l'increment anual del pressupost total del parc descomptant l'IPC anual, com indicador de l'increment real a preus constants. Percentatge dels capitals del pressupost destinats a la gestió directa (descomptant la compra de finques) en relació al pressupost. Total incloent personal (capítol 1) i la imputació ponderada dels serveis centrals de la Diputació.	
Font de les dades	
Memòria anual d'activitats.	
Protocol de presa de mesures	
El pressupost destinat anualment a la gestió és el destinat als subprogrames de conservació i tractament físic del territori (en aquest cas descomptant la inversió directa en compra de finques), del foment del desenvolupament i participació, i d'ús social i educació ambiental, en el conjunt de capítols 2,4,6 i 7. El pressupost total destinat al parc és el total referent a la memòria anual que també inclou les activitats generals i de suport, el personal (capítol 1) i la imputació ponderada del pressupost dels serveis centrals.	
Tendència desitjada	
Al manteniment com a mínim del percentatge anual, i a l'augment del percentatge del pressupost destinat a la gestió directa, ja que altrament significa un augment de la burocratització de la gestió i/o disminució de l'eficiència del personal adscrit al parc i/o un sobredimensionament de les despeses materials, de funcionament o de manteniment, i/o un sobredimensionament dels serveis centrals de la Diputació que no es tradueix en una major eficiència en la gestió.	
Càlcul de l'índex	
Percentatges indicats anteriorment en basi a les xifres concretes dels capítols del pressupost indicats a les memòries anuals.	

4.1. Grau de formalització dels processos													
Descripció													
Es pretén determinar si les activitats i els serveis que ofereix el parc es regeixen per processos formalitzats.													
Tipus													
Funcionament													
Sistema de càlcul													
S'estableix una escala ordinal de cinc graus: màxima, alta, mitja, baixa i nul·la. A partir de les dades d'una matriu específica es considerarà que la formalització de processos és: - màxima, quan tots els processos estiguin formalitzats per escrit, auditats i revisats, i n'hi hagin dels grups E, F i S, - alta, quan la majoria dels processos estiguin formalitzats, auditats i revisats, i n'hi hagi dels tres grups, - mitja, quan la majoria de processos estiguin formalitzats per escrit, i alguns auditats o revisats, encara que manquin processos d'un determinat grup, - baixa, quan algun procés estigui formalitzat per escrit, i - nul·la, quan no hagi cap procés formalitzat per escrit, ni auditat, ni revisat.													
Font de les dades													
Òrgan gestor del parc.													
Protocol de presa de mesures													
La matriu consta d'una llista de les possibles actuacions a realitzar al parc i de quatre columnes: - la primera columna valora si aquestes actuacions es realitzen o no a l'ENP auditat, - la segona columna valora si s'ha formalitzat per escrit el procés a seguir en la realització de cada una d'aquestes actuacions -aquest procés per escrit ocuparia un o dos fulls en forma de diagrama, mentre que en forma de procediment no superaria habitualment els 10 fulls-, - la tercera columna valora si el procés té algun mecanisme auditor, que hagi registrat per escrit el grau de compliment de l'actuació, l'adequació a la realitat, o les incidències sorgides. - la quarta columna valora si s'apliquen o estableixen mecanismes correctors en les disfuncions, incidències o no conformitats generades.													
Tendència desitjada													
Que augmenti el nombre d'activitats i serveis existents que es regeixen per processos formalitzats, que siguin auditats i revisats anualment.													
Càlcul de l'índex													
El càlcul de l'índex es realitzarà analitzant en la matriu abans indicada els següents processos: <table> <tr> <td>E: Estratègics: Planificació de la gestió</td><td>S: Suport: Vigilància</td></tr> <tr> <td>Programa d'actuació i pressupost</td><td>Manteniment</td></tr> <tr> <td>Equipaments</td><td>Seguiment</td></tr> <tr> <td>Participació</td><td>Control financer</td></tr> <tr> <td></td><td>Resolució de conflictes</td></tr> <tr> <td></td><td>Establiment de bones pràctiques</td></tr> </table> F: Fonamentals: Formació i capacitació - Recerca - Gestió de recursos naturals - Gestió de recursos culturals - Gestió de l'ús públic - Gestió del personal - Normes de qualitat - Comunicació - Avaluació		E: Estratègics: Planificació de la gestió	S: Suport: Vigilància	Programa d'actuació i pressupost	Manteniment	Equipaments	Seguiment	Participació	Control financer		Resolució de conflictes		Establiment de bones pràctiques
E: Estratègics: Planificació de la gestió	S: Suport: Vigilància												
Programa d'actuació i pressupost	Manteniment												
Equipaments	Seguiment												
Participació	Control financer												
	Resolució de conflictes												
	Establiment de bones pràctiques												

4.2. Grau d'execució de les actuacions programades anualment
Descripció
Es tracta de comprovar el grau d'execució de les actuacions programades en el Programa anual d'activitats.
Tipus
Funcionament
Sistema de càlcul
A partir del grau d'execució de 10 actuacions concretes a realitzar en el termini d'un any i amb pressupost perfectament definit.
Font de les dades
L'equip auditor extern acreditador del sistema de qualitat del parc triarà a l'inici de cada exercici i dins del programa d'activitats anuals quines serien les 10 actuacions a analitzar triades de forma aleatòria entre les que compleixin el criteri de ser actuacions concretes, localitzades sobre el terreny, pressupostades i executables dins de l'any previst.
Protocol de presa de mesures
Les 10 actuacions concretes es triaran entre les dels següents subprogrames: a) 5 de conservació i tractament físic del territori, com restauració d'activitats extractives, fonts, espais degradats, etc., realització de treballs silvícoles, construcció de punts d'aigua, etc. dins dels treballs per a la prevenció d'incendis forestals, etc. b) 3 de foment del desenvolupament i participació, com actuacions concretes d'arranjament i millora en pistes d'ús públic, o actuacions concretes de manteniment i millora de la senyalització. c) 2 d'educació ambiental i ús social, com actuacions concretes d'arranjament o construcció d'una àrea d'aparcament, la creació d'un itinerari autoguiat, el disseny i realització d'una exposició o l'execució d'una obra concreta en un equipament, per exemple.
Tendència desitjada
A l'augment del grau d'execució de les actuacions.
Càlcul de l'índex
La mitjana dels 10 percentatges obtinguts del grau de compliment de les 10 actuacions triades aleatòriament entre les que compleixen els següents requisits abans esmentats.

5.1. Freqüentació i visites ateses	
Descripció	
Es vol mesurar el nombre de visites ateses en els equipaments del parc i conèixer la seva proporció respecte al conjunt dels visitants que rep el parc.	
Tipus	
Activitats i serveis	
Sistema de càlcul	
Percentatge del nombre total de visites rebudes que han estat atesos als equipaments del parc al llarg del darrer any	
Font de les dades	
Òrgan gestor del parc, concessionaris o entitats vinculades al parc que siguin responsables de l'atenció als visitants	
Protocol de presa de mesures	
Es consideren visites ateses les que han estat comptabilitzades o estimades així pels responsables dels equipaments, tant si l'atenció ha estat personalitzada com si s'ha fet per altres mitjans (ecomuseus interactius, vídeos, plafons informatius, etc). Es consideraran equipaments del parc els següents: centres d'informació, d'interpretació o de documentació, ecomuseus, escoles de natura, itineraris guiats, etc. No es consideraran aquells equipaments que no tenen com a principal objectiu el millorar de manera activa els coneixements o el grau de sensibilització dels visitants al parc, com és ara les àrees d'esplai i d'acampada o camins senyalats però sense cap tipus de guiatge. Només es recolliran les dades del darrer any.	
Tendència desitjada	
Que s'incrementi, mantingui o redueixi en funció dels objectius del parc.	
Càlcul de l'índex	
Percentatge directe entre els dos valors abans esmentats.	

5.2. Grau de mitjans d'informació
Descripció
Es vol conèixer el nivell dels mitjans d'informació existents al parc quant a nombre i característiques.
Tipus
Activitats i serveis
Sistema de càlcul
Per puntuació del 0 al 1 en funció de les característiques de 10 tipus d'equipaments i infraestructures destinades a oferir informació especificades més endavant.
Font de les dades
Òrgan gestor del parc.
Protocol de presa de mesures
Els equipaments i infraestructures a considerar seran les següents: 1. oficina del parc 2. centre d'informació o interpretació 3. centre de documentació 4. centre de recuperació o de recerca 5. escola de natura o itineraris pedagògics 6. aguits o miradors 7. àrees d'esplai o d'acampada 8. itineraris excursionistes o circuits de natura 9. aparcaments 10. plafons informatius Per a cada tipus d'equipament o infraestructura a considerar es tindrà en compte per a la seva valoració entre 0 i 1, el nombre de diferents equipaments existents, la seva dependència directa o no de l'òrgan gestor i la qualitat dels diferents equipaments.
Tendència desitjada
Com a mínim al manteniment si s'estabilitza el nombre de visitants anual del parc.
Càlcul de l'índex
Valor entre 0 i 10 per suma dels 10 valors entre 0 i 1 que s'obtingui per a cada un dels 10 tipus d'equipament i infraestructures abans indicats.

5.3. Evolució de les denúncies i informes preceptius
Descripció
Es tracta de valorar el nombre de denúncies que l'òrgan gestor del parc o l'administració responsable ha cursat per infraccions que han tingut lloc en el parc al llarg de l'any i el nombre de contenciosos administratius interposats contra actes de l'Administració pública que afectin negativament els sistemes naturals del parc o els seus objectius de protecció. També es tracta de valorar el nombre d'informes preceptius que l'òrgan rector del parc o l'administració responsable ha emès en relació a plans, projectes o activitats que es preveu dur a terme en el parc i el grau de concordança amb les autoritzacions administratives relacionades que s'han atorgat.
Tipus
Activitats i serveis
Sistema de càlcul
Es mesura el nombre total anual de denúncies emeses i contenciosos iniciats, a partir del promig dels tres darrers anys, i es calcula la relació entre aquesta magnitud i la superfície del parc expressada en 1000 ha (denúncies/1000 ha; contenciosos/1000 ha). Es mesurarà el nombre total anual d'informes emesos al llarg d'un any i la relació entre els informes emesos i la superfície de parc, expressada en nombre d'informes/1000 ha. En segon lloc es mesurarà el percentatge d'autoritzacions administratives que concorden plenament amb l'informe preceptiu. Es considerarà que la concordança és - Bona, quan coincideixin al 100%, - Mitjana, quan coincideixin del 99%-75%, - Baixa, quan coincideixin del 75%-50%, - Molt baixa, quan coincideixin menys del 50%, o - Inexistent, quan no hi hagi coincidència. En el cas d'informes favorables condicionats, es considerarà que concorden plenament quan l'autorització administrativa incorpora totes les condicions de l'òrgan rector o responsable del parc.
Font de les dades
Òrgan gestor del parc, ajuntaments (disciplina urbanística) i serveis de guarderia d'altres administracions (agents rurals, mossos d'esquadra, SEPRONA, guàrdia municipal, etc.).
Protocol de presa de mesures
Es comptabilitzaran totes les denúncies emeses i els contenciosos iniciats al llarg dels tres anys anteriors al de la presa de dades i es calcularà el valor mitjà anual. Quan només es disposi de dades d'un any s'utilitzarà aquesta dada. Es tindran en compte solament les denúncies o contenciosos referits a infraccions relacionades amb els objectius del parc o susceptibles d'afectar-ne els seus valors, per exemple: es comptabilitzarà una denúncia municipal per infracció urbanística, però no una de relacionada amb la manca de pagament de la contribució rústica. Una vegada recollides les dades, s'entrevistarà l'òrgan gestor, el responsable, o, si s'escau per contrastar-les, alguna altra font (ONG, Ajuntament, etc.), per conèixer la seva interpretació, atès que es tracta d'un indicador ambivalent, ja que la seva disminució tant pot ser indicatiu d'una reducció d'infraccions (signe positiu), com d'una reducció de l'activitat de vigilància (signe negatiu) o d'una determinada estratègia per part dels agents de l'autoritat (que decideixin informar enlloc de denunciar). Quant als informes preceptius s'utilitzaran les dades oficials facilitades per l'òrgan gestor o administració responsable corresponents a l'any anterior al de la presa de dades.
Tendència desitjada
Que s'efectuïn les denúncies i contenciosos que s'escaiguin per fer complir la normativa vigent del parc.
Càlcul de l'índex
Valor qualitatiu entre bona/mitjana/baixa/molt baixa/inexistent d'acord amb el sistema de càlcul abans indicat.

5.4. Evolució dels ajuts a la població local	
Descripció	
Es vol determinar la magnitud dels ajuts atorgats als ajuntaments, als propietaris i a les associacions locals per a la realització d'actuacions vinculades amb la gestió del parc.	
Tipus	
Activitats i serveis	
Sistema de càlcul	
S'estableixen dues mesures, l'import total rebut durant els darrers tres anys, expressat en €/ha/any, i el percentatge d'aquest total que prové de l'òrgan gestor del parc o de l'administració de la qual depèn.	
Font de les dades	
Òrgan gestor del parc, ajuntaments i altres administracions sectorials.	
Protocol de presa de mesures	
Es determinarà: - L'import mitjà dels ajuts econòmics i tècnics rebuts durant els darrers tres anys per a actuacions relacionades amb els objectius i la gestió del parc, amb independència del seu origen (Unió Europea, Estat, diputacions, ENP, etc.), i - El percentatge d'aquests ajuts que provenen directament de l'òrgan gestor del parc o de l'Administració de la qual depèn. En el cas d'ajuts que no estiguin directament vinculats a la gestió del parc ni atorgats pel seu òrgan gestor, però amb incidència positiva sobre l'ús sostenible dels recursos naturals, es comptabilitzarà el 10% del total de l'ajut. En aquest cas es fa referència a ajuts que són d'aplicació al conjunt del territori i que no són específics per als espais protegits, com per exemple els previstos en el Pla de desenvolupament rural (PDR). Els ajuts tècnics inclouen els serveis de redacció de plans (forestal, de millora d'habitatge, etc.) que són finançats parcialment o completament pel parc.	
Tendència desitjada	
Que hi hagi una aportació econòmica suficient per implicar als ajuntaments, els propietaris i les associacions en l'assoliment dels objectius del parc.	
Càlcul de l'índex	
En €/ha/any i un percentatge en funció de l'aportació directa en subvencions de l'òrgan gestor en la xifra total d'ajuts rebuts per la població local del parc.	

5.5. Índex de participació en la recerca i activitats científiques
Descripció
Es valorarà l'existència de publicacions científiques relacionades amb els diferents valors, funcions i serveis del parc.
Tipus
Activitats i serveis
Sistema de càlcul
S'estableix un índex de 0 a 10 que valora l'existència de publicacions en els diferents àmbits del coneixement, el seu nombre i la promoció de la recerca.
Font de les dades
Òrgan gestor del parc, centres de documentació, universitats, centres de recerca, museus, organitzacions naturalistes i estudiosos locals.
Protocol de presa de mesures
Es tindrà en compte el sistema de puntuació que es detalla: a) S'atorgaran 0,25 punts per a cada un dels àmbits de coneixement que compti, com a mínim, amb una publicació científica: - Geologia, edafologia, hidrologia o climatologia, - Organismes (flora, fauna, fongs, etc.), - Hàbitats o paisatges, - Ecologia o ecosistemes, - Aprofitament dels recursos naturals, - Gestió del medi natural, - Ús públic o educació ambiental, - Qualitat de vida, participació o percepció de la població local, - Història o cultura, i - Patrimoni arquitectònic o arqueològic. b) Es multiplicarà per dos la xifra obtinguda en cada un d'aquells àmbits de coneixement en els que hi hagi més de 10 publicacions científiques. c) El resultat final obtingut en els apartats anteriors es multiplicarà per dos quan periòdicament el parc organitzi algun tipus de jornades, reunions o seminaris específicament dedicats a la recerca dels seus valors, funcions i serveis. Es comptabilitzaran totes les publicacions científiques relacionades amb els diferents valors, funcions i serveis del parc des de la seva declaració. En les obres col·lectives, cada article es comptabilitzarà com una publicació. No es tindran en compte els treball universitaris inèdits.
Tendència desitjada
Que s'incrementi, llevat que ja sigui alt.
Càlcul de l'índex
Valor entre 0 i 10 aplicant el sistema de càlcul d'acord amb el protocol de presa de mesures abans indicat.

5.6. Activitats educatives
Descripció
Es tracta de valorar les activitats educatives que es duen a terme al parc.
Tipus
Activitats i serveis
Sistema de càlcul
Escala ordinal de cinc graus basada en tres factors: l'existència d'activitats educatives, l'existència d'una estratègia educativa formal i l'aplicació d'un sistema de seguiment i avaluació. En base al sistema de puntuació que s'exposa, les activitats educatives es valoraran com a: - Molt desenvolupades, més de 25 punts, - Bastant desenvolupades, de 15-24 punts, - Poc desenvolupades, de 5-14 punts, - Esporàdiques, menys de 5 punts, o - Inexistents, 0 punts.
Font de les dades
Òrgan gestor o administració responsable, concessionaris i/o entitats d'educació ambiental locals.
Protocol de presa de mesures
Es tracta de determinar si en el parc existeixen activitats educatives destinades a la població escolar local, la població local adulta, els professionals locals, la població escolar forana i els visitants adults. Es tindran en consideració totes les activitats educatives que estan formalment programades, amb independència que qui en sigui responsable (òrgan gestor, concessionari, camp d'aprenentatge, ONG privada, etc.), i de les condicions en que sigui oferta. S'atorgarà un punt si existeixen activitats educatives destinades a: - La població escolar local, 1 punt, - La població local adulta, 1 punt, - Els professionals locals, 1 punt, - La població escolar forana, 1 punt, i - Els visitants adults, 1 punt. Si les activitats educatives destinades a la població escolar s'ofereixen al llarg de tot el curs escolar, es comptabilitzaran dos punts. Si, a més, s'ofereixen en períodes de vacances, es comptabilitzaran tres punts. Si el parc disposa d'una estratègia educativa, amb objectius definits, que incloguin els continguts bàsics que han de transmetre les activitats educatives, el resultat de la suma precedent es multiplica per dos. Si el parc disposa d'un sistema de seguiment i avaluació dels seus programes educatius i incorpora regularment els seus resultats en la programació, el resultat de la suma precedent es multiplica per dos.
Tendència desitjada
Segons els objectius del parc. En general, que augmenti fins el nivell que els gestors considerin òptim.
Càlcul de l'índex
Valor numèric entre 0 i 25, d'acord amb el sistema de càlcul i el protocol de presa de mesures abans indicat.

6.1. Evolució dels incendis forestals
Descripció
Es tracta de valorar l'evolució que han experimentat els incendis forestals en el parc.
Tipus
Resultats
Sistema de càlcul
Nombre d'incendis i superfície cremada anual, valorant si la tendència és a disminuir, a estabilitzar-se o a augmentar. També es valorarà la magnitud de la superfície cremada.
Font de les dades
Mapa digital d'àrees cremades de Catalunya elaborat pel CREA (durant els darrers set anys), òrgan gestor del parc, guarderia forestal, servei d'extinció d'incendis, ADF, etc.
Protocol de presa de mesures
Determinació del nombre d'incendis forestals, de la superfície cremada i de la tendència observada en el parc des de la seva declaració. S'entén per superfície forestal cremada aquella extensió devastada pel foc, que inclou la superfície poblada d'arbres i la superfície despoblada d'arbres, on la regeneració natural és encara nul·la o incipient (en aquest cas, els plançons o rebrots no assoleixen alçades superiors de 2 m). es tindran en compte les superfícies cremades de forma controlada per l'òrgan gestor amb finalitats de conservació o restauració d'hàbitats, control de biomassa, etc. La magnitud de la zona cremada es considerarà: - Catastròfica, quan superi el 50 % de la superfície del parc, - Molt gran, quan estigui entre el 15 i el 50 %, - Gran, quan estigui entre el 5 i el 14 %, - Petita, quan estigui entre el 0,1 i el 4 %, i - Molt petita, quan sigui menor del 0,1 %.
Tendència desitjada
Que el nombre d'incendis forestals i la superfície forestal cremada tendixin a ser zero.
Càlcul de l'índex
Valor numèric resultant de multiplicar el nombre d'incendis declarats anualment dins del parc pel percentatge de la superfície del parc cremada aquell any.

6.2. Evolució de l'activitat econòmica induïda
Descripció
Es valorarà l' d'activitat econòmica que ha estat induïda per l'existència del parc, des de la seva declaració fins avui
Tipus
Resultats
Sistema de càlcul
S'estableix un índex de 0 a 10 que valora la magnitud de l'activitat econòmica induïda pel parc
Font de les dades
Òrgan gestor del parc, ajuntaments, residents, etc.
Protocol de presa de mesures
S'atorgarà un punt per cada resposta afirmativa a les qüestions següents: - Si els residents dels municipis inclosos al parc treballen en l'òrgan gestor del parc (tècnics, guardes, administratius, etc.), - Si es realitzen treballs temporals per a l'òrgan gestor o relacionats amb la seva gestió (prevenció d'incendis, equips informatius, treballs forestals, etc.), - Si a l'interior del parc o a menys d'un quilòmetre hi ha algun restaurant, - Si a l'interior del parc o a menys d'un quilòmetre hi ha algun hotel o càmping, - Si a l'interior del parc o a menys d'un quilòmetre hi ha alguna residència casa de pagès, - Si a l'interior del parc o a menys d'un quilòmetre hi ha alguna casa de colònies o escola de natura, - Si hi ha alguna empresa que realitzi excursions guiades, itineraris de natura o similars en el parc, - Si el nom o la imatge del parc, o d'algun dels seus llocs, s'utilitza per comercialitzar algun producte, o si a l'interior del parc o a menys d'un quilòmetre s'hi produeix algun producte que bàsicament es comercialitza entre els visitants del parc, - Si existeix alguna línia de subvencions específiques per a propietaris o residents al parc, o - Si els propietaris o residents al parc obtenen algun avantatge fiscal per aquest fet. Quan, en qualsevol de les qüestions anteriors, hi hagi constància de que l'existència del parc no hi ha tingut incidència, no es comptabilitzarà.
Tendència desitjada
S'haurà de definir en funció dels objectius de gestió del parc.
Càlcul de l'índex
Valor numèric entre 0 i 10 per suma directa de la presentació que s'obtindrà per l'aplicació del protocol de presa de mesures anterior.

6.3. Evolució de les rendes familiars i l'ocupació de la població local
Descripció
Es tracta de valorar l'evolució que han experimentat les rendes familiars de la població resident al parc i dels canvis en l'ocupació laboral de la població local del parc, des de la seva declaració fins a l'actualitat.
Tipus
Resultats
Sistema de càlcul
S'utilitzaran les dades oficials relatives al concepte «renda bruta familiar disponible», que són calculades i publicades anualment per diversos organismes. Es compararà el valor de les rendes familiars (expressat en pessetes constants) que tenien en el moment de la declaració del parc amb el valor del darrer any en que es disposi de dades. Es determinaran els canvis en l'ocupació de la població local, tant pel que fa a la magnitud de la població activa, com a la seva distribució sectorial (sector primari, indústria i serveis). El resultat (positiu o negatiu) s'expressarà en forma percentual.
Font de les dades
Des de 1975: Instituto Nacional de estadística: <www.ine.es> (seleccionar la base de dades Tempus i després el cens de població) Des de 1981: Institut d'Estadística de Catalunya, <www.idescat.es> (base de dades de municipis i comarques) <estadístiques econòmiques> <cens agrari> <estadístiques població> <censos o padrons> També es poden consultar estudis de bancs o de caixes locals i Ajuntaments, els padrons municipals d'habitants i censos de població o dades pròpies del parc.
Protocol de presa de mesures
La renda bruta familiar disponible s'obté sumant els tres conceptes següents: - Remuneració d'assalariats, - Rendes empresarials i de capital, i - Prestacions socials (jubilació, desocupació i altres). A la suma dels quals es resten els conceptes següents: - Cotitzacions socials reals, - Impostos, i - Resta de components S'entén per població resident la població que pertany, de dret, als municipis que tenen més del 75% de la seva superfície dins del parc En els censos de població de 1975, 1981, 1986, 1991 i 1996 es compararan els indicadors demogràfics següents: - Població activa total, - Població activa en el sector primari, - Població activa en el sector secundari, i - Població activa en el sector terciari. La comparació es realitzarà entre les dades del cens que s'acosti més a la declaració del parc i el darrer cens disponible. S'aplicarà només en els municipis que estiguin totalment dins del parc, o que hi tinguin més del 75% de la seva superfície, si la distribució de la població és relativament homogènia. S'entén per població local la que ho és de dret.
Tendència desitjada
Que segueixi o superi la tendència general mitjana de les rendes familiars de Catalunya, segons les dades oficials publicades per el mateix període. S'haurà de definir en funció dels objectius de gestió del parc.
Càlcul de l'índex
En €/hab/any d'acord amb el sistema de càlcul aplicant el protocol de presa de dades indicat anteriorment.

13. Proposta de millores en la gestió.

Un cop realitzada l'anàlisi de la gestió del Parc Natural del Montseny, es presenta tot seguit un conjunt de propostes encaminades a la millora del sistema de gestió existent actualment. Aquestes les hem organitzat en sis grups o apartats:

13.1. Organització i funcionament.

Les millores en la gestió des del punt de vista de la organització i el funcionament passen per la revisió del Pla especial que s'ha convertit ja en una fita urgent, atès els anys transcorreguts des de la seva aprovació i el gran nombre de canvis socials i legals ocorreguts des de llavors.

El Pla especial de l'any 1977 és un pla quasi exclusivament urbanístic, tal com corresponia a les possibilitats de la legislació vigent llavors com pel fet que la principal amenaça de l'espai en aquell moment era la transformació urbanística. Malgrat les seves mancances actuals cal valorar molt positivament la transformació del territori aconseguit sobre aquesta base legal, que ha permès consolidar una gestió eficaç de l'espai, crear una consciència ciutadana de l'existència d'un parc natural cabdal a Catalunya, afiançar uns òrgans gestors respectats i anar augmentant la valoració positiva dels mateixos habitat del parc com a conseqüència d'una veritable encara que incipient transformació econòmica de l'espai.

Per tant, entenem que la millora de la gestió en aquests aspectes organitzatius i de funcionament no passen per una profunda o radical transformació o redefinició de les bases legals o dels òrgans de gestió sobre els quals s'assenta la gestió, sinó més aviat la seva adaptació a la realitat actual, fruit dels canvis socials, econòmics i legals ocorreguts, per tal de millorar el nivell d'eficiència i pragmatisme en la gestió.

Res podem proposar quant a l'encaix administratiu i de gestió del Montseny en relació a la resta de parcs a Catalunya, ja que s'escapa completament a l'àmbit d'aquest estudi. Però no podem passar per alt tampoc el desgavell absolut quant a criteris generals de gestió per als espais de protecció especial similars, a nivell de tot Catalunya, i les extraordinàries diferències pressupostàries i de recursos materials i personals a parcs de categoria similar. Inclús podríem arribar a parlar de competència deslleial entre administracions, defensa de parcel·les personals per egoismes particulars, etc. En aquestes condicions, com ja s'ha comentat en d'altres apartats d'aquest estudi, resulta molt difícil fer una valoració de la gestió al parc del Montseny comparativa amb d'altres espais naturals de característiques de protecció similars a Catalunya, ja que els bases de partida són absolutament diferents. Tan sols podem des d'aquí deixar constància com a tècnics independents del nefast model organitzatiu de la gestió dels parcs a Catalunya i esperar un millor encaix futur.

Ja centrant-nos en la gestió del Montseny, atès que molt recentment hi ha hagut un nou model d'organització del sistema de parcs gestionats per la Diputació de Barcelona, caldria una ràpida consolidació d'aquest nou model i una clara definició de les tasques i atribucions dels directors de les agrupacions dels parcs per àrees territorials i els propis directors de cada parc. Si ja els canvis organitzatius no solen respondre a criteris específics per a la millora de la gestió dels espais sinó per raons de reorganització administrativa i del personal, com a mínim s'ha d'aconseguir la més ràpida i eficient reordenació de l'estructura per tal que com a mínim no afecti la gestió directa de l'espai.

Passant ja a la necessitat urgent de revisar el Pla especial vigent cal començar primer per la redefinició dels objectius estratègics i operatius que ara han de ser clarament definits. Pensem que aquests objectius ja no poden ser les vaguetats i generalitats de bones intencions que es proposen al Pla especial vigent, sinó que han de marcar els objectius operatius concrets sobre els quals han de definir-se els plans estratègics i les programacions plurianuals futures.

Quant als òrgans consultius i de gestió cal que la revisió del Pla especial concreti i defineixi molt millor que fins ara les atribucions del Consell Coordinador i la Comissió Consultiva. A l'hora cal que permeti millorar la seva coordinació establint els mecanismes concrets d'informació, control, responsabilitat i comunicació. Cal vetllar, assumint precisament la consolidació territorial del parc, per a que la gestió recaigui de forma cada cop més independentment en els tècnics competents, i menys de decisions polítiques puntuals o sectorials territorialment. Passat el temps en que la consolidació d'un model de gestió de l'espai necessitava d'un important suport polític local, és hora de que un cop consolidat aquest model, les decisions directes de gestió siguin més tècniques i menys polítiques.

Com a conseqüència d'això que diem és necessari fer més àgil i operatiu el Consell Coordinador, i entenem que una possibilitat interessant seria la creació d'una Comissió permanent, elegida pels propis membres del Consell Coordinador, amb línia directa amb el director del parc, que permeti una major agilitat en la presa de decisions operatives que són urgents.

Finalment, i també dins d'aquest aspecte organitzatiu, caldria una definició exacta de les atribucions de l'oficina de gestió i del propi director del parc. També en consonància amb el que s'ha dit fins ara, proposem una ampliació de les seves atribucions actuals en la presa directa de decisions tècniques. Cal per això, també amb consonància amb el que dèiem més amunt, que els objectius operatius estiguin perfectament definits i les seves atribucions perfectament marcades. L'objectiu és una gestió més àgil, directa, operativa i basada en exclusiva en criteris tècnics amb l'objectiu de millorar l'eficàcia en la gestió. Un cop definits els objectius estratègics a mig termini, on sí ha de tenir un clar paper decisiu el Consell Coordinador amb l'assessorament de la Comissió Consultiva, l'aplicació pràctica anual de les activitats concretes definides en les programacions anuals d'activitats han de ser responsabilitat directa dels gestors tècnics.

Tot i no ser objecte d'aquest estudi d'anàlisi de la gestió, sí constatem que cal una profunda revisió del Pla especial en el sentit de centrar-se molt més en la regulació dels usos i les activitats dins del parc natural. Superada l'etapa del control urbanístic que era la més urgent fa 30 anys, ara la urgència es troba en el control de la gran quantitat d'activitats impactants que la presència humana temporal en l'espai comporta. En aquest sentit, el disposar d'una normativa clara en la regulació dels usos i activitats dels visitants en l'espai permetrà millorar extraordinàriament la gestió, atès que la tramitació d'expedients, denúncies, informes, etc estaran adscrits dins d'un marc d'actuació precís, no subjecte a interpretacions subjectives com ara.

13.2. Conservació i tractament físic del territori.

Les propostes de millora en la gestió en l'apartat de conservació i tractament físic del territori parteixen de la base de que ha finalitzat una primera etapa molt positiva en la història del parc en la que s'ha aconseguit les següents fites en aquest capítol:

- a) la consolidació del parc quant a límits, disciplina urbanística, model de gestió i assumpció de la gestió per part de propietaris i habitants
- b) l'assoliment d'un bon nivell de coneixement del medi físic, natural i cultural del parc, així com de l'evolució d'una sèrie d'espècies i comunitats indicadores
- c) la propietat directa d'una part significativa de la superfície del parc i entre aquesta d'algunes finques dins de les àrees de major interès de protecció

Per tant, entenem que la millora de la gestió passa avui per donar un salt qualitatiu en cada un d'aquests tres aspectes.

Així, la gestió ha de passar del control a la gestió activa. Això no vol dir que s'hagi de deixar de banda òbviament les actuacions de control de les activitats dels visitants, dels usos tradicionals o de la disciplina urbanística, però sí que aconseguits els objectius fonamentals en aquest sentit cal un major esforç en la realització d'actuacions concretes d'intervenció directa sobre el territori, començant per aquelles relacionades amb la recuperació o restauració dels hàbitats alterats per diverses activitats impactants en el passat, i la restauració del patrimoni arquitectònic en l'àmbit cultural.

El desenvolupament de programes d'intervenció en el medi físic amb l'objectiu de recuperar espais degradats que poden estendre's al llarg de diversos anys, amb la col·laboració dels propietaris dels terrenys afectats i utilitzant fórmules de finançament mixtes, combinant inversió directa i subvencions externes o subvencions de l'òrgan gestor als propietaris, seria una via molt interessant per avançar en aquest model de gestió basat en la protecció activa.

Relacionat amb això que diem, també la recerca bàsica o fonamental que s'ha fet fins ara cal que doni pas a una recerca aplicada precisament en la protecció activa. Arribat a un nivell de coneixement i

esmerçat un continu esforç durant anys en la recerca bàsica cal aconseguir que aquest coneixement fructifiqui en l'aplicació pràctica per a la gestió de les espècies o comunitats de major interès de conservació sobre les que s'ha centrat la recerca. Així, els programes d'intervenció específics que reclamem han de tenir unes bases científiques en la gestió que cal que nodreixin els investigadors. D'aquesta manera s'aconsegueix precisament l'aplicació pràctica dels coneixements obtinguts fins ara, valorant per tant la recerca feta i oferint a la societat resultats pràctics de la recerca, ja que sovint la seva manca és una crítica habitual però fonamentada.

Cas apart mereixen els estudis de freqüentació que es fan. Després de les dades obtingudes durant anys cal ja fer una reflexió d'objectius clars quant a la freqüentació del parc. Evidentment, als inicis de la gestió dels espais es valora molt positivament l'augment dels visitants; això justifica el pressupost, la inversió en equipaments, els recursos humans i materials esmerçats, etc. Però arriba un punt en què atreure artificialment més visitants, via publicitat o polítiques actives de foment, pot arribar a ser contraproduent per a la mateixa conservació de l'espai, arribant a produir-se impactes derivats de la hiperfreqüentació. Precisament, l'existència en aquest cas d'un gran nombre d'equipaments obliga als seus gestors, sovint externs al propi òrgan gestor, i per tal de justificar la despesa en manteniment dels mateixos, quant no simplement el sou d'una persona, a augmentar el nombre de visites ateses en els mateixos, com a principal indicador de la seva necessitat o eficiència. Cal per tant, fer una reflexió important en aquest sentit, i potser l'anàlisi de la freqüentació que es fa en aquests moments, per altra banda molt útil i rigorós fins ara, caldria estendre'l en una primera fase a d'altres àmbits (itineraris, activitats esportives, mobilitat, etc) per tal de donar nova informació sobre el comportament del visitant i oferir dades més precises per tal de poder fer aquesta reflexió de cap on es vol anar en el futur.

Tot relacionat amb això que comentem cal que la revisió del Pla especial concreti un pla d'ús públic, inexistent al Pla especial vigent, amb especial atenció a totes aquelles noves activitats esportives i de circulació motoritzada recentment aparegudes i d'alt potencial d'impacte en l'actualitat. També relacionant amb el que dèiem anteriorment sobre la necessitat del desenvolupament de programes d'intervenció concrets en el medi físic, cal recordar la necessitat que el nou Pla especial incorpori un pla d'actuacions, amb la corresponent previsió pressupostària i de finançament, a llarg termini, on hauran d'encaixar els futurs programes d'intervenció sobre el medi físic.

La tendència dels darrers anys a destinar gran part de la inversió en la compra de finques entenem que s'hauria d'aturar, i hauria de reservar-se exclusivament en casos molt puntuals per la resolució d'un conflicte, la restauració d'un espai molt degradat o la protecció final d'una zona d'alt valor de conservació. La compra sense aquesta finalitat tan sols suposa comprometre en el futur una part més alta del pressupost al manteniment de les propietats, condicionant molt importantment el pressupost destinat a la resta de la superfície del parc.

Finalment, cal una reflexió sobre l'assignació pressupostària i de mitjans personals i materials destinats al capítol de la prevenció i l'extinció dels incendis forestals. És obvi l'èxit d'aquestes polítiques, considerant les incidències ocorregudes els darrers anys, però també cal destacar la descompensació territorial en l'esforç comparativament amb espais propers sinó limitants de major risc d'incendi que dins del mateix parc. Entenem que és una reflexió que ha de ser meditada i pot ser molt difícil assumir decisions que poden suposar un augment del risc d'incendis dins del parc, però, per altra banda, com ja s'ha comentat dins l'estudi, sobta dins d'un punt de vista estrictament tècnic, i atenent-nos al grau d'inversió general al país, un volum tan alt dels recursos destinats a aquest capítol.

13.3. Participació i foment.

La millora en la gestió de les polítiques de participació i foment haurien d'anar en consonància amb el que s'ha dit en capítols anteriors.

Per una banda, quant a la política de subvencions ha de ser un dels mecanismes bàsics que ajudi en l'objectiu de fer unes polítiques de gestió o de protecció més actives o que s'orientin en la consecució de fites concretes integrades dins dels programes d'intervenció que comentàvem abans. Es considera adient, encara que sempre és millor poder-les millorar, el volum unitari per ha o habitant de les subvencions actuals, però caldria reorientar-les en el suport d'aquest nou model de gestió.

La participació hauria d'anar molt més dirigida a cercar la complicitat dels propietaris i habitants del parc que no pas dels visitants, treballadors al parc o habitants dels nuclis urbans fora del parc. Tot i que aquest sentiment de no comptar amb ells per a la gestió s'ha reduït, si analitzem els resultats de les enquestes de l'any 1994 i les actuals, no és menys cert que aquest fet també s'explica per un cert cansament en les reivindicacions, la generalització en tot el territori del control administratiu en la gestió del medi natural (que abans només era als parcs) i un cert canvi socioeconòmic dels habitants induït clarament per la presència del parc des dels sectors primaris (agricultura, ramaderia i boscos) cap el terciari (serveis turístics, principalment). En tot cas, creiem que cal seguir realitzant un esforç en aconseguir la participació directa de propietaris i habitants permanents al parc sinó directament dins dels òrgans gestors, Consell o Comissió, sí al menys interessant-los en la gestió o protecció activa integrant-los dins dels programes d'actuació. Cal recordar que el manteniment d'una activitat agrària tradicional és un bé pel parc sense cap cost públic, mentre que el seu abandonament no tan sol és una pèrdua objectiva de la qualitat dels seus recursos naturals sinó a més la necessitat d'esmerçar un pressupost major públic per conservar aquest espai. D'aquí el gran interès que la població amb activitat agrària al parc se senti copartícep de la seva conservació, i recíprocament que els gestors del parc els vegin com uns col·laboradors, no pas com uns individus a controlar.

Finalment, entenem que superada aquesta etapa de forta adquisició de terrenys públics, cal una fase de gestió d'aquestes finques. Ningú no entendria que finques ben conservades fins ara quan eren privades, no sols suposin una gran despesa pública per la seva adquisició, sinó que a més calgui esmerçar pressupost també públic anualment per a la seva gestió. Tampoc es pot exigir llavors al propietari veí que conservi la seva propietat destinant el seu patrimoni. Cal doncs, fer rendibles les propietats adquirides, o com a mínim que siguin autosuficients econòmicament, o com a mínim si ni això és possible, que la seva conservació no costi diners de l'erari públic, cercant fórmules de subvenció externa, acord amb d'altres entitats, etc. Precisament la gestió en aquestes finques ha de ser exemplar per tal que els propietaris veïns puguin adquirir fórmules imaginatives de gestió de les seves finques de forma autosuficient i garantint la conservació.

Aquest seria el gran repte de la gestió futura al parc. Demostrar que és possible una gestió eficient de les finques pròpies, de forma autosuficient econòmicament i garantint els principis de conservació. Altrament és un fracàs absolut, ja que seria com reconèixer que l'Administració és incapaç de fer a les seves finques el que se l'està exigint al propietari dins del parc, a més sense la capacitat financera ni els recursos humans i materials de què disposa l'Administració.

Finalment, cal fer una reflexió sobre la quantitat extraordinària de convenis existents, tant per la gestió de serveis i equipaments d'atenció als visitants, per a la prestació de serveis, per a la recerca i la docència, per a la col·laboració amb entitats esportives o d'altres administracions catalanes o estatals i finalment els de cooperació internacional. A part, cal recordar les activitats d'ús social com el pla d'informació, les activitats del Centre d'Amics dels Parcs Naturals, la gestió de les nombroses publicacions anuals o els programes d'educació ambiental. Si bé és obvi que és un èxit aquest volum d'activitat compartida, creiem que el seu continuat augment pot ser ja un llast per a la gestió directa. Cal evitar que la gestió administrativa, cada cop més complexa, de tota aquesta activitat, acabi condicionant precisament el nou model de protecció activa que es vol imposar. Cal evitar, en definitiva, la burocratització excessiva de la gestió. Ja avui no és una obvietat dir que el tècnic no hauria de passar la major part del seu temps fent feines administratives; però es que avui ja és així.

13.4. Educació ambiental i ús públic.

Seguint amb la tònica del canvi de cicle que venim comentant, entenem que el nombre d'equipaments bàsics actuals és suficient en funció dels serveis que s'ofereixen i el nombre de visitants actuals. No essent esperables, ni segurament desitjables, augments espectaculars en el nombre de visitants, i estimant-se adequats avui els serveis oferts, caldria la millora en la gestió en els següents aspectes:

- a) consolidació de la xarxa bàsica d'equipaments, invertint en tot cas en infraestructures annexes als mateixos, tals com zones

- d'aparcament, contingut de sales d'exposicions, itineraris annexos, etc
- b) millorar la qualitat dels serveis oferts i diversificar els serveis actuals, tot això sense necessitat de crear noves infraestructures en equipaments bàsics
 - c) millorar els equipaments, un cop consolidats en quant a infraestructures com dèiem abans, en temes com l'accessibilitat, la seguretat, la salubritat, la eficiència energètica, etc., aspectes ja accessoris però de gran importància exemplificadora en el cas de l'administració pública ambiental
 - d) augmentar l'autosuficiència econòmica d'aquests equipaments, tendint a involucrar empreses i entitats col·laboradores en la seva gestió, així com cercant possibilitats de recaptació econòmica pels serveis oferts

13.5. Pressupost

Considerem el pressupost total assignat actualment al parc adequat, sobretot en comparació amb d'altres espais de característiques similars a Catalunya que en general reben molts menys recursos. Caldria una progressiva adaptació de les partides pressupostaries en consonància amb el que s'ha dit fins ara, com per exemple:

- a) eliminar pràcticament la partida destinada a l'adquisició de finques
- b) augmentar molt significativament la partida destinada al desenvolupament de programes d'intervenció i restauració
- c) mantenir, si no és possible rebaixar, la proporció del pressupost destinat als serveis centrals i el personal

El fet que el parc natural del Montseny hagi gaudit durant anys d'importants pressupostos per a la gestió ha comportat que s'hagin deixat de banda altres mecanismes d'obtenció de finançament que s'han obtingut en d'altres espais de protecció especial. Així és lògic i per altra banda normal que en aquest cas no s'hagin cercat recursos externs limitant la seva disponibilitat per a d'altres espais que si els necessiten molt més urgentment. No obstant això, al menys quan a la gestió de les finques pròpies caldria no esmerçar diners públics per seu manteniment i fer un important esforç de gestió directa al menys per fer autosuficient econòmicament la seva gestió.

13.6. Estructura del personal i mitjans tècnics

En general es detecta una adequació del nombre total del personal assignat al parc en funció del seu territori i pressupost, sobretot i com sempre si ho comparem amb d'altres espais de protecció especial de similars categoria. Quant a la seva distribució si s'observen desequilibris, en el sentit de que sembla suficient el personal de vigilància i control i clarament insuficient el personal tècnic. O també dit d'una altra manera, el personal tècnic ha d'assumir tanta feina administrativa que li impedeix fer la feina tècnica, raó per la qual la manca de personal administratiu, que pugui assumir la gestió administrativa del gran volum de convenis, acords, reunions, actes, etc. També cal explotar més les possibilitats d'externalització de feines tècniques per tal que els tècnics puguin disposar de més temps en la gestió directa, direcció d'obra, supervisió i control sobre el terreny.

Finalment, quant als mitjans tècnics necessaris per a la gestió del parc es troba a faltar la disponibilitat d'un sistema d'informació geogràfica, eina de gran ajut pel nou model de protecció activa que es vol proposar, on la disposició de bases de dades actualitzades i georeferenciades és una eina bàsica pels tècnics.

14. Conclusions.

A la introducció d'aquest estudi fèiem unes reflexions prèvies sobre les dificultats d'arribar a conclusions objectives de l'avaluació de la gestió d'un espai natural i establíem una declaració d'intervencions basada en els principis d'independència i honestat en la valoració.

Tot i la dificultat de l'anàlisi hem intentat al menys presentar les dades existents de forma fàcilment intel·ligible, fent un esforç de tractament del gran nombre de dades existents de forma clara i gràfica. Hem obtingut resultats interessants desconeguts fins ara com evolució dels temps de resposta o de tramitació, clars indicadors d'eficiència en la gestió.

La complexitat de l'avaluació impedeix donar un resultat global, com una nota d'examen. Efectivament, detectem encerts i èxits, però també òbviament descobrim aspectes millorables en la gestió. En tot cas, és evident que el parc natural del Montseny es troba al capdavant dels parcs naturals de Catalunya quant a capacitat i efectivitat de la gestió realitzada. Si bé com sempre hem dit, la comparació és impossible sense tenir en compte els diferents pressupostos per superfície destinats en cada cas, no obstant això és inqüestionable que al Montseny s'ha consolidat un model de gestió tècnica de gran qualitat i molt propera a l'espai, permetent en aquests anys superar la fase de consolidació de límits i control de les activitats, fonamentalment les urbanístiques.

Per tant, cal ara un nou impuls basat per una banda en la urgent necessitat de disposar un nou Pla especial adaptat a les circumstàncies territorials, socials, econòmiques i legals actuals, molt més precís en els objectius, amb la incorporació d'un pla de regulació d'usos i activitats i un pla d'actuacions a llarg termini. Per altra banda, cal una gestió basada en la protecció activa, amb incidència real sobre el territori, principalment en una fase inicial amb programes d'actuacions específics de restauració d'espais degradats, però que progressivament traslladi recursos de control o vigilància cap a la intervenció directa.

En un altre ordre de coses, a part de destacar l'anàlisi de la gestió al parc del Montseny dins de l'avaluació del sistema d'espais naturals protegits a Catalunya, cal fer esment de la proposta d'un sistema d'indicadors adaptat al parc que permetrà en el futur disposar de dades objectives que facilitin l'anàlisi de la gestió.

Finalment, potser el més esperat d'un estudi d'aquest tipus és la seva aplicació pràctica en un conjunt de propostes de millora en la gestió que resumim en les següents:

ORGANITZACIÓ /FUNCIONAMENT

- Redefinició en el Pla especial d'uns objectius estratègics i operatius clarament definits
- Consolidació del nou model d'organització de la Diputació de Barcelona i encaix amb Pla especial
- Definició concreta de les atribucions del Consell Coordinador i la Comissió Consultiva, millorant la seva coordinació

- Fer més àgil i operatiu el Consell Coordinador mitjançant la creació d'una Comissió permanent
- Definició exacta de les atribucions de l'oficina de gestió i del propi director del Parc
- Canalització pràctica i efectiva de la participació ciutadana, i l'opinió dels visitants i sobretot habitants
- Incorporació àgil de la nova normativa ambiental a la gestió, mitjançant mecanismes definits en el Pla especial.

CONSERVACIÓ I TRACTAMENT FÍSIC DEL TERRITORI

- Adquisició de finques només en casos molt concrets i justificats
- Desenvolupament de programes d'intervenció en el medi físic i de restauració del patrimoni arquitectònic
- Aplicació pràctica a la gestió del pla de seguiment dels paràmetres ecològics
- Concreció de com ha de ser la protecció activa: via inversió directa o via subvenció
- Definició d'objectius clars quant a la freqüentació, obtenció de conclusions de l'anàlisi que es fa actualment, extensió de l'anàlisi a itineraris i estudi de mobilitat/activitats
- Concreció del pla d'ús públic, amb especial atenció a noves pràctiques esportives i circulació motoritzada; relacionat amb això, senyalització normativa millorable
- Repensament del pla de prevenció d'incendis forestals

PARTICIPACIÓ I FOMENT

- Reformular les línies de subvencions (major incidència sector turístic o forestal/agrari), d'acord amb els objectius d'una gestió o protecció més activa
- Foment imaginatiu mitjançant programes pilot en finques públiques de gestió dels recursos naturals amb finalitat econòmica: caça, recol·lecció de bolets, ...

EDUCACIÓ AMBIENTAL I ÚS PÚBLIC

- Consolidació de la xarxa bàsica d'equipaments
- Avançar en la millora de la qualitat dels serveis
- Millora dels equipaments quant a accessibilitat, seguretat i salubritat i eficiència energètica
- Tendir a involucrar empreses i entitats en la gestió que permeti l'augment de la recaptació econòmica

PRESSUPOST

- Menys destinació a adquisició de finques i més al desenvolupament de programes d'intervenció i de restauració
- Augmentar les rendes directes de la gestió de les finques pròpies i l'explotació dels equipaments

ESTRUCTURA DE PERSONAL I MITJANS TÈCNICS

- Ampliació de personal tècnic (i potser administratiu) per tirar endavant programes d'intervenció i protecció activa
- Encarregar externament sempre que es pugui i centrar-se en el que és la gestió directa, direcció d'obra, supervisió i coordinació.
- Incorporació d'un sistema d'informació geogràfica.

Barcelona, desembre de 2004

Claudi Racionero i Cots
Enginyer de monts